

UZASADNIENIE

Niniejszy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo atomowe oraz o zmianie niektórych innych ustaw został opracowany na podstawie założeń przyjętych przez Radę Ministrów w dniach 22 czerwca 2010 r. oraz 25 stycznia 2011 r.

Zasadniczym celem niniejszej ustawy zmieniającej ustawę z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 276, z późn. zm.) jest wdrożenie do prawa krajowego postanowień dyrektywy Rady 2009/71/EURATOM z dnia 25 czerwca 2009 r. ustanawiającej wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych (Dz. Urz. UE L 172 z 2.7.2009 s. 18 oraz Dz. Urz. UE L 260 z 3.10.2009 s. 40). Przedmiotowa dyrektywa ustanawia system nadzoru i kontroli nad transgranicznym przemieszczaniem odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego. Dyrektywa wprowadza obowiązek ustanowienia i utrzymywania przez państwa członkowskie krajowych ram prawnych, regulacyjnych i organizacyjnych bezpieczeństwa obiektów jądrowych, które przypisują odpowiedzialność i zapewniają koordynację między właściwymi organami państwa, biorąc pod uwagę warunki krajowe. Dyrektywa wzmacnia rolę i niezależność właściwych organów regulacyjnych działających w państwach członkowskich, a także wzmacnia zasadę odpowiedzialności krajowej oraz zasadę pierwotnej odpowiedzialności posiadacza zezwolenia za bezpieczeństwo jądrowe obiektów jądrowych. Służą temu przepisy nakładające na posiadaczy zezwoleń obowiązki oceniania, weryfikacji i poprawiania bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych pod nadzorem właściwego organu regulacyjnego, ustanawiania i wdrażania systemów zarządzania dających należyte pierwszeństwo bezpieczeństwu jądrowemu, a także zapewniania i utrzymywania odpowiednich zasobów finansowych i ludzkich, z czym związane są także obowiązki wszystkich stron zapewnienia kształcenia i szkoleń personelowi odpowiedzialnemu za kwestie związane z bezpieczeństwem jądrowym obiektów jądrowych. Dyrektywa nakłada obowiązek informowania pracowników i ludności o regulacji bezpieczeństwa jądrowego. Nakłada także na państwa członkowskie obowiązki związane ze sprawozdawczością z wdrażania dyrektywy oraz z przeprowadzaniem okresowych samoocen i przeglądów zewnętrznych swoich ram krajowych i funkcjonowania właściwych organów regulacyjnych.

Stosownie do przepisu art. 10 ust. 1 przedmiotowej dyrektywy, państwa członkowskie Unii Europejskiej mają obowiązek wprowadzić w życie do dnia 22 lipca 2011 r. przepisy niezbędne do jej wykonania.

W zakresie regulowanym przez wdrażaną dyrektywę obecnie nie obowiązuje żadna dyrektywa europejska. Dyrektywa 2009/71/Euratom zawiera uregulowania korespondujące w znacznej mierze z postanowieniami Konwencji bezpieczeństwa jądrowego. Zasady bezpieczeństwa obiektów jądrowych wynikające z tej konwencji znalazły już zasadniczo odzwierciedlenie w przepisach ustawy – Prawo atomowe. Wobec powyższego można stwierdzić, iż szereg postanowień dyrektywy Rady 2009/71/Euratom nie wymaga wdrożenia do prawa polskiego, gdyż odpowiednie przepisy już istnieją. Jednakże dyrektywa zawiera też uregulowania, których wdrożenie do prawa polskiego wymaga zmiany ustawy – Prawo atomowe oraz zmiany lub wydania nowych aktów wykonawczych do tej ustawy.

Sprawy dotyczące bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych uregulowane były dotychczas w ustawie z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe, a w szczególności w jej rozdziale 4 (art. 34 – 39).

Ustawa – Prawo atomowe i akty wykonawcze do tej ustawy formułują przepisy regulujące wymagania:

- 1) ochrony radiologicznej (pracowników, ludności i pacjentów);
- 2) bezpieczeństwa jądrowego i radiacyjnego, w tym:
 - bezpieczeństwa obiektów jądrowych,
 - postępowania z materiałami jądrowymi i źródłami promieniowania jonizującego,
 - dotyczące odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego,
 - związane z transportem materiałów i źródeł promieniotwórczych oraz wypalonego paliwa jądrowego i odpadów promieniotwórczych,
 - oceny sytuacji radiacyjnej i postępowania awaryjnego;
- 3) ochrony fizycznej (obiektów jądrowych i materiałów jądrowych);
- 4) nieprolifracji materiałów i technologii jądrowych (zabezpieczeń);
- 5) odpowiedzialności cywilnej za szkody jądrowe.

Ustawa ta uwzględnia szereg aktów prawa międzynarodowego oraz wspólnotowego, takich jak:

- Konwencja o wczesnym powiadamianiu o awarii jądrowej sporządzona w Wiedniu

dnia 26 września 1986 r. (Dz. U. z 1988 r. Nr 31, poz. 216) (INFCIRC/335),

- Konwencja pomocy w przypadku awarii jądrowej lub zagrożenia radiologicznego sporządzona w Wiedniu dnia 26 września 1986 r. (Dz. U. z 1988 r. Nr 31, poz. 218) (INFCIRC/336),
- Konwencja bezpieczeństwa jądrowego sporządzona w Wiedniu dnia 20 września 1994 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 42, poz. 262) (INFCIRC/449),
- Wspólna konwencja bezpieczeństwa w postępowaniu z wypalonym paliwem jądrowym i bezpieczeństwa w postępowaniu z odpadami promieniotwórczymi, sporządzona w Wiedniu dnia 5 września 1997 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 202, poz. 1704) (INFCIRC/546),
- Konwencja o ochronie fizycznej materiałów jądrowych wraz z załącznikami I i II otwarta do podpisu w Wiedniu i Nowym Jorku w dniu 3 marca 1980 r. (Dz. U. z 1989 r. Nr 17, poz. 93)(INFCIRC/274/Rev.1),
- Poprawka do Konwencji o ochronie fizycznej materiałów jądrowych, przyjęta w Wiedniu dnia 8 lipca 2005 r. (GOV/INF/2005/10-GC(49)/INF/6),
- Układ o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej, sporządzony w Moskwie, Waszyngtonie i Londynie dnia 1 lipca 1968 r. (Dz. U. z 1970 Nr 8, poz. 60) (INFCIRC/140) i wynikające z niego:
 - Porozumienie między Królestwem Belgii, Królestwem Danii, Republiką Federalną Niemiec, Irlandią, Republiką Włoską, Wielkim Księstwem Luksemburga, Królestwem Niderlandów, Europejską Wspólnotą Energii Atomowej i Międzynarodową Agencją Energii Atomowej dotyczące wprowadzenia w życie artykułu III ustępy 1 i 4 Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej, podpisane w Brukseli dnia 5 kwietnia 1973 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 218, poz. 1617),
 - Protokół dodatkowy do Porozumienia między Republiką Austrii, Królestwem Belgii, Królestwem Danii, Republiką Finlandii, Republiką Federalną Niemiec, Republiką Grecką, Irlandią, Republiką Włoską, Wielkim Księstwem Luksemburga, Królestwem Niderlandów, Republiką Portugalską, Królestwem Hiszpanii, Królestwem Szwecji, Europejską Wspólnotą Energii Atomowej i Międzynarodową Agencją Energii Atomowej dotyczącego wprowadzenia w życie artykułu III

ustępy 1 i 4 Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej, podpisany w Wiedniu dnia 22 września 1998 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 156, poz. 1096),

- Konwencja wiedeńska o odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową sporządzona w Wiedniu dnia 21 maja 1963 r. (Dz. U. z 1990 r. Nr 63, poz. 370) (INFCIRC/500),
- Wspólny protokół dotyczący stosowania Konwencji wiedeńskiej i Konwencji paryskiej (o odpowiedzialności za szkody jądrowe) sporządzony w Wiedniu dnia 21 września 1988 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 129, poz. 633) (INFCIRC/402),
- Protokół zmieniający Konwencję wiedeńską o odpowiedzialności cywilnej za szkody jądrowe (INFCIRC/566) – (Dz. U. z 2011 r. Nr 4, poz. 9).

Ponadto Rzeczpospolita Polska jest stroną Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Euratom). Na jego podstawie przyjęto szereg dyrektyw, które zostały implementowane do polskiego systemu prawnego. Są to m.in.:

- dyrektywa Rady 96/29/Euratom z dnia 13 maja 1996 r. ustanawiająca podstawowe normy bezpieczeństwa w zakresie ochrony zdrowia pracowników i ogółu społeczeństwa przed zagrożeniami wynikającymi z promieniowania jonizującego (Dz. Urz. WE L 159 z 29.06.1996, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 291),
- dyrektywa Rady 89/618/Euratom z dnia 27 listopada 1989 r. w sprawie informowania ogółu społeczeństwa o środkach ochrony zdrowia, które będą stosowane, oraz działaniach, jakie należy podjąć w przypadku pogotowia radiologicznego (Dz. Urz. WE L 357 z 07.12.1989, str. 31; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 1, str. 366),
- dyrektywa Rady 90/641/Euratom z dnia 4 grudnia 1990 r. w sprawie praktycznej ochrony pracowników zewnętrznych, narażonych na promieniowanie jonizujące podczas pracy na terenie kontrolowanym (Dz. Urz. WE L 349 z 13.12.1990, str. 21, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 405, z późn. zm.),
- dyrektywa Rady 97/43/Euratom z dnia 30 czerwca 1997 r. w sprawie ochrony zdrowia osób fizycznych przed niebezpieczeństwem wynikającym z promieniowania jonizującego związanego z badaniami medycznymi oraz uchylająca dyrektywę 84/466/Euratom (Dz. Urz. WE L 180 z 09.07.1997, str. 22, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 3, str. 332, z późn. zm.),
- dyrektywa Rady 2006/117/Euratom z dnia 20 listopada 2006 r. w sprawie nadzoru

i kontroli nad przemieszczaniem odpadów promieniotwórczych oraz wypalonego paliwa jądrowego (Dz. Urz. UE L 337 z 5.12.2006, str. 21),

- dyrektywa Rady 2003/122/Euratom z dnia 22 maja 2003 r. w sprawie kontroli wysoce radioaktywnych źródeł zamkniętych i odpadów radioaktywnych (Dz. Urz. UE L 346 z 31.12.2003, str. 57; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 694).

Szczególne znaczenie dla bezpieczeństwa działalności polegającej na zastosowaniu promieniowania jonizującego, jak również dla bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych ma dyrektywa Rady 96/29/Euratom, która określa m.in. dawki graniczne dla pracowników jednostek organizacyjnych prowadzących działalność związaną z narażeniem na promieniowanie jonizujące i ogółu ludności, zasady zapewnienia minimalizacji narażenia na promieniowanie oraz ochrony ludności przed promieniowaniem jonizującym.

Zgodnie z definicją ustawową (art. 3 pkt 17 ustawy – Prawo atomowe) termin: „obiekt jądrowy” oznacza „obiekt lub urządzenie przeznaczone do wytwarzania, stosowania, przetwarzania, wzbogacania izotopowego, przechowywania, składowania materiału jądrowego w ilości umożliwiającej zrealizowanie samopodtrzymującej się reakcji rozszczepienia jądrowego, w szczególności elektrownie, elektrociepłownie, i ciepłownie z energetycznymi reaktorami jądrowymi oraz badawcze, doświadczalne i inne reaktory jądrowe – od rozpoczęcia budowy do zakończenia likwidacji”.

Ustawa nakłada obowiązek spełnienia wymagań bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektu jądrowego w okresie ustalania lokalizacji, projektowania, budowy, rozruchu i próbnej eksploatacji na inwestora i innych uczestników procesu inwestycyjnego, stosownie do zakresu ich zadań, a w okresie stałej eksploatacji lub likwidacji obiektu – na kierownika jednostki eksploatującej (art. 35 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo atomowe). W okresie od projektowania aż do zakończenia eksploatacji obiektu jądrowego należy, zgodnie z art. 35 ust. 3 ustawy – Prawo atomowe, stosować rozwiązania techniczne i organizacyjne, które w świetle osiągnięć nauki i techniki są niezbędne do zapewnienia jak najmniejszego skażenia środowiska oraz narażenia ludzi na promieniowanie jonizujące, przy rozsądnym uwzględnieniu czynników ekonomicznych i społecznych.

W aktualnie obowiązującym stanie prawnym lokalizacja obiektu jądrowego może nastąpić na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku planu miejscowego na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. W sytuacji, gdy w projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego został umieszczony

obiekt jądrowy projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego powinien być uzgodniony z Prezesem PAA w trybie określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.). Natomiast w przypadku braku planu miejscowego lokalizacja obiektu jądrowego wymaga wydania decyzji o warunkach zabudowy. Organ właściwy do wydania tej decyzji wydaje ją po uzyskaniu pozytywnej opinii Prezesa PAA w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej (art. 36 ustawy – Prawo atomowe).

Aktualnie w Ministerstwie Infrastruktury trwają prace nad nowelizacją ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przygotowany przez Ministra Infrastruktury projekt ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw został skierowany pod obrady Komitetu Rady Ministrów. Przedmiotowy projekt nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przewiduje lokalizację obiektów jądrowych w drodze miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo decyzji w sprawie urbanistycznego planu realizacyjnego, który zastąpi dotychczasowe decyzje o warunkach zabudowy. Po wejściu w życie projektu ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw zarówno plan miejscowy jak i decyzja w sprawie urbanistycznego planu realizacyjnego, będą wymagały uzgodnienia z Prezesem Państwowej Agencji Atomistyki w przypadku, gdy będą dotyczyły obiektów jądrowych.

Wykonywanie działalności związanej z narażeniem na promieniowanie jonizujące, polegającej na budowie, rozruchu, próbnej i stałej eksploatacji oraz likwidacji obiektów jądrowych wymaga uzyskania zezwolenia w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej (art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo atomowe). Zezwolenie to wydaje Prezes PAA na wniosek inwestora (na budowę, rozruch i próbną eksploatację obiektu jądrowego) albo kierownika jednostki eksploatującej (na stałą eksploatację i likwidację obiektu jądrowego). Uzyskanie tych zezwoleń jest warunkiem uzyskania pozwolenia na budowę, użytkowanie i rozbiórkę obiektu jądrowego wydawanego na podstawie przepisów prawa budowlanego (art. 37 ustawy – Prawo atomowe).

Ustawa – Prawo atomowe w art. 38 przewiduje utworzenie wokół obiektu jądrowego obszaru ograniczonego użytkowania, o którym mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.). Zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad tworzenia obszaru ograniczonego użytkowania wokół obiektu jądrowego

ze wskazaniem ograniczeń w jego użytkowaniu (Dz. U. Nr 241, poz. 2094) granice tego obszaru obejmują teren, na zewnątrz którego roczna dawka skuteczna (efektywna) od wszystkich dróg narażenia nie przekracza wartości 0,3 milisiwerta (mSv).

Działalność polegająca na stosowaniu promieniowania jonizującego, w tym związana z eksploatacją obiektów jądrowych, podlega nadzorowi i kontroli ze strony organów dozoru jądrowego. Organami tymi są: inspektorzy dozoru jądrowego, Główny Inspektor Dozoru Jądrowego, jako organ wyższego stopnia w stosunku do inspektorów dozoru jądrowego oraz Prezes PAA jako naczelnny organ dozoru jądrowego. Zasady nadzoru i kontroli w zakresie przestrzegania warunków bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej określone są w art. 63 i n. ustawy – Prawo atomowe.

Nadzorowi i kontroli na zasadach określonych w ustawie – Prawo atomowe podlegają także jednostki, na terenie których mogą znajdować się materiały jądrowe, źródła promieniotwórcze, urządzenia zawierające takie źródła, odpady promieniotwórcze lub wypalone paliwo jądrowe, chociażby nie wykonywały działalności z ich wykorzystaniem wymagającej zezwolenia albo zgłoszenia (art. 70a ustawy – Prawo atomowe).

Kontrola przez organy dozoru jądrowego działalności gospodarczej przedsiębiorcy odbywa się w pierwszej kolejności na zasadach określonych w rozdziale 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o swobodzie działalności gospodarczej”. Wynikają z tej ustawy istotne ograniczenia działalności kontrolnej organów dozoru jądrowego, takie jak:

- obowiązek zawiadomienia przedsiębiorcy o zamiarze wszczęcia kontroli (art. 79 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej),
- obowiązek dokonywania czynności kontrolnych w obecności kontrolowanego lub osoby przez niego upoważnionej (art. 80 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej),
- obowiązek przeprowadzania kontroli co do zasady w siedzibie kontrolowanego lub w miejscu wykonywania działalności gospodarczej oraz w godzinach pracy lub w czasie faktycznego wykonywania działalności gospodarczej przez kontrolowanego (art. 80a ustawy o swobodzie działalności gospodarczej),
- zakaz równoczesnych kontroli (art. 82 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej),

- ograniczenie łącznego czasu trwania wszystkich kontroli w roku kalendarzowym u danego przedsiębiorcy (art. 83 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej).

Inspektorzy dozoru jądrowego prowadzą kontrolę na podstawie upoważnienia wydanego przez Prezesa PAA albo Głównego Inspektora Dozoru Jądrowego, lecz jeżeli istnieje zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi albo dla środowiska naturalnego mogą prowadzić kontrolę na podstawie legitymacji służbowej, a upoważnienie do przeprowadzenia kontroli doręcza się w terminie 3 dni od dnia rozpoczęcia kontroli (art. 64 ust. 5 i 6 ustawy – Prawo atomowe). W związku z prowadzoną kontrolą, w celu sprawdzenia, czy działalność jednostki organizacyjnej jest wykonywana zgodnie z przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej oraz z wymaganiami i warunkami określonymi w zezwoleniach, organy dozoru jądrowego mają prawo:

- wstępu o każdej porze do środków transportu i na teren jednostek organizacyjnych objętych kontrolą,
- wglądu do dokumentów dotyczących bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w kontrolowanej jednostce organizacyjnej,
- przeprowadzać, w zależności od potrzeb, niezależne pomiary techniczne i dozymetryczne,
- żądać pisemnych lub ustnych informacji od kierownika i pracowników jednostki organizacyjnej, jeżeli jest to niezbędne do wyjaśnienia sprawy (art. 66 ust. 1 ustawy – Prawo atomowe).

Wyżej wymienione uprawnienia kontrolne organów dozoru jądrowego doznają istotnych ograniczeń w odniesieniu do kontrolowanych przedsiębiorców wykonujących działalność związaną z narażeniem na promieniowanie jonizujące. Ograniczenia te zostały wprowadzone w 2008 r. nowelizacją ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Osoba przeprowadzająca kontrolę sporządza protokół podpisywany przez nią i kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej (art. 67 ust. 1 ustawy – Prawo atomowe).

Organy dozoru jądrowego mogą w następstwie prowadzonej kontroli zastosować następujące środki prawne:

- polecenie doraźne wydane w czasie kontroli w celu usunięcia zagrożenia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej;

kierownik jednostki organizacyjnej może wystąpić z wnioskiem o uchylenie lub zmianę polecenia doraźnego do Głównego Inspektora Dozoru Jądrowego albo do Prezesa PAA (jeżeli polecenie zostało wydane przez Głównego Inspektora Dozoru Jądrowego), co jednak nie wstrzymuje wykonanie polecenia doraźnego (art. 68 ustawy – Prawo atomowe),

- decyzja Głównego Inspektora Dozoru Jądrowego nakazująca usunięcie w określonym terminie nieprawidłowości powstałych w wyniku naruszenia przepisów o bezpieczeństwie jądrowym i ochronie radiologicznej, wydana na podstawie protokołu kontroli (art. 67 ust. 4 ustawy – Prawo atomowe),
- wystąpienie pokontrolne Prezesa PAA do kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub do kierownika jednostki nadrzędnej w sprawie usunięcia stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowości mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo jądrowe i ochronę radiologiczną; w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia kierownik odpowiedniej jednostki jest obowiązany do zawiadomienia Prezesa PAA o sposobie i terminie usunięcia tych nieprawidłowości (art. 69 ustawy – Prawo atomowe).

Wykryte w trakcie kontroli dozоровej albo w inny sposób naruszenia przepisów i zasad bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, wymienione w art. 123 ust. 1 ustawy – Prawo atomowe, podlegają administracyjnej karze pieniężnej w wysokości nie przekraczającej pięciokrotności kwoty przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku kalendarzowym poprzedzającym popełnienie czynu, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o emeryturach i rentach z FUS”. Karze pieniężnej w wysokości nie przekraczającej dwukrotności kwoty przeciętnego wynagrodzenia podlega pracownik zatrudniony w obiekcie jądrowym, który nie zawiadamia kierownika jednostki organizacyjnej lub organu dozoru jądrowego o zdarzeniu lub stanie mogącym spowodować zagrożenie dla bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej (art. 123 ust. 2 ustawy – Prawo atomowe). Kary pieniężne na kierowników jednostek organizacyjnych eksploatujących obiekty jądrowe nakłada, w formie decyzji

administracyjnej, Główny Inspektor Dozoru Jądrowego (art. 124 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 37 ustawy – Prawo atomowe).

Niedopełnianie obowiązków związanych z zabezpieczeniami materiałów jądrowych, w tym udaremnianie lub utrudnianie przeprowadzenia kontroli działalności związanej z materiałami jądrowymi przewidzianych w rozdziale 5 ustawy – Prawo atomowe, w art. 81 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Euratom) oraz w art. 48, 71 – 73 Porozumienia dotyczącego wprowadzenia w życie artykułu III ustępy 1 i 4 Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej, stanowi wykroczenie podlegające karze grzywny (art. 127b – 127d ustawy – Prawo atomowe). Karze tej podlega także niedopełnienie obowiązku przesłania Prezesowi PAA informacji o narażeniu pracownika na działanie promieniowania jonizującego potrzebnych do sporządzenia informacji o dawkach otrzymanych przez tego pracownika w roku kalendarzowym, w którym wystąpiono z wnioskiem o taką informację, oraz w okresie czterech poprzednich lat kalendarzowych (art. 127a ustawy – Prawo atomowe).

Istotnym faktem, który powinien mieć wpływ na polskie prawo atomowe jest podjęcie prac nad polskim programem energetyki jądrowej. Zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2009 r. o rozpoczęciu prac nad Programem Polskiej Energetyki Jądrowej pierwszy blok elektrowni jądrowej ma zostać oddany do użytku w 2020 r. „Ramowy harmonogram działań dla energetyki jądrowej”, przyjęty przez Radę Ministrów dnia 11 sierpnia 2009 r., przewiduje przygotowanie projektów aktów prawnych niezbędnych do budowy i funkcjonowania energetyki jądrowej do 31 grudnia 2010 r. „Polityka Energetyczna Rządu do roku 2030” w załączniku 3 przewiduje między innymi przygotowanie przez Prezesa PAA projektów aktów prawnych w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej umożliwiających wdrożenie programu polskiej energetyki jądrowej na lata 2009/2010 (Działanie 3.2, pkt 2). Należy wskazać, iż stosownie do § 2 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 maja 2009 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do Spraw Polskiej Energetyki Jądrowej (Dz. U. Nr 72, poz. 622) do zadań Pełnomocnika Rządu do Spraw Polskiej Energetyki Jądrowej należy między innymi inicjowanie i prowadzenie prac związanych z przygotowaniem projektów aktów prawnych koniecznych do wdrożenia Programu. W porozumieniu zawartym pomiędzy Pełnomocnikiem Rządu i Prezesem PAA podkreślono wiodącą rolę Prezesa PAA, jako centralnego organu administracji rządowej właściwego w sprawach bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, w przygotowywaniu projektów aktów prawnych regulujących kwestie

bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w odniesieniu do obiektów jądrowych. Jednocześnie istotnym jest, iż Pełnomocnik Rządu prowadzi prace nad projektami aktów prawnych niezbędnych do wdrożenia Programu Polskiej Energetyki Jądrowej w innych obszarach niż bezpieczeństwo jądrowe i ochrona radiologiczna, w tym między innymi nad projektami przepisów regulujących podejmowanie decyzji o rozwoju energetyki jądrowej w Polsce, a także proces inwestycyjny obiektów energetyki jądrowej, w tym pozyskiwania przychylności społeczności lokalnych dla takich inwestycji.

Przepisy ustawy – Prawo atomowe są dostosowane do obecnego stanu polskiego sektora jądrowego i w pełni odpowiadają potrzebom regulacji eksploatowanych obecnie w Polsce obiektów jądrowych i nadzoru nad bezpieczeństwem ich działalności. W sytuacji braku w Polsce obiektów elektrowni jądrowej nie było potrzeby szczegółowego regulowania bezpieczeństwa tego typu obiektów jądrowych. Takie podejście jest w pełni zgodne z czwartą zasadą „Podstawowych Zasad Bezpieczeństwa” sformułowanych przez Międzynarodową Agencję Energii Atomowej wskazującą między innymi, że środki przeznaczone na bezpieczeństwo muszą być współmierne do wielkości zagrożeń radiacyjnych i niezbędnego zakresu ich kontroli. Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej wskazuje, iż w celu stosowania tej zasady należy uwzględniać podejście stopniowane przy dokonywaniu ocen bezpieczeństwa i wydawaniu odpowiednich przepisów prawnych dla szerokiego zakresu typów obiektów jądrowych oraz stwarzanych przez nie różnych poziomów potencjalnych zagrożeń i ryzyka.

Wyrażony w „Polityce energetycznej Polski do roku 2030” zamiar budowy w Polsce pierwszej elektrowni jądrowej rodzi szereg zagadnień związanych z bezpieczeństwem jądrowym takiego obiektu, które do tej pory nie istniały i w związku z tym nie było potrzeby ich szczegółowego uregulowania. Ustawa – Prawo atomowe, w zakresie wystarczającym dla potrzeb nadzoru nad obiektami energetyki jądrowej, kompleksowo reguluje zagadnienia ochrony radiologicznej, wymagania dotyczące postępowania z materiałami jądrowymi i źródłami promieniowania jonizującego, wymagania dotyczące odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego, monitoring radiologiczny i postępowanie awaryjne, kwestie dotyczące przemieszczania materiałów jądrowych, źródeł promieniotwórczych, odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego, ochronę fizyczną (obiektów jądrowych i materiałów jądrowych), nieproliferaację materiałów i technologii jądrowych (zabezpieczenia), odpowiedzialność cywilną za szkody jądrowe.

Ustawa – Prawo atomowe i akty wykonawcze do niej, w brzmieniu obecnie

obowiązującym, w bardzo ograniczonym zakresie regulują wymagania bezpieczeństwa dla obiektów jądrowych. Wobec powyższego, istnieje konieczność ustanowienia przepisów krajowych określających wymagania bezpieczeństwa dla obiektów jądrowych, zwłaszcza elektrowni jądrowych, na poziomie najwyższym, jaki jest osiągalny zgodnie z przepisami i zaleceniami międzynarodowymi (Unii Europejskiej, Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej oraz Stowarzyszenia Zachodnioeuropejskich Organów Nadzoru Instalacji Jądrowych) oraz doświadczeniami płynącymi z budowy i eksploatacji obiektów jądrowych w państwach przodujących w rozwoju technologii jądrowych. Wymagania bezpieczeństwa wynikające z projektowanej ustawy zostaną tak sformułowane by zapewnić konkurencyjność technologii jądrowych, nie przesądzając na przykład jaki typ elektrowni jądrowej może zostać zbudowany w Polsce. Zarazem zapewnią one, że ewentualny inwestor będzie mógł wybierać jedynie spośród technologii najnowocześniejszych, spełniających najwyższe osiągalne wymagania bezpieczeństwa. Przepisy projektowanej ustawy formułują jednoznaczny prymat bezpieczeństwa nad innymi aspektami działalności obiektów jądrowych i to nie tylko na etapie wyboru technologii, ale także w całym procesie jej wdrożenia – nadzorowanym i kontrolowanym przez państwowy organ dozoru jądrowego, którym jest Prezes PAA. Projektowane przepisy mają zarazem zapewnić pełną transparentność dla społeczeństwa decyzji dozoru jądrowego dotyczących obiektów jądrowych, a także informacji o stanie tych obiektów, bezpieczeństwie ich eksploatacji, w tym o wszelkich czynnikach i zdarzeniach mających wpływ na bezpieczeństwo jądrowe i ochronę radiologiczną.

Dlatego projektowana nowelizacja ustawy – Prawo atomowe powinna zawierać uregulowania dotyczące:

- 1) zasad bezpieczeństwa jądrowego;
- 2) szczegółowych wymagań bezpieczeństwa jądrowego w odniesieniu do poszczególnych etapów: lokalizacji, projektowania, budowy, rozruchu, eksploatacji i likwidacji obiektów jądrowych, ze szczególnym uwzględnieniem elektrowni jądrowej;
- 3) zasad nadawania uprawnień do wykonywania czynności istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w elektrowni jądrowej.

Ponadto w ustawie – Prawo atomowe należy dokonać zmian polegających na:

- 1) modyfikacji systemu wydawanych przez Prezesa PAA zezwoleń w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w odniesieniu do obiektów

jądrowych;

- 2) modyfikacji trybu wydawania tych zezwoleń;
- 3) wprowadzeniu obowiązku i określeniu trybu komunikowania przez Prezesa PAA społeczeństwu decyzji dozorowych dotyczących obiektów jądrowych, tak, żeby tryb podejmowania decyzji dozorowych i same decyzje, a w szczególności zezwolenia były jawne dla społeczeństwa, a dodatkowo;
- 4) zapewnieniu społeczeństwu możliwości aktywnego udziału w toczących się przed Prezesem PAA postępowaniach w sprawie wydawania zezwoleń na budowę obiektu jądrowego;
- 5) zmianie przepisów dotyczących trybu wykonywania nadzoru i kontroli przez organy dozoru jądrowego nad działalnością związaną z narażeniem na działanie promieniowania jonizującego;
- 6) zmianie katalogu środków egzekucyjnych stosowanych przez organy dozoru jądrowego w ramach nadzoru nad wykonywaniem działalności związanej z narażeniem, w szczególności w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem obiektów jądrowych;
- 7) rozbudowaniu przepisów dotyczących systemu kształcenia ustawicznego osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo jądrowe w obiektach jądrowych;
- 8) wprowadzeniu obowiązku wykazania przez posiadaczy zezwoleń odpowiednich środków finansowych na bezpieczeństwo jądrowe obiektu jądrowego, jego zamknięcie i likwidację;
- 9) wprowadzeniu do ustawy – Prawo atomowe obowiązku poddawania się przez dozór jądrowy regularnej samoocenie oraz międzynarodowym przeglądom.

Wszystkie wyżej wymienione zmiany pozwolą na pełne wdrożenie do prawa polskiego przepisów dyrektywy Rady 2009/71/Euratom oraz pozwolą na spełnianą wymogi bezpieczeństwa jądrowego realizację programu rozwoju energetyki jądrowej w Polsce. Przedmiotowa dyrektywa w pkt 13 i 14 preambuły wskazuje na konieczność uwzględniania przy wdrażaniu dyrektywy zaleceń Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej oraz referencyjnych poziomów bezpieczeństwa dla jądrowych reaktorów energetycznych opracowanych przez Stowarzyszenie Zachodnioeuropejskich Organów Nadzoru Instalacji Jądrowych (WENRA).

Niniejszy projekt ustawy, a także projekty nowych aktów wykonawczych do ustawy – Prawo atomowe oparte są na tych dokumentach, w szczególności na następujących z nich:

- 1) „Fundamentalne Zasady Bezpieczeństwa MAEA (SF- 1)”;
- 2) „Bezpieczeństwo elektrowni jądrowych: projektowanie – wymogi MAEA Nr NS-R-1”;
- 3) „Bezpieczeństwo elektrowni jądrowych: eksploatacja – wymogi MAEA Nr NS-R-2”;
- 4) „Wymagania bezpieczeństwa dla nowych reaktorów” – WENRA RHWG 2009;
- 5) „Rozruch elektrowni jądrowych” – wymogi MAEA Nr NS-G-2.9;
- 6) „Limity i warunki eksploatacyjne oraz procedury eksploatacyjne dla elektrowni jądrowych” – wymogi MAEA Nr NS-G-2.2;
- 7) „Ocena lokalizacji obiektów jądrowych” – wymogi MAEA NS-R-3;
- 8) „Likwidacja obiektów stosujących materiały jądrowe” – wymogi MAEA WS-R-5;
- 9) „Likwidacja elektrowni jądrowych i reaktorów badawczych” – wymogi MAEA WS-G-2.1;
- 10) „Poziomy Referencyjne Bezpieczeństwa Reaktorów WENRA 2008”;
- 11) „Raport Europejskiej Grupy Dozorów Bezpieczeństwa Jądrowego 2009”;
- 12) „Rekrutacja, Kwalifikacja i Trening Personelu Elektrowni Jądrowych – Podręcznik bezpieczeństwa MAEA No NS-G-2.8”;
- 13) „Organizacja i Personel Dozoru Jądrowego dla Obiektów Jądrowych – Seria Bezpieczeństwa MAEA No. GS-G-1.1”;
- 14) „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416”;

„Normy Bezpieczeństwa MAEA – Ustanawianie Infrastruktury Bezpieczeństwa dla Krajowego Programu Energetyki Jądrowej – projekt DS. – 424”.

Projektowana nowelizacja ustawy – Prawo atomowe dotyczy również rozwoju i promocji energetyki jądrowej. Obecnie nie istnieje w Polsce wyspecjalizowana instytucja zajmująca się rozwojem i promocją energetyki jądrowej. Powodem takiej sytuacji do tej pory był brak tego rodzaju źródeł energii w naszym kraju. W perspektywie rozwoju tej gałęzi energetyki zachodzi jednak konieczność wypracowania odpowiedniego modelu

instytucjonalnego na potrzeby rozwoju i promocji energetyki jądrowej. Utworzenie rynku energii jądrowej o szacunkowej wartości ok. 100 mld zł wymaga utworzenia zaplecza eksperckiego dla właściwego wykorzystania potencjału inwestycyjnego na potrzeby rozwoju gospodarczego kraju. W związku z powyższym w projektowanej ustawie proponuje się stworzenie otoczenia instytucjonalnego przy pomocy którego zadania w tym obszarze będą wykonywane. Odpowiednie instytucje tworzone będą zarówno przez państwo, jednostki samorządu terytorialnego, jak i samego inwestora.

Podstawowy trzon regulacji w ww. zakresie zostanie zawarty w dodawanym rozdziale 4a „Informacja społeczna w zakresie obiektów energetyki jądrowej”. Proponowane regulacje będą miały bowiem zastosowanie wyłącznie do obiektów energetyki jądrowej będących równocześnie obiektami jądrowymi w rozumieniu art. 3 pkt 17 ustawy – Prawo atomowe. Nie będą miały zatem zastosowania do reaktorów badawczych, czy innych obiektów jądrowych nie prowadzących działalności na potrzeby energetyki jądrowej.

W projektowanej ustawie zakłada się także dokonanie nowelizacji przepisów regulujących cywilną odpowiedzialność za szkodę jądrową, zawartych w rozdziale 12 ustawy – Prawo atomowe.

Proponuje się rozbudowanie przepisów regulujących odpowiedzialność cywilną za szkodę zaistniałą w czasie transportu materiału jądrowego (obecnie materię tą reguluje przepis art. 101 ust. 2 ustawy, którego zakres ogranicza się jedynie do wyznaczenia podmiotowego kręgu osób ponoszących taką odpowiedzialność). Do ustawy wprowadzony więc zostanie obowiązek posiadania przez osoby eksploatujące urządzenia jądrowe dodatkowego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, obejmującego odpowiedzialność cywilną za szkodę jądrową wyrządzoną w czasie transportu (nowe brzmienie art. 103 ust. 2 ustawy). Istnieje także konieczność dostosowania obecnych przepisów regulujących transport materiału jądrowego do wymogów Konwencji wiedeńskiej o odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową, sporządzonej w Wiedniu 21 maja 1963 r. (Dz. U. z 1990 r. Nr 63, poz. 370, z późn. zm.). Konwencja w art. III wymaga bowiem dołączenia do przemieszczanego materiału jądrowego wydanego przez ubezpieczyciela świadectwa, stwierdzającego objęcie transportu ochroną ubezpieczeniową, zawierającego dane osoby eksploatującej i ubezpieczyciela, określającego kwotę ubezpieczenia i okres jego ważności oraz wskazującego materiał jądrowy, którego transport jest objęty ochroną. Świadectwo takie, zgodnie z art. III Konwencji powinno także zawierać oświadczenie kompetentnego organu w państwie lokalizacji urządzenia jądrowego, stwierdzające, iż wymieniona w nim osoba jest

osobą eksploatującą urządzenie jądrowe. W celu implementacji ww. przepisu Konwencji proponuje się więc dodanie do ustawy – Prawo atomowe nowego przepisu art. 103a, z którego wynikał będzie obowiązek przekazania przewoźnikowi takiego świadectwa, wraz z wydanym przez organ dozoru jądrowego zaświadczeniem, potwierdzającym, że osoba w nim wymieniona jest osobą eksploatującą w rozumieniu art. 100 pkt. 9 Prawa atomowego.

Wdrażanie energetyki jądrowej jest procesem niezwykle złożonym i wieloaspektowym, a przez to długotrwałym i potrzebującym profesjonalnego wsparcia ze strony państwa na każdym etapie, w celu skoordynowania wysiłków na rzecz opracowania i prowadzenia długofalowej, spójnej polityki w zakresie energetyki jądrowej. W związku z tym konieczne jest stworzenie przez państwo kompetentnego, wyspecjalizowanego zaplecza administracyjno-ekspertycznego na wzór instytucji działających w innych krajach. Zalecenia MAEA i NEA a także praktyka wielu państw (m.in. Argentyny, Chile, Francji, Japonii, Jordanii, Malezji, Rumunii, Węgier, Wielkiej Brytanii) wskazują na potrzebę utworzenia autonomicznej instytucji, której jedyną racją istnienia byłaby energetyka jądrowa. Jak pokazują doświadczenia innych państw, znajdujących się na różnych etapach rozwoju energetyki jądrowej, koordynacja działań administracji państwowej w zakresie energetyki jądrowej jest wydzielona z innych struktur ze względu na specyfikę, długofalowy i unikatowy charakter, w tym ze względu na znaczną wrażliwość społeczną tego sposobu pozyskiwania energii. Potrzeba utworzenia takiej instytucji wynika też z konieczności nałożenia na Ministra Gospodarki, jako organ odpowiedzialny za wykorzystanie energii jądrowej na społeczno gospodarcze potrzeby kraju, dodatkowych zadań związanych z rozwojem energetyki jądrowej w Polsce. Jednakże w obecnej sytuacji budżetowej wskazanym wydaje się rozwiązanie polegające na wzmocnieniu kadrowym i finansowym już istniejących struktur, tj. Departamentu Energii Jądrowej Ministerstwa Gospodarki (DEJ MG) i powrócenie do koncepcji stworzenia instytucji wydzielonej w bardziej sprzyjającej sytuacji finansowej państwa. Wydatki, poniesione na dodatkowe zatrudnienie w DEJ MG rekompensowane będą przez społeczne i gospodarcze (w tym finansowe) korzyści, jakie daje energetyka jądrowa. Rolą DEJ MG będzie pozyskiwanie i zarządzanie wiedzą w zakresie rozwoju i funkcjonowania energetyki jądrowej w celu optymalizacji wykorzystania tworzonego rynku energii jądrowej dla potrzeb rozwoju gospodarczego i społecznego kraju.

Przygotowując niniejszą nowelizację postanowiono ponadto dokonać innych nielicznych zmian w istniejących rozwiązaniach, potrzeba dokonania których wynika z dotychczasowej prawie 10-letniej już praktyki stosowania przepisów ustawy – Prawo atomowe.

Ponadto w toku prac w Rządowym Centrum Legislacji nad niniejszym projektem ustawy uznano, iż z uwagi na konstytucyjne wymagania części zagadnień regulowanych w dotychczasowym stanie prawnym w przepisach rangi podustawowej powinna zostać uregulowana w ustawie. W związku z powyższym zakres regulacji niniejszego projektu ustawy został rozszerzony w porównaniu z projektem założeń o kwestie dotyczące pozycji prawnej, uprawnień i obowiązków inspektorów ochrony radiologicznej, przesłanek i trybu nadawania tych uprawnień, a także uprawnień do zajmowania stanowisk mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, a także uprawnień do pełnienia funkcji inspektora dozoru jądrowego. Z tego samego powodu postanowiono uregulować w ustawie – Prawo atomowe kwestie związane z tworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania wokół obiektu jądrowego, które dotąd były regulowane rozporządzeniem Ministra Środowiska wydanym na podstawie ustawy – Prawo atomowe.

Projekt ustawy nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt ustawy podlega obowiązkowi notyfikacji Komisji Europejskiej, na podstawie art. 33 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Traktat Euratom).

Nie ma alternatywy, dla uchwalenia projektowanej ustawy, gdyż Rzeczpospolita Polska jako państwo członkowskie Unii Europejskiej ma obowiązek wdrożyć do prawa krajowego postanowienia dyrektywy Rady 2009/71/Euratom.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt założeń do projektu niniejszej ustawy został zamieszczony na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Państwowej Agencji Atomistyki, Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Środowiska oraz Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Gospodarki. Zgłoszenia zainteresowania pracami nad projektem ustawy, wniesionego w trybie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa, dokonała Electricite de France S.A. 22-30 Avenue de Wagram, Paryż, Francja.

1. Art. 1 pkt 1 lit. a projektu.

Definicje awarii projektowej i awarii pozaprojektowej dotyczą pojęć używanych głównie w przepisach regulujących wymagania bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektów jądrowych. Są one zgodne z definicjami używanymi w dokumentach Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej (MAEA).

2. Art. 1 pkt 1 lit. b projektu.

Zmiana definicji bezpieczeństwa jądrowego została podyktowana potrzebą jej dostosowania do definicji, którą posługuje się dyrektywa 2009/71/Euratom. Obecnie obowiązująca definicja, zawarta w art. 3 pkt 2 ustawy – Prawo atomowe, wskazuje, że celem podejmowania przedsięwzięć w tej dziedzinie jest zapobieganie i ograniczanie skutków niekontrolowanej samopodtrzymującej się reakcji rozszczepienia jądrowego związanej z materiałami jądrowymi. Nowa definicja kładzie nacisk na ochronę pracowników i ludności przed zagrożeniami wynikającymi z obiektów jądrowych, przez co akcentuje bliski związek problematyki bezpieczeństwa jądrowego z zagadnieniami ochrony radiologicznej.

3. Art. 1 pkt 1 lit. c projektu.

Definicja ciężkiej awarii dotyczy pojęcia używanego głównie w przepisach regulujących wymagania bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektów jądrowych. Jest ona zgodna z definicjami używanymi w dokumentach MAEA.

4. Art. 1 pkt 1 lit. d projektu.

Definicja funkcji bezpieczeństwa dotyczy pojęcia używanego głównie w przepisach regulujących wymagania bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektów jądrowych. Została ona zmodyfikowana w stosunku do definicji używanej przez MAEA, aby dostosować ją do potrzeb nowelizacji.

5. Art. 1 pkt 1 lit. e projektu.

Definicja limitów i warunków eksploatacyjnych dotyczy pojęcia używanego głównie w przepisach regulujących wymagania bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektów jądrowych. Jest ona zgodna z definicjami używanymi w dokumentach MAEA.

6. Art. 1 pkt 1 lit. f projektu.

Definicja normalnej eksploatacji dotyczy pojęcia używanego głównie w przepisach regulujących wymagania bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektów jądrowych. Jest ona zgodna z definicją używaną w dokumentach MAEA.

7. Art. 1 pkt 1 lit. g projektu.

Zmiana definicji obiektu jądrowego została podyktowana potrzebą jej dostosowania do definicji, którą posługuje się dyrektywa Rady 2009/71/Euratom. Obecnie obowiązująca definicja, zawarta w art. 3 pkt 17 ustawy – Prawo atomowe, wskazuje cechy, jakie powinny być spełnione, aby dany obiekt lub urządzenie można było zaliczyć do obiektów jądrowych, a wyliczenie zawarte w tym przepisie ma charakter przykładowy. Nowa definicja wymienia

wyczerpująco wszystkie rodzaje obiektów jądrowych. Nowym rodzajem obiektu jądrowego będzie obiekt służący do przechowywania odpadów promieniotwórczych położony na terenie innego obiektu jądrowego.

8. Art. 1 pkt 1 lit. h projektu.

Definicja postulowanego zdarzenia inicjującego dotyczy pojęcia używanego głównie w przepisach regulujących wymagania bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektów jądrowych. Jest ona zgodna z definicją używaną w dokumentach MAEA.

9. Art. 1 pkt 1 lit. i projektu.

Definicja przewidywanego zdarzenia eksploatacyjnego dotyczy pojęcia używanego głównie w przepisach regulujących wymagania bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektów jądrowych. Jest ona zgodna z definicją używaną w dokumentach MAEA.

10. Art. 1 pkt 1 lit. j projektu.

Definicje określone w projektowanych przepisach art. 3 pkt 50a i 50b ustawy – Prawo atomowe dotyczą pojęć używanych głównie w przepisach regulujących wymagania bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektów jądrowych. Definicja warunków awaryjnych jest zgodna z definicją używaną w dokumentach MAEA. Definicja warunków projektowych została zmodyfikowana w stosunku do używanej przez MAEA, aby dostosować ją do potrzeb nowelizacji.

11. Art. 1 pkt 1 lit. k projektu.

Postanowiono ograniczyć definicję zagrożenia (narażenia potencjalnego) zawartą w art. 3 pkt 53 ustawy – Prawo atomowe. Zmiana ta ma na celu dostosowanie tej definicji do definicji narażenia potencjalnego zawartej w art. 1 dyrektywy Rady 96/29/Euratom z dnia 13 maja 1996 r. ustanawiającej podstawowe normy bezpieczeństwa w zakresie ochrony zdrowia pracowników i ogółu społeczeństwa przed zagrożeniami wynikającymi z promieniowania jonizującego. Obecna definicja zakłada, że wielkość tego narażenia może być zawczasu oszacowana, co nie odpowiada wymaganiu dyrektywy Rady 96/29/Euratom.

12. Art. 1 pkt 1 lit. l projektu.

W art. 3 ustawy – Prawo atomowe proponuje się zastąpić dotychczasową treść pkt 55a (definicja źródła niekontrolowanego, która zostanie przeniesiona do nowego pkt 55b), definicją zintegrowanego systemu zarządzania. Wprowadzenie tej definicji jest konieczne dla wdrożenia do prawa krajowego art. 6 ust. 4 dyrektywy 2009/71/Euratom. Wdrożenie

zintegrowanych systemów zarządzania będzie wymagane od jednostek organizacyjnych ubiegających się o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności polegającej na budowie, rozruchu, eksploatacji lub likwidacji obiektu jądrowego oraz jednostek organizacyjnych wykonujących taką działalność (zgodnie z art. 1 pkt 13 projektu wprowadzającym art. 36k do ustawy – Prawo atomowe).

13. Art. 1 pkt 2 projektu.

Istnienia systemu reglamentacji działalności obiektów jądrowych z punktu widzenia bezpieczeństwa wymagają postanowienia art. 4 ust. 1 lit. b dyrektywy Rady 2009/71/Euratom. W dotychczasowym art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo atomowe proponuje się zniesienie obowiązku uzyskiwania zezwolenia w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej na próbną eksploatację obiektu jądrowego. Z przeprowadzonych analiz wynika, iż czynności związane z tą fazą działalności obiektu jądrowego powinny być objęte zezwoleniem na rozruch obiektu jądrowego. Ich wynik ma być przedstawiony w raporcie z rozruchu, zatwierdzanym przez Prezesa PAA, co będzie warunkiem wydania zezwolenia na eksploatację obiektu jądrowego. W związku z tą zmianą zrezygnowano też z używania pojęć „stała eksploatacja” oraz „zezwolenie na stałą eksploatację” i zastąpiono je nazwami, odpowiednio: „eksploatacja” oraz „zezwolenie na eksploatację”. Nie jest to sprzeczne z dyrektywą Rady 2009/71/Euratom, gdyż jej przepisy nie przewidują odrębnego zezwolenia na próbną eksploatację obiektu jądrowego.

Wykreślenia z art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo atomowe postanowień dotyczących zezwolenia na budowę, eksploatację, zamknięcie i likwidację przechowalników wypalonego paliwa jądrowego dokonano ze względu na to, że zostały one objęte nową definicją obiektu jądrowego. Podobnie postąpiono w przypadku odpowiednich zezwoleń dotyczących składowisk wypalonego paliwa jądrowego ze względu na to, że wypalone paliwo jądrowe przeznaczone do składowania jest odpadem promieniotwórczym wysokoaktywnym i składa się je w składowiskach odpadów. Dotychczas obowiązująca ustawa – Prawo atomowe nie określa żadnych wymagań dla składowisk wypalonego paliwa jądrowego, natomiast przepisy wydane na podstawie art. 55 ustawy określają szczegółowe wymagania jakie muszą spełniać składowiska odpadów promieniotwórczych, przy czym tak kształtują te wymagania, że mają one zastosowanie także do składowania wypalonego paliwa jądrowego w składowiskach odpadów promieniotwórczych. Dotychczasowe brzmienie art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo atomowe było więc przejawem niekonsekwencji ustawodawcy.

14. Art. 1 pkt 3 projektu.

Wprowadzenie obowiązku niezwłocznego przekazywania przez Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego kopii wydanych decyzji administracyjnych w przedmiocie wydania, odmowy wydania albo cofnięcia zezwolenia na wykonywanie działalności, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy – Prawo atomowe jest podyktowane tym, iż Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego będąc organem właściwym w sprawach wykonywania Międzynarodowej konwencji w sprawie zwalczania aktów terroryzmu jądrowego, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 13 kwietnia 2005 r. powinien dla skutecznego realizowania obowiązków wynikających z przedmiotowej konwencji posiadać wiedzę odnośnie tego jakie jednostki organizacyjne wykonują na terenie Rzeczypospolitej Polskiej działalność związaną z narażeniem na działanie promieniowania jonizującego, w szczególności z obiektami jądrowymi, materiałami jądrowymi oraz źródłami promieniotwórczymi, a także, jaki jest zakres tej działalności.

15. Art. 1 pkt 4 projektu.

W związku z potrzebami koordynacji działań organów administracji proponuje się dodać w art. 5b ustawy – Prawo atomowe regulującym kwestię kontroli zawartości naturalnych izotopów promieniotwórczych w surowcach i materiałach przeznaczonych na pobyt ludzi i inwentarza żywego, a także w odpadach przemysłowych stosowanych w budownictwie, nowego ust. 3 stanowiącego, iż laboratoria prowadzące kontrolę informują organy nadzoru budowlanego o przekroczeniu dopuszczalnych wartości określonych w przepisach wykonawczych. Projektowana zmiana wzmocni możliwość egzekucji przestrzegania przepisów dotyczących maksymalnej dopuszczalnej zawartości naturalnych izotopów promieniotwórczych we wskazanych surowcach i materiałach.

16. Art. 1 pkt 5 projektu.

Proponowana zmiana art. 7 ustawy – Prawo atomowe ma na celu kompleksowe uregulowanie pozycji inspektora ochrony radiologicznej. W dotychczasowym stanie prawnym część istotnych przepisów w tym zakresie znalazła się w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie stanowisk mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej oraz inspektorów ochrony radiologicznej (Dz. U. Nr 21, poz. 173), a część w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2006 r. w sprawie nadawania uprawnień inspektora ochrony radiologicznej w pracowniach stosujących aparaty rentgenowskie w celach medycznych (Dz. U. Nr 239, poz. 1737). W związku z powyższym na etapie opracowywania przez Rządowe Centrum

Legislacji projektu niniejszej ustawy postanowiono że postanowienia ww. aktów wykonawczych, które powinny być zawarte w przepisach rangi ustawowej przenieść do ustawy – Prawo atomowe.

W związku ze zmianą definicji bezpieczeństwa jądrowego należało zmienić przepis art. 7 ust. 3 ustawy – Prawo atomowe. W jednostkach organizacyjnych innych niż wykonujących działalność polegającą na budowie, rozruchu, eksploatacji lub likwidacji obiektów jądrowych wewnętrzny nadzór sprawowany przez osobę posiadającą uprawnienia inspektora ochrony radiologicznej nie powinien obejmować przestrzegania wymagań bezpieczeństwa jądrowego. Wyróżnienie w art. 7 ust. 5 ustawy – Prawo atomowe (w nowym brzmieniu) inspektorów ochrony radiologicznej dla pracowni stosujących aparaty rentgenowskie do celów diagnostyki medycznej, radiologii zabiegowej, radioterapii powierzchniowej i radioterapii schorzeń nienowotworowych podyktowane zostało odmiennościami polegającymi m.in. na nadawaniu tych uprawnień przez Głównego Inspektora Sanitarnego według odrębnej procedury.

W nowym brzmieniu art. 7 ust. 6 i 7 ustawy – Prawo atomowe doprecyzowano warunki nadawania uprawnień, zaakcentowano konieczność odbycia szkolenia określonego w przepisach wykonawczych. Wprowadzone w ust. 7 wyjątki od tego obowiązku zostały przeniesione z § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie stanowisk. Przesądzone jednoznacznie, iż orzeczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do pracy w warunkach narażenia powinny być wydawane w trybie określonym w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 229 § 8 Kodeksu pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.) (ust. 6 pkt 4). W ust. 6 pkt 5 podkreślono, iż wymagany staż pracy w warunkach narażenia powinien być odpowiedni do typu nadanych uprawnień. Postanowienia zawarte w pozostałych ustępach projektowanego art. 7 ustawy – Prawo atomowe w zasadzie powtarzają rozwiązania wynikające z obowiązujących dotychczas ww. aktów wykonawczych do ustawy – Prawo atomowe. Projektowany przepis wdraża do prawa krajowego postanowienia art. 23 ust. 1. Art. 38 ust. 3 i 4 oraz art. 47 ust. 2 dyrektywy Rady 96/29/Euratom z dnia 13 maja 1996 r. ustanawiającej podstawowe normy bezpieczeństwa w zakresie ochrony zdrowia pracowników i ogółu społeczeństwa przed zagrożeniami wynikającymi z promieniowania jonizującego.

17. Art. 1 pkt 6 projektu.

W art. 11 ust. 1 ustawy – Prawo atomowe uzupełniono listę osób, które mogą być dopuszczone do pracy pod warunkiem posiadania odpowiedniej do stanowiska pracy znajomości przepisów z zakresu bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej oraz

niezbędnych umiejętności o pracowników obiektów jądrowych. Ta kategoria pracowników, choć do ich obowiązków mogą należeć czynności przy materiałach jądrowych, źródłach promieniowania jonizującego, odpadach promieniotwórczych, czy wypalonym paliwie jądrowym, może także obejmować osoby niewykonyjące takich czynności. Obiekty jądrowe stanowią tak złożone struktury i związane jest z nimi tak duże ryzyko, że wszyscy ich pracownicy powinni mieć wiedzę i umiejętności potrzebne do zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej. Ponadto w tym przepisie doprecyzowano, że wskazana w nim wiedza i umiejętności powinna być określona przez odpowiednie programy szkoleń.

Proponuje się zróżnicować w okresie czasu odstępy między obowiązkowymi okresowymi szkoleniami w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej pracowników jednostki organizacyjnej. W przypadku obiektów jądrowych szkolenia takie powinny się odbywać z częstotliwością określoną w zezwoleniu na wykonywanie działalności związanej z narażeniem polegającej na budowie, rozruchu, eksploatacji lub likwidacji obiektu jądrowego. Obecnie, zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy – Prawo atomowe, we wszystkich jednostkach organizacyjnych prowadzących działalność związaną z narażeniem na promieniowanie jonizujące powinny one się odbywać nie rzadziej niż co 5 lat. Z punktu widzenia konieczności zapewnienia kształcenia i szkoleń personelowi odpowiedzialnemu za kwestie związane z bezpieczeństwem jądrowym obiektów jądrowych w celu utrzymania i dalszego rozwijania wiedzy fachowej i umiejętności w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, wynikającej z art. 7 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom, może to być zbyt długi okres. Zmiany w zakresie bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych powinny jak najszybciej znajdować odzwierciedlenie w szkoleniu pracowników. Ewentualna większa częstotliwość szkoleń, dostosowana do warunków danego obiektu jądrowego, pozwoli także na lepsze utrwalenie niezbędnej wiedzy i umiejętności w zakresie bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych.

Postanowiono rozszerzyć przykładowy katalog tematów szkoleń, zamieszczony w art. 11 ust. 2a ustawy – Prawo atomowe (w nowym brzmieniu – art. 11 ust. 3 tej ustawy) o procedury wykonywania czynności roboczych na konkretnym stanowisku pracy. Takie przeszkolenie może zapewnić dalsze zwiększenie bezpieczeństwa pracy w jednostce organizacyjnej. Ponadto umieszczono w tym katalogu obowiązek szkolenia pracowników elektrowni jądrowej w wykonywaniu czynności roboczych na symulatorach rzeczywistych urządzeń takiej elektrowni, natomiast w przypadku reaktora badawczego – szkolenia

pracowników na specjalistycznym oprogramowaniu odwzorowującym urządzenia i działanie reaktora badawczego. Tego rodzaju szkolenia w odniesieniu do elektrowni jądrowych są powszechnie stosowaną na świecie praktyką, zalecaną m.in. przez Stowarzyszenie Zachodnioeuropejskich Organów Nadzoru Instalacji Jądrowych (WENRA) w opracowanych przez tę organizację poziomach referencyjnych bezpieczeństwa reaktorów. Przyczyniają się one do zwiększenia bezpieczeństwa obiektów jądrowych bez zakłócenia ich normalnej eksploatacji. Określonych specjalistycznych czynności w obiekcie jądrowym nie da się bezpiecznie wykonać bez wcześniejszego szkolenia na symulatorze.

Proponuje się zrezygnować z zatwierdzania przez organ, który wydał zezwolenie w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, programów wspomnianych szkoleń pracowników, sporządzanych przez kierownika jednostki organizacyjnej działającej na podstawie tego zezwolenia poprzez wykreślenie obecnego art. 11 ust. 3 ustawy – Prawo atomowe. Uznano, iż nie wpływa to na poziom merytoryczny przeprowadzanych szkoleń, a tym samym nie ma wpływu na stan bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej.

Wszystkie powyższe zmiany pozwolą na implementowanie art. 7 dyrektywy 2009/71/Euratom. Zarazem art. 11 ustawy – Prawo atomowe dokonuje wdrożenia do prawa polskiego wymagań art. 22 dyrektywy Rady 96/29/Euratom.

18. Art. 1 pkt 7 projektu.

W nowym art. 11a ustawy – Prawo atomowe proponuje się, aby przeprowadzanie weryfikacji wiedzy pracowników jednostek organizacyjnych wykonujących działalność polegającą na rozruchu, eksploatacji lub likwidacji obiektów jądrowych, nabytej w trakcie szkoleń, przeprowadzała komisja do spraw kontroli kwalifikacji zawodowych pracowników. Weryfikacja ta powinna następować w drodze egzaminu, którego wynik będzie miał decydujący wpływ na decyzję o dopuszczeniu danego pracownika do pracy w jednostce organizacyjnej. Komisje takie powinny być powoływane przez kierowników tych jednostek organizacyjnych, zgodnie z fundamentalną zasadą odpowiedzialności kierowników jednostek za bezpieczeństwo prowadzonej działalności i działać zgodnie z przyjętymi w danej jednostce regułami.

W przypadku jednostki organizacyjnej wykonującej działalność polegającą na rozruchu, eksploatacji lub likwidacji obiektu jądrowego Prezes PAA będzie zatwierdzał krótkookresowe i długookresowe plany w zakresie potrzeb szkoleniowych pracowników, o których mowa w nowym art. 11b ustawy – Prawo atomowe. Plany te, obejmujące maksymalnie odpowiednio okresy trzyletnie i dziesięcioletnie, pozwolą na ciągle podnoszenie

wiedzy i umiejętności pracowników obiektu jądrowego. Zatwierdzenie tych planów pozwoli z kolei Prezesowi PAA na właściwe sprawowanie nadzoru nad bezpieczeństwem jądrowym obiektu jądrowego. Przedmiotowy przepis ma na celu wdrożenie do prawa polskiego postanowień art. 7 dyrektywy 2009/71/Euratom.

19. Art. 1 pkt 8 projektu.

Proponowana zmiana art. 12 ustawy – Prawo atomowe ma na celu kompleksowe uregulowanie związanych z uprawnieniami do pracy na stanowiskach mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej. W dotychczasowym stanie prawnym część istotnych przepisów w tym zakresie znalazła się w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie stanowisk mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej oraz inspektorów ochrony radiologicznej zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie stanowisk”.

W nowym brzmieniu art. 12 ust. 2 i 4 ustawy – Prawo atomowe doprecyzowano warunki, jakie należy spełniać, aby uzyskać uprawnienia do zajmowania stanowisk mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, które dotychczas były zamieszczone w § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia w sprawie stanowisk. Wprowadzono wymóg posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych, co jest związane z ponoszoną przez te osoby odpowiedzialnością za zapewnienie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej. Zaakcentowano konieczność odbycia szkolenia określonego szczegółowo w przepisach wykonawczych. Wprowadzony w ust. 4 wyjątek od tego obowiązku został przeniesiony z § 6 ust. 1 rozporządzenia w sprawie stanowisk. Przesądono jednoznacznie, iż orzeczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do pracy w warunkach narażenia powinny być wydawane w trybie określonym w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 229 § 8 Kodeksu pracy (ust. 2 pkt 2). W ust. 2 pkt 3 podkreślono, iż wymagane wykształcenie i staż pracy w warunkach narażenia powinny być odpowiednie dla danego stanowiska.

Zmiany powyższe pozwolą na pełniejszą implementację art. 7 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom w odniesieniu do stanowisk mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w obiektach jądrowych.

Część przepisów z art. 12 ustawy – Prawo atomowe wyodrębniono i przeniesiono do nowych art. 12a i 12b tej ustawy. Miało to na celu uzyskanie większej przejrzystości przepisów.

20. Art. 1 pkt 9 projektu.

Treść proponowanych nowych przepisów art. 12a ust. 1 – 3 ustawy – Prawo atomowe odpowiada co do zasady treści dotychczasowych przepisów art. 12 ust. 1a – 1c tej ustawy. Proponowane zmiany w tych przepisach polegają na:

- a) doprecyzowaniu, jakie koszty ponosi występujący o nadanie uprawnień do zajmowania stanowisk mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej – w dotychczasowym art. 12 ust. 1b ustawy – Prawo atomowe jest mowa ogólnie o „kosztach uzyskania uprawnień”, co pozwala na różne interpretacje tego pojęcia,
- b) przesądzeniu, że Prezes PAA prowadzi rejestr jednostek uprawnionych do prowadzenia szkolenia.

W obecnym stanie prawnym zostały określone, z uwzględnieniem istniejących na terenie Polski obiektów jądrowych, stanowiska mające istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, które mogą być zajmowane wyłącznie przez osoby posiadające uprawnienia nadane przez Prezesa PAA. Załącznik nr 1 do rozporządzenia w sprawie stanowisk określa stanowiska mające istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, wymagane kwalifikacje zawodowe oraz zakres szkolenia i egzaminu, dla osób, które ubiegają się o uprawnienia umożliwiające zatrudnienie na tych stanowiskach, w tym także stanowiska niezbędne w istniejących w Polsce obiektach jądrowych. W momencie wybudowania nowego obiektu jądrowego, takiego jak elektrownia jądrowa, konieczne byłoby określenie wymagań dla szeregu nowych stanowisk wymagających szczególnych uprawnień. Nie wydaje się to możliwe na obecnym etapie. O ile stosunkowo łatwa okazała się typizacja stanowisk mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w stosunkowo nielicznych i nie rodzących w tym zakresie trudności obiektach jądrowych aktualnie eksploatowanych w Polsce, o tyle jest to bardzo trudne w odniesieniu do projektowanej elektrowni jądrowej, z uwagi na fakt, iż nie jest znany ani jej typ, ani rodzaj technologii, ani też dostawca tej elektrowni.

W wyniku analizy przepisów krajów, w których są eksploatowane elektrownie jądrowe, uznano, iż właściwsze będzie zastosowanie rozwiązań wzorowanych na modelu istniejącym w Republice Czeskiej, przewidującym powiązanie odpowiedzialności za bezpieczeństwo jądrowe i ochronę radiologiczną w elektrowni jądrowej z wykonywaniem konkretnych czynności, a nie zajmowaniem określonego stanowiska roboczego.

Najważniejsze czynności z punktu widzenia bezpieczeństwa jądrowego powinny być wykonywane przez osoby posiadające uprawnienia nadane przez państwowy organ dozoru jądrowego, natomiast sytuacja pozostałych pracowników elektrowni jądrowej powinna być kształtowana na podstawie ogólnych przepisów dotyczących pracowników innych obiektów jądrowych. W związku z tym proponuje się zamieścić w art. 12c ust. 1 ustawy – Prawo atomowe zastrzeżenie, iż przepisu art. 12 ustawy – Prawo atomowe nie stosuje się do jednostek organizacyjnych wykonujących działalność polegającą na rozruchu, eksploatacji lub likwidacji elektrowni jądrowej. Jednocześnie proponuje się wprowadzenie do ustawy – Prawo atomowe zasady, iż w takich jednostkach czynności mające istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej mogą być wykonywane wyłącznie przez osoby posiadające uprawnienia do wykonywania tych czynności nadane przez Prezesa PAA, odrębne od uprawnień, o których mowa w art. 12 ustawy – Prawo atomowe. Wiąże się z tym konieczność określenia katalogu tych czynności. Proponuje się, aby w ustawie – Prawo atomowe wymienić ogólne kategorie tych czynności (w art. 12c ust. 2), natomiast szczegółową ich listę zamieścić w rozporządzeniu wykonawczym, o którym mowa w projektowanym art. 12d ust. 8 ustawy – Prawo atomowe. Pozwoli to na dostosowanie tej listy do warunków i potrzeb, jakie powstaną w momencie podjęcia decyzji o typie budowanych w Polsce elektrowni i rodzaju zastosowanej technologii.

Warunki, jakie powinny spełniać osoby, którym będą nadawane uprawnienia do wykonywania czynności mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w elektrowni jądrowej, wymienione w projektowanym art. 12c ust. 3 ustawy – Prawo atomowe, są podobne do analogicznych wymagań dla osób ubiegających się o nadanie uprawnień do zajmowania stanowisk mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w innych jednostkach organizacyjnych. Dodatkowym wymaganiem jest posiadanie zaświadczenia o niewykazywaniu zaburzeń psychicznych oraz istotnych zaburzeń funkcjonowania psychologicznego. Warunek ten wprowadzono ze względu na to, że na pracownikach wykonujących w elektrowni jądrowej czynności wymagające uzyskania uprawnień spoczywa szczególnie duża odpowiedzialność za przestrzeganie wymagań bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej. W sytuacjach awaryjnych powinni się oni wykazywać odpornością na stres i zdolnością do podejmowania szybkich i racjonalnych decyzji. Z tych też względów w projektowanym art. 12c ust. 6 ustawy – Prawo atomowe wprowadza się obowiązek przedstawiania corocznie kierownikowi jednostki organizacyjnej orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do pracy w warunkach narażenia oraz zaświadczenia

o niewykazywaniu zaburzeń psychicznych oraz istotnych zaburzeń funkcjonowania psychologicznego. Wprowadzenie tych obowiązków pracownika pozwoli kierownikowi jednostki organizacyjnej na ocenę, czy stan zdrowia fizycznego i stan psychiczny pracownika pozwalają na wykonywanie określonych czynności. Przepis ten wymusza poddawanie się przez takiego pracownika corocznym badaniom okresowym, podobnie jak to jest w przypadku pracowników kategorii A (art. 30 ust. 2 ustawy – Prawo atomowe). Jest to korzystne zarówno z punktu widzenia bezpieczeństwa jądrowego obiektu jądrowego, jak i ochrony radiologicznej pracownika.

Wyjątek od obowiązku ukończenia odpowiedniego szkolenia teoretycznego i praktycznego wprowadzany w art. 12c ust. 5 ustawy – Prawo atomowe w brzmieniu ustalonym w niniejszym projekcie dotyczy sytuacji ponownego ubiegania się o uzyskanie uprawnień. Pracownik będzie musiał składać wniosek o dopuszczenie do egzaminu jeszcze przed upływem okresu, na który poprzednio uzyskał takie same uprawnienia. Dzięki temu ulegną skróceniu do minimum ewentualne okresy, w których dany pracownik nie będzie mógł kontynuować wykonywania czynności objętych wnioskiem.

Trzyletni okres ważności uprawnień (art. 12c ust. 4 ustawy – Prawo atomowe w brzmieniu ustalonym w niniejszym projekcie) wprowadzono z tych samych względów, które wzięto pod uwagę w przypadku uprawnień do zajmowania stanowisk mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w obiektach jądrowych (art. 12 ust. 1d ustawy – Prawo atomowe w brzmieniu dotychczasowym). Ograniczenie terminu, na który nadaje się uprawnienie jest uzasadnione specyfiką nadawanych uprawnień. Czynności te powinny być wykonywane przez osoby, których bardzo wysoka wiedza specjalistyczna oraz doświadczenie zawodowe gwarantują wykonywanie zadań w sposób zapewniający bezpieczeństwo jądrowe i ochronę radiologiczną. W przeciwnym razie konsekwencje ewentualnego błędu mogą odczuć nie tylko inni pracownicy elektrowni jądrowej, ale też całe społeczeństwo. Zarówno dynamiczny postęp w zakresie środków ochrony pracowników i ludności przed promieniowaniem jonizującym, postęp nauki i techniki w dziedzinie atomistyki jak i dynamiczne zmiany w zakresie przepisów i zaleceń międzynarodowych w zakresie tej ochrony (zwłaszcza wydawanych przez Międzynarodową Komisję Ochrony przed Promieniowaniem) uzasadniają konieczność ciągłego dokształcania i okresowej weryfikacji wiedzy tych osób.

Rozwiązania zamieszczone w art. 12d ust. 1 – 5 ustawy – Prawo atomowe w brzmieniu ustalonym w niniejszym projekcie, dotyczące podmiotu, który będzie mógł

wystąpić z wnioskiem o nadanie uprawnień do wykonywania czynności mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, ponoszenia kosztów związanych z tym postępowaniem, prowadzenia rejestru jednostek uprawnionych do prowadzenia szkoleń teoretycznych oraz zawartości tego rejestru, a także udostępniania danych z tego rejestru w Biuletynie Informacji Publicznej wzorowane są na przepisach art. 12a ustawy – Prawo atomowe w brzmieniu ustalonym w niniejszym projekcie, dotyczących uprawnień do zajmowania stanowisk mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej. Dodatkowo przesądzono, że szkolenie praktyczne pracowników powinno być zapewniane przez występującego z wnioskiem o nadanie uprawnień. W związku z tym rejestr, prowadzony przez Prezesa PAA na podstawie art. 12d ust. 3 ustawy – Prawo atomowe w brzmieniu ustalonym w niniejszym projekcie, będzie ograniczał się do jednostek uprawnionych do prowadzenia szkoleń teoretycznych. Wymaganie prowadzenia przez Prezesa PAA także rejestru jednostek prowadzących szkolenie praktyczne nie wydaje się zatem racjonalne.

Nieco inaczej rozwiązano kwestie związane z pracą komisji egzaminacyjnej (art. 12d ust. 6 i 7 ustawy – Prawo atomowe w brzmieniu ustalonym w niniejszym projekcie). Związane jest to z tym, że nie ma potrzeby powoływania członków tej komisji w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej ani z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, jako że w elektrowni jądrowej nie pracują zwykle funkcjonariusze z resortów podległych tym ministrom.

Projektowany przepis art. 12d ust. 8 ustawy – Prawo atomowe zawiera upoważnienie dla Rady Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia:

- 1) wykazu czynności mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w jednostce organizacyjnej wykonującej działalność polegającą na rozruchu, eksploatacji lub likwidacji elektrowni jądrowej;
- 2) szczegółowych warunków i trybu nadawania przez Prezesa PAA uprawnień, trybu pracy komisji egzaminacyjnej, sposobu i trybu przygotowania i przeprowadzania egzaminów, sposobu wnoszenia opłaty za egzamin, jej wysokości oraz wysokości wynagrodzenia członków komisji egzaminacyjnej;
- 3) wymaganych zakresów szkoleń, w tym szkoleń praktycznych, warunków, jakie muszą spełniać jednostki przeprowadzające szkolenia, form organizowania szkoleń, a także trybu uzyskiwania wpływu do rejestru jednostek

przeprowadzających szkolenie.

Projektowany art. 12d ust. 9 ustawy – Prawo atomowe zawiera upoważnienie dla ministra właściwego do spraw zdrowia do określenia w drodze rozporządzenia zakresu badań psychiatrycznych i psychologicznych, koniecznych do uzyskania zaświadczenia o niewykazywaniu zaburzeń psychicznych i istotnych zaburzeń funkcjonowania, a także kwalifikacje lekarzy i psychologów upoważnionych do przeprowadzania badań lekarskich i psychologicznych osób ubiegających się o nadanie uprawnień, kierując się koniecznością zapewnienia, że osoby, którym nadaje się uprawnienia, nie wykazują zaburzeń psychicznych lub istotnych zaburzeń funkcjonowania psychologicznego.

Sprawy przekazane do uregulowania w drodze wydania wyżej wymienionych aktów wykonawczych mają charakter techniczny i w związku z tym nie należą do materii ustawowej.

W nowym art. 12e ustawy – Prawo atomowe proponuje się uregulować sposób ponownego dopuszczenia pracownika do wykonywania wybranych czynności mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, do zajmowania którego pracownik uzyskał uprawnienia, w przypadku wystąpienia dłuższej niż 6 albo 12 miesięcy przerwy w wykonywaniu tych czynności. Uznano, iż powinno to być możliwe, w zależności od długości przerwy, odpowiednio po odbyciu przez pracownika dodatkowego szkolenia praktycznego albo po odbyciu szkolenia teoretycznego i praktycznego, na zasadach wynikających z przepisów o nadawaniu wymaganych uprawnień. Kierownik elektrowni jądrowej będzie miał obowiązek informowania Prezesa PAA o każdej takiej przerwie, co pozwoli na sprawniejsze wykonywanie nadzoru nad przestrzeganiem obowiązku kierowania pracownika do odbycia odpowiedniego szkolenia.

W nowym art. 12f ust. 1 ustawy – Prawo atomowe proponuje się wprowadzenie obowiązku cofnięcia przez Prezesa PAA w drodze decyzji administracyjnej uprawnień do zatrudnienia na stanowisku mającym istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej oraz uprawnień do wykonywania w jednostce organizacyjnej wykonującej działalność polegającą na rozruchu, eksploatacji lub likwidacji elektrowni jądrowej czynności mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej z powodu:

- 1) utraty pełnej zdolności do czynności prawnych; lub
- 2) utraty posiadania odpowiednich warunków zdrowotnych lub psychicznych; lub
- 3) stwierdzenia, w wyniku kontroli prowadzonej w ramach działalności organów

dozoru jądrowego, wykonywania przez pracownika czynności wchodzących w zakres danego stanowiska mającego istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej albo czynności objętych uprawnieniem w sposób zagrażający bezpieczeństwu jądrowemu lub ochronie radiologicznej.

Powyższa kompetencja Prezesa PAA ma istotne znaczenie dla zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej. Wystąpienie okoliczności wymienionych w tym przepisie może bowiem powodować, że pracownik nie będzie w stanie wykonywać swoich obowiązków właściwie, co przekłada się bezpośrednio na poziom bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w danej jednostce organizacyjnej.

Rozwiązania powyższe mają na celu zapewnienie utrzymywania i ciągłego rozwijania wiedzy i umiejętności pracowników elektrowni jądrowych, zgodnie z art. 7 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom.

21. Art. 1 pkt 10 lit. a projektu.

Projektowana zmiana art. 33 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo atomowe związana jest z przekazaniem kompetencji do udzielania dotacji ministrowi właściwemu do spraw gospodarki. W projektowanym przepisie art. 33 ust. 2 ustawy – Prawo atomowe w porównaniu z obowiązującym stanem prawnym zaproponowano usunięcie z listy rodzajów działalności, które mogą zostać dofinansowane w drodze tej dotacji wykonywanie działalności takiej, jak:

- 1) wykonywanie pomiarów mocy dawki promieniowania jonizującego lub skażeń promieniotwórczych kraju (art. 33 ust. 2 pkt 7 ustawy – Prawo atomowe w dotychczasowym brzmieniu);
- 2) tworzenie i wykorzystywanie modeli obliczeniowych służących do oceny sytuacji radiacyjnej, niezbędnych do podjęcia odpowiednich działań w kraju na wypadek zdarzeń radiacyjnych, oraz tworzenie modeli niezbędnych do przeprowadzania analiz służących uzasadnieniu wprowadzenia działań interwencyjnych (art. 33 ust. 2 pkt 8 ustawy – Prawo atomowe w dotychczasowym brzmieniu);
- 3) eksploatacja przechowalników wypalonego paliwa jądrowego pochodzącego z badawczych reaktorów jądrowych (art. 33 ust. 2 pkt 3 ustawy – Prawo atomowe w dotychczasowym brzmieniu);

- 4) działalność w zakresie ochrony radiologicznej i ochrony Krajowego Składowiska Odpadów Promieniotwórczych (art. 33 ust. 2 pkt 5 in fine ustawy – Prawo atomowe w dotychczasowym brzmieniu).

Rodzaje działalności wymienione w pkt i. oraz ii., jako istotne dla funkcjonowania dozoru jądrowego zostaną objęte bezpośrednim finansowaniem z budżetu państwa część 68 – Państwowa Agencja Atomistyki w ramach usług zamawianych dla Państwowej Agencji Atomistyki. Działalności wymienione w pkt iii. oraz iv. dotyczą tylko jednego podmiotu – państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej – Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych, którego działalność jest w dużej mierze finansowana z budżetu państwa w drodze dotacji podmiotowej, o której mowa w art. 119 ustawy – Prawo atomowe. Wobec powyższego, z uwagi na konieczność usunięcia wszelkich wątpliwości co do zgodności finansowania niektórych aspektów działalności Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych z dotacji celowej, o której mowa w art. 33 ustawy – Prawo atomowe, z unijnymi zasadami udzielania pomocy publicznej, proponuje się, żeby te obszary działalności ZUOP, które dotychczas były finansowane z dotacji celowej zostały od 2012 r. objęte finansowaniem z dotacji podmiotowej, o której mowa w art. 119 ustawy – Prawo atomowe.

22. Art. 1 pkt 10 lit. b projektu.

Art. 33 ust. 3 ustawy – Prawo atomowe w dotychczasowym brzmieniu przewiduje, że dotacji udziela Prezes PAA ze środków przewidzianych na ten cel w ustawie budżetowej. Obecny stan prawny jest niezgodny z zasadą niezależności dozoru jądrowego, wynikającą m.in. z art. 5 ust. 2 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom oraz art. 8 ust. 2 Konwencji bezpieczeństwa jądrowego. Organ dozoru jądrowego, jakim jest Prezes PAA, nie powinien dofinansowywać działalności związanej z wykorzystaniem promieniowania jonizującego, gdyż stawia to pod znakiem zapytania jego niezależność w regulacyjnym procesie decyzyjnym. Kierownik jednostki organizacyjnej prowadzącej tę działalność, odpowiedzialny za przestrzeganie wymagań bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w swojej jednostce, powinien zatem zapewnić środki finansowe na ten cel. Nie powinien jednak ich otrzymywać za pośrednictwem organu dozoru jądrowego, gdyż w ten sposób czyni się ten organ odpowiedzialnym nie za nadzór nad wypełnianiem przez jednostkę organizacyjną wymagań bezpieczeństwa, lecz za bezpieczeństwo tej jednostki. Proponuje się, aby obowiązki związane z udzielaniem dotacji przejął minister właściwy do spraw gospodarki, jako że do niego należą, zgodnie z art. 9 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 4 września 1997 r.

o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437, z późn. zm.), sprawy działalności związanej z wykorzystaniem energii atomowej na potrzeby społeczno-ekonomiczne kraju. Poza tym dotychczasowymi beneficjentami tej dotacji były w przeważającej mierze jednostki nadzorowane przez ministra właściwego do spraw gospodarki, tj. przede wszystkim Instytut Energii Atomowej POLATOM. W związku z tym, iż proponuje się wprowadzenie do ust. 1 postanowienia, iż dotacji udziela minister właściwy do spraw gospodarki należy uchylić ust. 3.

23. Art. 1 pkt 10 lit. c projektu.

Zmiana ust. 4 w art. 33 ustawy – Prawo atomowe jest logiczną konsekwencją zmiany ust. 2 tego artykułu.

24. Art. 1 pkt 10 lit. d projektu.

Dla zapewnienia usunięcia wszelkich wątpliwości odnośnie zgodności dotacji celowej z art. 33 ustawy – Prawo atomowe z unijnymi zasadami udzielania pomocy publicznej, proponuje się dodanie w art. 33 ust. 5 ustawy – Prawo atomowe pkt 6 stanowiącego, iż dotacja ta może być udzielona jedynie podmiotowi, który jest organizacją badawczą w rozumieniu art. 30 pkt 1 rozporządzenia Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych) (Dz. Urz. UE L 214 z 09.08.2008 r., str. 3). Stosownie do wyżej wymienionego przepisu określenie „organizacja badawcza” oznacza podmiot (prawa publicznego lub prywatnego) taki jak wyższa uczelnia czy instytut naukowo-badawczy, niezależnie od jego statusu prawnego lub sposobu finansowania, którego głównym celem jest prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych oraz rozpowszechnianie ich wyników poprzez działalność dydaktyczną, publikacje lub transfer technologii, której wszystkie zyski są reinwestowane w działalność badawczą, rozpowszechnianie jej wyników lub dydaktykę, a przedsiębiorstwa mogące wywierać wpływ na taką organizację w roli, na przykład, jej udziałowców/akcjonariuszy czy członków nie mają preferencyjnego dostępu do potencjału badawczego tej organizacji ani do wyników prowadzonych przez nią badań. Ponadto, wprowadzenie ograniczenia katalogu potencjalnych beneficjentów dotacji celowej, o której mowa w art. 33 ustawy – Prawo atomowe, usunie potencjalną możliwość przyznania tej dotacji podmiotowi, któremu nie powinna zostać przyznana dotacja z uwagi na unijne ograniczenia udzielania pomocy publicznej (potencjalną możliwość, gdyż w praktyce do sytuacji udzielenia dotacji takiemu podmiotowi dotąd nie doszło).

25. Art. 1 pkt 10 lit. e projektu.

Zmiana w art. 33 ust. 6 ustawy – Prawo atomowe polega na zastąpieniu wyrazów „Prezes Agencji” wyrazami: „minister właściwy do spraw gospodarki” z powodu przejścia przez ten ostatni organ obowiązków związanych z udzielaniem dotacji.

26. Art. 1 pkt 10 lit. f projektu.

Zmiana w art. 33 ust. 8 ustawy – Prawo atomowe polega na zastąpieniu wyrazów „Prezes Agencji” wyrazami: „minister właściwy do spraw gospodarki” z powodu przejścia przez ten ostatni organ obowiązków związanych z udzielaniem dotacji.

27. Art. 1 pkt 10 lit. g projektu.

Zmiany w art. 33 ust. 10 i 11 ustawy – Prawo atomowe polegają na zastąpieniu wyrazów „Prezes Agencji” oraz „Prezesem Agencji” wyrazami, odpowiednio: „minister właściwy do spraw gospodarki” oraz „ministrem właściwym do spraw gospodarki” z powodu przejścia przez ten ostatni organ obowiązków związanych z udzielaniem dotacji.

28. Art. 1 pkt 10 lit. h projektu.

Uchylenie przepisów art. 33 ust. 11 – 20 ustawy – Prawo atomowe jest związane z koniecznością dostosowania brzmienia tej ustawy do postanowień obowiązującej od 1 stycznia 2010 r. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.).

29. Art. 1 pkt 10 lit. i projektu.

Zmiana art. 33 ust. 21 ustawy – Prawo atomowe polega na zastąpieniu wyrazów „Prezes Agencji” wyrazami „minister właściwy do spraw gospodarki” z powodu przejścia przez ministra właściwego do spraw gospodarki obowiązków związanych z udzielaniem dotacji, a także na ograniczeniu zakresu upoważnienia ustawowego do wydania aktu wykonawczego spowodowanym zmianą opisaną w pkt 28 niniejszego uzasadnienia. Zmiana art. 33 ust. 21 ustawy – Prawo atomowe powoduje, że konieczne będzie wydanie nowego rozporządzenia wykonawczego na jego podstawie.

30. Art. 1 pkt 11 – 19 projektu – ogólnie.

Projekt przewiduje całkowicie nowe, znacznie rozszerzone brzmienie przepisów zawartych w rozdziale 4 ustawy – Prawo atomowe, regulującym kwestie obiektów jądrowych. Ustawa – Prawo atomowe i akty wykonawcze do niej, w brzmieniu obecnie obowiązującym, w bardzo ograniczonym zakresie regulują wymagania bezpieczeństwa dla obiektów jądrowych. Dyrektywa Rady 2009/71/Euratom w pkt 13 i 14 preambuły wskazuje

na konieczność uwzględniania przy wdrażaniu dyrektywy zaleceń Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej oraz referencyjnych poziomów bezpieczeństwa dla jądrowych reaktorów energetycznych opracowanych przez Stowarzyszenie Zachodnioeuropejskich Organów Nadzoru Instalacji Jądrowych. Wobec powyższego, istnieje konieczność ustanowienia przepisów krajowych określających wymagania bezpieczeństwa dla obiektów jądrowych, zwłaszcza elektrowni jądrowych, na poziomie najwyższym, jaki jest osiągalny zgodnie z przepisami i zaleceniami międzynarodowymi oraz doświadczeniami płynącymi z budowy i eksploatacji obiektów jądrowych w państwach przodujących w rozwoju technologii jądrowych. Wymagania bezpieczeństwa wynikające z projektu ustawy zostały tak sformułowane by zapewnić konkurencyjność technologii jądrowych, nie przesadzając na przykład jaki typ elektrowni jądrowej może zostać zbudowany w Polsce. Zarazem zapewnią one, że ewentualny inwestor będzie mógł wybierać jedynie spośród technologii najnowocześniejszych, spełniających najwyższe osiągalne wymagania bezpieczeństwa. Przepisy projektu formułują jednoznaczny prymat bezpieczeństwa nad innymi aspektami działalności obiektów jądrowych i to nie tylko na etapie wyboru technologii, ale także w całym procesie jej wdrożenia – nadzorowanym i kontrolowanym przez państwowy organ dozoru jądrowego, którym jest Prezes PAA. Projektowane przepisy mają zarazem zapewnić pełną transparentność dla społeczeństwa decyzji dozoru jądrowego dotyczących obiektów jądrowych, a także informacji o stanie tych obiektów, bezpieczeństwie ich eksploatacji, w tym o wszelkich czynnikach i zdarzeniach mających wpływ na bezpieczeństwo jądrowe i ochronę radiologiczną.

31. Art. 1 pkt 11 projektu.

W zmienianym art. 34 ustawy – Prawo atomowe proponuje się zawrzeć zasadę, iż wykonywanie działalności związanej z narażeniem na promieniowanie jonizujące, polegającej na budowie, rozruchu, eksploatacji lub likwidacji obiektu jądrowego jest zabronione w sytuacji, w której jednostka ta nie spełnia wymagań bezpieczeństwa jądrowego, ochrony radiologicznej, ochrony fizycznej lub zabezpieczeń materiałów jądrowych. Jest to wykonanie zobowiązania Rzeczypospolitej Polskiej do określenia krajowych ram prawnych w zakresie krajowych wymogów bezpieczeństwa jądrowego (art. 4 ust. 1 lit. a dyrektywy Rady 2009/71/Euratom). Uzależnienie możliwości wykonywania działalności z obiektami jądrowymi od spełnienia wymagań szeroko pojętego bezpieczeństwa wynika z postanowień zarówno dyrektywy Rady 2009/71/Euratom, zwłaszcza art. 5 ust. 3 lit. a oraz b dyrektywy, jak i Konwencji bezpieczeństwa jądrowego.

Zgodnie z obecnie obowiązującym przepisem art. 35 ust. 1 ustawy – Prawo atomowe obowiązek spełnienia wymagań bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej oraz ochrony fizycznej obiektu jądrowego, a także budynków i urządzeń niewchodzących w skład obiektu jądrowego, których uszkodzenie lub zakłócenie pracy mogłoby spowodować skutki istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, spoczywa w okresie ustalania lokalizacji, projektowania, budowy, rozruchu i próbnej eksploatacji na inwestorze. W okresie stałej eksploatacji lub likwidacji obiektu ta odpowiedzialność spoczywa z kolei na kierowniku jednostki eksploatującej. W projekcie nowelizacji proponuje się przeformułować te przepisy w taki sposób, aby określić w art. 35 ustawy – Prawo atomowe, że za zapewnienie bezpieczeństwa jądrowego, ochrony radiologicznej, ochrony fizycznej i, co jest nowym rozwiązaniem, zabezpieczeń materiałów jądrowych odpowiada kierownik jednostki organizacyjnej posiadającej zezwolenie na wykonywanie działalności polegającej na budowie, rozruchu, eksploatacji lub likwidacji obiektu jądrowego. Ponadto proponuje się podkreślić w art. 35 ust. 2 ustawy – Prawo atomowe, że odpowiedzialność ta ustaje z dniem zatwierdzenia przez Prezesa PAA protokołu z likwidacji obiektu jądrowego, co ma zapobiec sytuacji braku osoby odpowiedzialnej za zapewnienie bezpieczeństwa jądrowego, np. gdy zezwolenie na wykonywanie odpowiedniej działalności dotyczącej obiektu jądrowego zostało cofnięte albo wygasło wcześniej.

Takie ujęcie będzie zgodne z zasadą pierwotnej odpowiedzialności posiadacza zezwolenia za bezpieczeństwo jądrowe obiektu jądrowego, wynikającą z art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom, art. 9 Konwencji bezpieczeństwa jądrowego oraz pierwszej z 10 podstawowych zasad bezpieczeństwa określonych przez MAEA w dokumencie „Fundamentalne Zasady Bezpieczeństwa (SF-1)”. Powyższe regulacje znajdują pełne uzasadnienie także w postanowieniach innych dokumentów MAEA. MAEA w dokumencie „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416”, stwierdza w pkt 2.17, iż główna odpowiedzialność za bezpieczeństwo spoczywa na osobie lub organizacji odpowiedzialnej za obiekt i działania powodujące powstanie zagrożeń radiacyjnych, a przestrzeganie przepisów i wymogów nakładanych przez urząd dozorowy nie zwalnia osoby lub organizacji odpowiedzialnej za dowolny obiekt jądrowy i działalność jądrową z podstawowej odpowiedzialności za bezpieczeństwo. Osoba lub organizacja odpowiedzialna za dowolny obiekt jądrowy i działalność jądrową powinna wykazać, w sposób zadowalający urząd dozoru, że odpowiedzialność ta była i będzie ponoszona. W pkt 2.36 ww. dokumentu stwierdzono, iż obowiązkiem wnioskodawcy lub posiadacza zezwolenia powinno być:

- 1) przygotowanie i przedłożenie urzędowi dozoru kompleksowego wniosku, który wykazuje, że bezpieczeństwu jądrowemu nadano należyty priorytet, co oznacza, że poziom bezpieczeństwa jest tak wysoki, jak to jest rozsądnie osiągalne, i będzie utrzymywany przez cały okres istnienia obiektu jądrowego;
- 2) wypełnianie odpowiedzialności za bezpieczeństwo obiektu jądrowego do czasu jego zwolnienia przez urząd dozoru z kontroli dozorowej.

W art. 35 ust. 3 ustawy – Prawo atomowe w brzmieniu ustalonym projektowaną ustawą proponuje się rozszerzyć zakres wymagań, jakie powinni spełniać inni uczestnicy procesu inwestycyjnego niezależnie od obowiązków kierownika jednostki organizacyjnej w procesie budowy obiektu jądrowego o obowiązek spełniania wymagań zabezpieczeń materiałów jądrowych, obok spełniania wymagań bezpieczeństwa jądrowego, ochrony radiologicznej i ochrony fizycznej. Zapewni to spójność z postanowieniami art. 35 ust. 1 ustawy – Prawo atomowe.

Projektowany art. 35 ust. 4 ustawy – Prawo atomowe zawiera zmodyfikowane postanowienia umieszczone w art. 35 ust. 3 tej ustawy w dotychczasowym brzmieniu. Obecnie obowiązek stosowania rozwiązań technicznych i organizacyjnych, które w świetle osiągnięć nauki i techniki są niezbędne do tego, aby narażenie na promieniowanie jonizujące osób przebywających w obiekcie lub innych osób i skażenie środowiska było możliwie jak najmniejsze przy rozsądnym uwzględnieniu czynników ekonomicznych oraz społecznych i nie przekraczało dawek granicznych określonych w odrębnych przepisach ma zastosowanie w procesie projektowania, budowy, rozruchu i eksploatacji obiektu jądrowego. Proponuje się sformułować inaczej cel jego wprowadzenia, wiążąc go z zasadą optymalizacji wyrażoną w art. 9 ust. 1 ustawy – Prawo atomowe, która kładzie nacisk na zminimalizowanie liczby osób narażonych na otrzymanie dużych dawek promieniowania jonizującego. Proponowana zmiana doprowadzi także do stosowania zasady wyrażonej w nowym art. 35 ust. 4 ustawy – Prawo atomowe na wszystkich etapach funkcjonowania obiektu jądrowego, również w procesie jego lokalizacji, napraw i modernizacji oraz likwidacji.

32. Art. 1 pkt 12 projektu.

Zgodnie z art. 8 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom Rzeczpospolita Polska powinna zapewnić, aby informacje związane z regulacją bezpieczeństwa jądrowego, w tym dotyczące zakresu kompetencji dozoru jądrowego, były publicznie udostępniane pracownikom i ludności.

W związku z tym proponuje się określić w projektowanym art. 35a ustawy – Prawo atomowe zasadę, iż każdy ma prawo do uzyskania od kierownika jednostki organizacyjnej wykonującej działalność polegającą na rozruchu, eksploatacji lub likwidacji obiektu jądrowego pisemnej informacji o stanie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektu jądrowego, jego wpływie na zdrowie ludzi i na środowisko naturalne oraz o wielkości i składzie izotopowym uwolnień substancji promieniotwórczych z obiektu jądrowego do środowiska (ust. 1). Informacje dotyczące wymienionych spraw kierownik jednostki organizacyjnej powinien umieszczać na stronie internetowej jednostki co najmniej raz na 12 miesięcy (ust. 2). Ponadto powinien on także niezwłocznie informować Prezesa PAA, władze gminy, na której terenie jest zlokalizowany obiekt jądrowy, a także gmin sąsiednich o zdarzeniach w obiekcie jądrowym mogących spowodować lub powodujących powstanie zagrożenia oraz zamieszczać na stronie internetowej jednostki organizacyjnej informacje o zaistniałych w okresie poprzednich 12 miesięcy zdarzeniach w obiekcie jądrowym powodujących powstanie zagrożenia. Powyższe informacje kierownik takiej jednostki również powinien przekazywać Prezesowi PAA (ust. 3 i 4).

Proponuje się ponadto, aby Prezes PAA udostępniał na zasadach określonych w przepisach o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko informacje o stanie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektów jądrowych, ich wpływie na zdrowie ludzi i na środowisko naturalne oraz o wielkości i składzie izotopowym uwolnień substancji promieniotwórczych z obiektów jądrowych do środowiska, informacje o zdarzeniach w obiekcie jądrowym powodujących powstanie zagrożenia, a także informacje o wydanych zezwoleniach dotyczących obiektów jądrowych oraz coroczne oceny stanu bezpieczeństwa nadzorowanych obiektów jądrowych (ust. 5). Nie powinny natomiast podlegać udostępnieniu informacje dotyczące ochrony fizycznej, zabezpieczeń materiałów jądrowych, a także informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (ust. 6).

Powyższe propozycje mają na celu uczynienie kwestii bezpieczeństwa obiektów jądrowych przejrzystymi dla społeczeństwa. Na obowiązek zapewnienia takiej przejrzystości zwraca uwagę w pkt 2.18 dokument „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416”. Z kolei w pkt 2.42 tego dokumentu MAEA wskazuje, iż przy zapewnieniu poszanowania wrażliwości zabezpieczeń i poufnych informacji komercyjnych, w całym cyklu życia obiektu jądrowego proces

uczestnictwa społecznego, w tym udział zainteresowanych grup lokalnych, krajowych i międzynarodowych, powinien być otwarty, przejrzysty, dobrze opisany i zrównoważony. Urząd dozoru lub posiadacz zezwolenia powinni zapewnić łatwy dostęp do właściwych i kompleksowych informacji dotyczących bezpieczeństwa oraz procesu licencjonowania i licencjonowanej działalności. Informacje te powinny być zamieszczone w łatwo dostępnym miejscu, takim jak: internet, media, itp.

Od czasu zaniechania budowy elektrowni jądrowej w Żarnowcu przepisy polskiego prawa nie regulowały wyboru lokalizacji dla potrzeb obiektów jądrowych z punktu widzenia bezpieczeństwa jądrowego. W sytuacji wznowienia prac nad programem polskiej energetyki jądrowej oraz w świetle art. 4 ust. 1 lit. a dyrektywy Rady 2009/71/Euratom należy przyjąć przepisy określające wymogi bezpieczeństwa jądrowego także dla tego etapu procesu inwestycyjnego.

Projektowany art. 35b ust. 1 ustawy – Prawo atomowe stanowi zasadę, iż obiekt jądrowy lokalizuje się na terenie, który umożliwi zapewnienie bezpieczeństwa jądrowego, ochrony radiologicznej, ochrony fizycznej podczas rozruchu, eksploatacji i likwidacji tego obiektu, a także przeprowadzenie sprawnego postępowania awaryjnego w przypadku wystąpienia zdarzenia radiacyjnego.

Projektowany art. 35b ust. 2 ustawy – Prawo atomowe przewiduje, zgodnie z zasadą spoczywania odpowiedzialności za bezpieczeństwo jądrowe obiektu jądrowego na posiadaczu zezwolenia, wynikającą z art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom, że inwestor obiektu jądrowego, jako przyszły posiadacz zezwolenia, sam przeprowadza ocenę terenu przeznaczonego pod lokalizację obiektu jądrowego. Ocena ta powinna poprzedzać wybór lokalizacji obiektu jądrowego i powinna obejmować aspekty szczegółowo wymienione w tym przepisie. Zakres oceny terenu przeznaczonego pod lokalizację obiektu jądrowego określono z uwzględnieniem dziedzin istotnych dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego obiektu oraz właściwej ochrony radiologicznej ludności i środowiska, a zatem takich, z których podlegają ocenie czynniki określone w zależności od rodzaju lokalizacji jako niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w danej lokalizacji. Tematycznie usystematyzowano je według pokrewnych dziedzin i zagadnień, opierając się na międzynarodowych standardach udoskonalanych od wielu lat przez doświadczenia płynące z krajów korzystających z energii jądrowej, proponowane przez Międzynarodową Agencję Energii Atomowej w wytycznych „Ocena lokalizacji obiektów jądrowych” – MAEA NS-R-3.

Zgodnie z projektowanym art. 35b ust. 3 ustawy – Prawo atomowe na podstawie

oceny terenu przeznaczonego pod lokalizację obiektu jądrowego inwestor powinien opracowywać raport lokalizacyjny, którego szczegółową zawartość określi rozporządzenie wykonawcze. Raport lokalizacyjny będzie podlegał ocenie przez Prezesa PAA w toku postępowania o wydanie zezwolenia na budowę obiektu jądrowego. Odpowiednia analiza terenu przeznaczonego pod budowę obiektu jądrowego jest niezwykle istotna z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego obiektu przez cały okres jego funkcjonowania.

33. Art. 1 pkt 13 projektu.

Projektowany art. 36a ustawy – Prawo atomowe wprowadza możliwość wystąpienia inwestora obiektu jądrowego do Prezesa PAA z wnioskiem o wydanie wyprzedzającej opinii odnośnie planowanej lokalizacji obiektu jądrowego. Wniosek ten, do którego będzie dołączany raport lokalizacyjny powinien zawierać wymienione w ust. 2 tego artykułu dane niezbędne do zidentyfikowania inwestora, rodzaju obiektu jądrowego, którego dotyczy wniosek oraz terenu, na którym ma on być zlokalizowany. Projektowane przepisy dotyczące oceny lokalizacji obiektu jądrowego z punktu widzenia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej są zgodne z zaleceniami MAEA wynikającymi z pkt 3.2 i n. dokumentu „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416”.

Wprowadzenie w projektowanym art. 36a ust. 4 dłuższego niż wynikający z Kodeksu postępowania administracyjnego terminu na wydanie przez Prezesa PAA opinii w przedmiocie wyrażenia zgody jest uzasadnione ze względu na specyficzną tematykę, jaką jest bezpieczeństwo jądrowe i ochrona radiologiczna obiektów jądrowych i związaną z tym czasochłonność wydawania takiej opinii. Proponuje się, aby ten termin wynosił 3 miesiące od dnia złożenia wniosku. Za wydanie wyprzedzającej opinii lokalizacyjnej dotyczącej elektrowni jądrowej planuje się pobierać od wnioskodawcy opłatę w wysokości 198 000 zł. Opłata ta, wpłacana na rachunek PAA, będzie stanowić dochód budżetu państwa. Wysokość opłaty uwzględnia szacowane koszty wydania takiej opinii.

W projekcie i procesie budowy obiektu jądrowego, zgodnie z projektowanym art. 36b ustawy – Prawo atomowe, nie będą mogły być stosowane rozwiązania i technologie, które nie zostały sprawdzone w praktyce, w obiektach jądrowych lub za pomocą prób, badań oraz analiz. Powyższe wymaganie jest zgodne z postanowieniami art. 18 Konwencji bezpieczeństwa jądrowego. Dla uzyskania odpowiedniego stopnia pewności bezpieczeństwa jądrowego w elektrowniach jądrowych, przewiduje się nowelizację ustawy z dnia

21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym (Dz. U. Nr 122, poz. 1321, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o dozorze technicznym”, i włączenie Urzędu Dozoru Technicznego jako jednostki wyspecjalizowanej w sprawach określonych przepisami o dozorze technicznym, tj. projektowania, wytwarzania, eksploatacji, napraw i modernizacji urządzeń technicznych. Dzięki takim rozwiązaniom będzie można osiągać bezpieczeństwo podczas budowy oraz przyszłej eksploatacji obiektów jądrowych wskutek stosowania sprawdzonych metod i procedur kontroli związanych z projektowaniem i budową takich obiektów. Projekt obiektu jądrowego powinien zawierać rozwiązania, które umożliwiają pewną, stabilną, łatwą i bezpieczną w zarządzaniu eksploatację obiektu jądrowego, ze szczególnym uwzględnieniem czynników związanych ze współdziałaniem człowieka i eksploatowanych systemów oraz elementów wyposażenia, w tym urządzeń technicznych (powyższe wymaganie jest zgodne z art. 18 Konwencji bezpieczeństwa jądrowego).

Zgodnie z projektowanym art. 36c ustawy – Prawo atomowe projekt obiektu jądrowego powinien uwzględniać konieczność zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego, ochrony radiologicznej i ochrony fizycznej podczas budowy, rozruchu, eksploatacji, w tym napraw i modernizacji, a także likwidacji tego obiektu oraz możliwość przeprowadzenia sprawnego postępowania awaryjnego w przypadku wystąpienia zdarzenia radiacyjnego. Powinien także uwzględniać sekwencję poziomów bezpieczeństwa zapewniających zapobieganie powstawaniu odchyłeń od warunków normalnej eksploatacji, przewidywanych zdarzeń eksploatacyjnych, awarii przewidzianych w założeniach projektowych i wykraczających poza te założenia ciężkich awarii, a jeżeli nie uda się zapobiec tym odchyleniom, zdarzeniom czy awariom – kontrolowanie ich oraz minimalizację radiologicznych skutków awarii.

Wymagania odnośnie projektu obiektu jądrowego, zamieszczone w projektowanym art. 36c ust. 1 i 2 ustawy – Prawo atomowe dotyczą tak zwanej „obrony w głąb”. Zasadą obrony w głąb jest zapewnienie kompensacji możliwych awarii urządzeń i błędów ludzkich. Przy tworzeniu systemu obrony w głąb uznaje się, że nie można w pełni ufać żadnemu pojedynczemu elementowi wynikającemu z projektu, konserwacji lub eksploatacji elektrowni jądrowej. Obrona w głąb zapewnia rezerwowanie układów z „aktywnymi” systemami bezpieczeństwa, tak by w razie uszkodzenia jednego podukładu istniały inne, mogące wypełnić potrzebne funkcje bezpieczeństwa.

W projektowanym art. 36c ust. 3 ustawy – Prawo atomowe zamieszczono delegację dla Rady Ministrów do określenia wymagań bezpieczeństwa jądrowego i ochrony

radiologicznej, jakie ma uwzględniać projekt obiektu jądrowego. Są to zagadnienia o charakterze technicznym, niewymagające uregulowania ustawowego.

Zamieszczenie w projektowanym art. 36c ust. 4 ustawy – Prawo atomowe wymagań dotyczących sposobu projektowania, budowania i eksploataowania systemów teleinformatycznych będących elementami teleinformatycznej infrastruktury krytycznej przeznaczonej do nadzoru przebiegu procesu technologicznego lub produkcyjnego w obiektach jądrowych ma na celu zapewnienie ich ochrony przed dostępem osób nieuprawnionych, mogących wykorzystać te sieci w sposób zagrażający nie tylko bezpieczeństwu jądrowemu obiektu jądrowego, ale także całego kraju – w szczególności dokonując ataków terrorystycznych i cyberterrorystycznych. Wskazanie Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego jako podmiotu akredytującego te systemy i sieci pozwoli na objęcie infrastruktury krytycznej obiektów jądrowych nadzorem wyspecjalizowanej służby właściwej w zakresie przeciwdziałania terroryzmowi.

Projektowany art. 36d ustawy – Prawo atomowe nakłada na inwestora obowiązki związane z przeprowadzaniem i weryfikacją, przed wystąpieniem do Prezesa PAA z wnioskiem o wydanie zezwolenia na budowę obiektu jądrowego, analiz bezpieczeństwa w zakresie bezpieczeństwa jądrowego oraz sporządzaniem na ich podstawie wstępnego raportu bezpieczeństwa. Otrzymanie tego raportu wraz z wnioskiem o wydanie zezwolenia na budowę obiektu jądrowego pozwoli Prezesowi PAA na przeprowadzenie weryfikacji analiz przedstawionych we wstępnym raporcie bezpieczeństwa w celu stwierdzenia, czy inwestor właściwie ocenił bezpieczeństwo i w sposób dostateczny wykazał, że spełnione są wszystkie prawne wymagania. Wymagania odnośnie wspomnianych analiz bezpieczeństwa oraz zawartość wstępnego raportu bezpieczeństwa postanowiono pozostawić do określenia w rozporządzeniu Rady Ministrów, ze względu na techniczny charakter tych kwestii.

Powyższe zasady wynikają z art. 18 Konwencji Bezpieczeństwa Jądrowego, która ustanowiła szeroko przyjęte w świecie standardy bezpieczeństwa obiektów jądrowych oraz z postanowień normy bezpieczeństwa Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej dotyczącej wymogów dla etapu projektowania elektrowni jądrowych „Bezpieczeństwo elektrowni jądrowych: projektowanie – wymogi MAEA Nr NS-R-1”. Wynikają one także z pkt 3.22 – 3.24 dokumentu „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416”.

W projektowanym art. 36e ustawy – Prawo atomowe wyrażono zasadę, zgodnie z którą obiekt jądrowy powinien być budowany w sposób zapewniający bezpieczeństwo

jądrowe oraz ochronę radiologiczną pracowników i ludności, zgodnie z zezwoleniem wydanym przez Prezesa PAA oraz z wdrożonym przez inwestora zintegrowanym systemem zarządzania spełniającym wymagania określone w ustawie – Prawo atomowe (projektowany art. 36k ustawy – Prawo atomowe). Przepis ten wynika z postanowień art. 6 ust. 4 Dyrektywy 2009/71/Euratom.

W projektowanym art. 36f ust. 1 ustawy – Prawo atomowe zrezygnowano z wymieniania organu, który tworzy wokół obiektu jądrowego obszar ograniczonego użytkowania, odsyłając w tym zakresie do przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska. Pozwoli to uniknąć ewentualnej konieczności nowelizacji ustawy – Prawo atomowe w przypadku zmiany organu właściwego w tej sprawie.

W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad tworzenia obszaru ograniczonego użytkowania wokół obiektu jądrowego ze wskazaniem ograniczeń w jego użytkowaniu określono dodatkowe wskazówki odnośnie utworzenia tego obszaru oraz ograniczenia w wykonywaniu prawa własności do nieruchomości znajdujących się na obszarze ograniczonego użytkowania. Z uwagi na fakt, iż powyższe kwestie stanowią materię wymagającą regulacji przepisami rangi ustawowej proponuje się uregulować kwestię tworzenia obszaru ograniczonego użytkowania wokół obiektu jądrowego w ustawie – Prawo atomowe.

Proponuje się zatem ustanowić w ustawie – Prawo atomowe nie tylko obowiązek utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania wokół obiektu jądrowego, ale też wskazać, że kryterium tworzenia tego obszaru stanowi wielkość rocznej dawki skutecznej (efektywnej) od wszystkich źródeł narażenia, w zależności od występowania normalnej eksploatacji, przewidywanych stanów eksploatacyjnych, czy też awarii bez stopienia rdzenia reaktora (projektowany art. 36f ust. 2 ustawy – Prawo atomowe). Ponadto ustawa określi, jakie dane i informacje uwzględnia się przy szacowaniu tej dawki (projektowany art. 36f ust. 3 ustawy – Prawo atomowe). Te przepisy stanowią powtórzenie postanowień wyżej wymienionego rozporządzenia Ministra Środowiska z drobnymi modyfikacjami.

Prezes PAA, jako organ właściwy w sprawach nadzoru nad bezpieczeństwem obiektów jądrowych powinien mieć możliwość wypowiedzenia się w kwestii utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania. W związku z tym w projektowanym art. 36f ust. 4 ustawy – Prawo atomowe postanowiono, że określenie granic tego obszaru wymaga uzyskania pozytywnej opinii Prezesa PAA.

Projektowany art. 36g ustawy – Prawo atomowe przewiduje otwarty katalog ograniczeń w zakresie przeznaczania terenu, wymagań technicznych dotyczących budynków oraz sposobu korzystania z terenu, jakie mogą być określone dla obszaru ograniczonego użytkowania wokół obiektu jądrowego na podstawie wyników postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub analizy porealizacyjnej albo przeglądu ekologicznego (art. 135 ust. 3a ustawy – Prawo ochrony środowiska). Jest to wskazówka dla organu określającego te ograniczenia, ale także dla organów przeprowadzających wspomniane postępowania. Również w tym przypadku uznano, że Prezes PAA, jako organ właściwy w sprawach bezpieczeństwa jądrowego, powinien wyrazić pozytywną opinię w tej sprawie. Utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania ma na celu nie tylko ochronę społeczeństwa przed skutkami ewentualnych awarii w obiekcie jądrowym, ale też możliwość zapewnienia sprawnego postępowania awaryjnego w razie wystąpienia takich awarii, a przede wszystkim ochronę obiektu jądrowego, zwłaszcza elektrowni jądrowej, przed niekorzystnymi czynnikami zewnętrznymi znajdującymi się w bliskim sąsiedztwie obiektu jądrowego mogącymi zagrażać bezpieczeństwu obiektu jądrowego (np. przed zbudowaniem i uruchomieniem w sąsiedztwie obiektu jądrowego zakładu produkującego materiały wybuchowe). W dokumencie „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416” Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej wskazuje w pkt 3.10, iż przez cały czas istnienia obiektu jądrowego należy kontrolować sposób wykorzystania gruntów wokół granicy obiektu pod kątem działalności lub zmian, które mogą wpływać na bezpieczeństwo.

Projektowany art. 36h ustawy – Prawo atomowe przewiduje konieczność ponownego ustalenia obszaru ograniczonego użytkowania w przypadku zmiany danych lub informacji uwzględnianych przy szacowaniu dawki skutecznej (efektywnej). W takiej sytuacji dawka zwykle ulega zmianie, co powoduje konieczność dostosowania granic obszaru ograniczonego użytkowania.

W projektowanym art. 36i ustawy – Prawo atomowe wprowadza się zakaz wkraczania na obszar ograniczonego użytkowania osób niebiorących udziału w działaniach mających na celu likwidację zagrożenia lub usunięcie skutków zdarzenia radiacyjnego, którego zasięg skutków może przekroczyć granice terenu obiektu jądrowego. Jest to powodowane zarówno względami ochrony ludności przed skutkami promieniowania jonizującego, jak również potrzebą sprawnego przeprowadzenia wymienionych w tym przepisie działań.

W projektowanym art. 36j ustawy – Prawo atomowe proponuje się, aby dla każdego systemu oraz elementu konstrukcji i wyposażenia obiektu jądrowego mającego istotne znaczenie z punktu widzenia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, w tym dla oprogramowania sterowania i kontroli, określana była klasa bezpieczeństwa, w zależności od stopnia w jakim te systemy oraz elementy wpływają na bezpieczeństwo jądrowe i ochronę radiologiczną obiektu jądrowego. Uznano, iż nie ma konieczności umieszczania w ustawie – Prawo atomowe podziału na poszczególne klasy bezpieczeństwa, tym bardziej, iż podział ten zależy także od zastosowanej technologii obiektu jądrowego. Za wystarczające uznano określenie wytycznych dokonywania klasyfikacji systemów oraz elementów konstrukcji i wyposażenia obiektu jądrowego. Klasyfikacja powinna szczególnie być oparta na metodach deterministycznych, uzupełnionych tam gdzie to ma zastosowanie, metodami probabilistycznymi i inżynierskim osądem, biorąc pod uwagę w szczególności czynniki wymienione w projektowanym art. 36j ust. 2 ustawy – Prawo atomowe.

Dokumentacja zawierająca opisaną powyżej klasyfikację bezpieczeństwa systemów oraz elementów konstrukcji i wyposażenia obiektu jądrowego powinna obejmować w szczególności dokumenty wymienione w projektowanym art. 36j ust. 3 ustawy – Prawo atomowe. Zgodnie z tym przepisem dokumentacja ta powinna być przedkładana do zatwierdzenia Prezesowi PAA wraz z wnioskiem o wydanie zezwolenia na budowę obiektu jądrowego.

Konieczność wprowadzenia klasyfikacji systemów oraz elementów konstrukcji i wyposażenia obiektów jądrowych, z punktu widzenia ich znaczenia dla bezpieczeństwa jądrowego, wynika z ogólnoswiatowej praktyki w tej dziedzinie. Znalazło to odzwierciedlenie m.in. w opublikowanych przez WENRA referencyjnych poziomach bezpieczeństwa. Wprowadzenie takiej klasyfikacji pozwala na optymalizację działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego poprzez dobieranie odpowiednich środków w zależności od znaczenia danego elementu obiektu jądrowego z punktu widzenia bezpieczeństwa.

Ustanowienie w projektowanym art. 36k ustawy – Prawo atomowe obowiązku wdrożenia zintegrowanego systemu zarządzania w jednostce organizacyjnej wykonującej działalność polegającą na budowie, rozruchu, eksploatacji lub likwidacji obiektu jądrowego stanowi wypełnienie zobowiązania wynikającego z art. 6 ust. 4 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom, zgodnie z którym istniejące ramy krajowe muszą wymagać od posiadaczy zezwoleń ustanawiania wdrażania systemów zarządzania dających należyte pierwszeństwo

bezpieczeństwu jądrowemu. Proponuje się zatem, aby zintegrowany system zarządzania był opisywany w dokumentacji obejmującej elementy wymienione w projektowanym art. 36k ust. 2 ustawy – Prawo atomowe. Dokumenty te będą opisywać wszystkie elementy zintegrowanego systemu zarządzania, o których wspomina definicja zamieszczona w projektowanym art. 3 pkt 55a ustawy – Prawo atomowe.

W celu zapewnienia możliwości regularnej weryfikacji zintegrowanego systemu zarządzania przez właściwy organ regulacyjny, co także wynika z art. 6 ust. 4 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom, dokumentacja opisująca ten system powinna być przedkładana do zatwierdzenia Prezesowi PAA wraz z wnioskiem o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności polegającej na budowie, rozruchu, eksploatacji lub likwidacji obiektu jądrowego. Posiadanie przez jednostkę wykonującą działalność polegającą na budowie, eksploatacji lub likwidacji obiektu jądrowego wdrożonego zintegrowanego systemu zarządzania jest jednym z referencyjnych poziomów bezpieczeństwa opublikowanych przez WENRA.

Wymaganie posiadania odpowiednich systemów jakości prowadzonych prac określone w projektowanym art. 36k ust. 4 ustawy – Prawo atomowe, wprowadzono ze względu na to, że systemami zarządzania powinny być objęte nie tylko działania bezpośrednio podejmowane przez posiadacza zezwolenia, ale także istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej działania, podejmowane przez wykonawców oraz dostawców systemów oraz elementów konstrukcji i wyposażenia obiektu jądrowego, a także wykonawców prac wykonywanych przy budowie i wyposażeniu obiektu jądrowego. Działania te mają bowiem istotny wpływ na funkcjonowanie obiektu jądrowego i jego poszczególnych elementów.

34. Art. 1 pkt 14 projektu.

W projektowanym art. 37 ustawy – Prawo atomowe wyposażono organy dozoru jądrowego w uprawnienia kontrolne w celu zapewnienia zgodności prac prowadzonych w procesie budowy obiektu jądrowego z zezwoleniem na budowę. Kontrola ta będzie obejmować wykonawców oraz dostawców systemów oraz elementów konstrukcji i wyposażenia obiektu jądrowego, a także wykonawców prac wykonywanych przy budowie, wyposażeniu i likwidacji obiektu jądrowego w zakresie systemów, elementów i prac istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej oraz bezpiecznego funkcjonowania urządzeń technicznych. Kontrola ta powinna polegać na sprawdzaniu wybranych systemów oraz elementów konstrukcji i wyposażenia obiektu jądrowego, gotowych oraz będących w trakcie wytwarzania, a także na sprawdzeniu prac w obiekcie

jądrowym w trakcie ich wykonywania. Jednostka organizacyjna wykonująca działalność polegającą na budowie, rozruchu, eksploatacji lub likwidacji obiektu jądrowego powinna zapewniać organom dozoru jądrowego możliwość prowadzenia takiej kontroli. Proponuje się, aby następowało to w szczególności poprzez odpowiednie postanowienia umów zawieranych z dostawcami i wykonawcami (projektowany art. 37 ust. 3 ustawy – Prawo atomowe). Przepis ten projektuje takie uprawnienia kontrolne także dla innych organów, o których mowa w art. 66 ust. 3 ustawy – Prawo atomowe, uczestniczących w nadzorze nad działalnością obiektów jądrowych.

W projektowanym art. 37 ust. 4 ustawy – Prawo atomowe przewidziano możliwość wspomagania organów dozoru jądrowego w toku przeprowadzanych kontroli przez inne właściwe organy administracji publicznej, w szczególności przez Urząd Dozoru Technicznego lub, jeśli jest to podyktowane koniecznością dokonywania ocen wymagających określonej specjalistycznej wiedzy z różnych dziedzin związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa jądrowego, przez biegłych, ekspertów i laboratoria, a w przypadku elektrowni jądrowej – przez niezależne i bezstronne laboratoria i organizacje eksperckie, autoryzowane przez Prezesa PAA na zasadach określonych w projektowanym art. 66a ustawy – Prawo atomowe.

W przedmiotowym projekcie proponuje się przyznać Prezesowi PAA następujące środki nadzoru wobec jednostki organizacyjnej wykonującej działalność polegającą na budowie, rozruchu, eksploatacji lub likwidacji obiektu jądrowego:

- 1) zakaz zastosowania określonego systemu lub elementu konstrukcji i wyposażenia obiektu jądrowego – jeżeli w toku kontroli stwierdzono, że może on mieć negatywny wpływ na stan bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektu jądrowego (projektowany art. 37 ust. 5 ustawy – Prawo atomowe);
- 2) nakaz wstrzymania określonych prac w obiekcie jądrowym – w przypadku stwierdzenia w wyniku kontroli, że są one prowadzone w sposób mogący mieć negatywny wpływ na stan bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektu jądrowego (projektowany art. 37 ust. 6 ustawy – Prawo atomowe).

Kontrolowanie przez dozór jądrowy dostawców i wykonawców elementów konstrukcji i wyposażenia obiektu jądrowego istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa, a także wykonawców prac wykonywanych przy budowie i wyposażeniu obiektu jądrowego, jest istotnym elementem zapewnienia bezpieczeństwa obiektu jądrowego. Wyraźnie wskazuje to Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej w pkt. 2.25, 3.18, 3.31, 3.36 oraz 3.37

dokumentu „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416”. Działalność kontrolna dozoru jądrowego i jego działanie na rzecz koordynacji z odpowiednimi organami i instytucjami państwa w celu wypełnienia postanowień art. 4 ust. 1 dyrektywy 2009/71/WE jest szczególnie istotna w przypadku kraju rozpoczynającego program energetyki jądrowej. Nadzór nad przestrzeganiem odpowiednio wysokich standardów jakościowych przyczyni się do wytworzenia infrastruktury kultury bezpieczeństwa jądrowego.

35. Art. 1 pkt 15 projektu.

W projektowanym art. 37a ust. 1 ustawy – Prawo atomowe zapisano ogólną zasadę, iż obiekt jądrowy uruchamia się i eksploatuje w sposób zapewniający bezpieczeństwo jądrowe oraz ochronę radiologiczną pracowników i ludności, zgodnie z zezwoleniem wydanym przez Prezesa Agencji oraz wdrożonym w jednostce organizacyjnej zintegrowanym systemem zarządzania. Rozruch obiektu jądrowego będzie przeprowadzany zgodnie z programem rozruchu obiektu jądrowego – dokumentem obejmującym w szczególności wykaz testów rozruchowych elementów konstrukcji i wyposażenia obiektu jądrowego oraz procedury ich wykonywania, określone w projektowanym art. 37a ust. 2 ustawy – Prawo atomowe. Dla zapewnienia możliwości sprawowania nadzoru nad procesem rozruchu obiektu jądrowego wprowadzono obowiązek przedstawiania na bieżąco Prezesowi PAA wyników testów rozruchowych (projektowany art. 37a ust. 3 ustawy – Prawo atomowe) oraz sporządzania dokumentacji rozruchowej obiektu jądrowego (projektowany art. 37a ust. 4 ustawy – Prawo atomowe).

W projektowanym art. 37b ustawy – Prawo atomowe wprowadzono następujące uprawnienia dozоровe Prezesa PAA związane z etapem rozruchu obiektu jądrowego:

- 1) wydanie decyzji o wstrzymaniu rozruchu obiektu jądrowego w przypadku, gdy wyniki testów rozruchowych obiektu jądrowego wskazują na możliwość powstania zagrożenia lub na możliwość nie spełniania przez obiekt jądrowy wymagań bezpieczeństwa jądrowego; aby wydanie takiej decyzji było możliwe, kierownik jednostki organizacyjnej powinien być obciążony obowiązkiem bieżącego przedstawiania Prezesowi PAA wyników testów rozruchowych;
- 2) zatwierdzanie raportu z rozruchu obiektu jądrowego, przedstawiającego wyniki rozruchu, składanego w terminie określonym w zezwoleniu na rozruch obiektu jądrowego.

W toku analizy raportu z rozruchu Prezes PAA będzie musiał wystąpić do Rady do Spraw Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej o wydanie opinii na temat tego dokumentu. Opinia ta powinna być wydana w terminie 1 miesiąca od dnia otrzymania wniosku przez Radę do Spraw Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej.

Powyższe wymagania dotyczące etapu rozruchu obiektu jądrowego oparto na podstawowych poziomach bezpieczeństwa WENRA oraz na postanowieniach pkt 3.42 – 3.52 dokumentu „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416”.

Wymagania bezpieczeństwa dla etapu rozruchu i eksploatacji różnych rodzajów obiektów jądrowych zostaną określone w rozporządzeniu Rady Ministrów, o którym mowa w art. 38 ustawy – Prawo atomowe.

Eksploatacja obiektu powinna być dokumentowana w sposób ciągły. Aby ten cel został osiągnięty zawarto w projektowanym art. 37c ust. 1 ustawy – Prawo atomowe obowiązek prowadzenia dokumentacji eksploatacyjnej obiektu jądrowego oraz przekazywania Prezesowi PAA bieżącej informacji o parametrach pracy obiektu jądrowego istotnych dla bezpieczeństwa, a Prezesowi Urzędu Dozoru Technicznego o bezpieczeństwie funkcjonowania określonych urządzeń technicznych zainstalowanych i eksploatowanych w elektrowni jądrowej. Pozwoli to – wraz z wynikającym z projektowanego art. 37c ust. 2 ustawy – Prawo atomowe obowiązkiem informowania Prezesa PAA przez Prezesa UDT o niezgodnym z przepisami ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorcze technicznym eksploatowaniu urządzeń technicznych – na bieżące kontrolowanie stanu bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektu jądrowego, a także bezpieczeństwa funkcjonowania urządzeń technicznych. W projektowanym art. 37c ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo atomowe wprowadzono także obowiązek kierownika jednostki organizacyjnej eksploatującej obiekt jądrowy, polegający na wprowadzaniu rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapewniających gromadzenie i analizowanie na bieżąco parametrów pracy obiektu jądrowego istotnych dla bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej oraz uwzględnianie doświadczeń eksploatacyjnych. Stanowi to wykonanie zobowiązania wynikającego z art. 6 ust. 2 dyrektywy 2009/71/Euratom oraz art. 19 Konwencji bezpieczeństwa jądrowego.

Wymienione w projektowanych przepisach art. 37c ust. 3 – 5 oraz art. 37d ust. 1 ustawy – Prawo atomowe uprawnienia Prezesa PAA do:

- wydania nakazu zmniejszenia mocy lub wyłączenia obiektu jądrowego z eksploatacji,
- wydania pisemnej zgody na ponowne zwiększenie mocy lub uruchomienie obiektu jądrowego,
- wydania zezwolenia na eksploatację po okresie wyłączenia obiektu jądrowego dłuższym niż 12 miesięcy oraz
- wyrażania pisemnej zgody na modernizację systemu lub elementu konstrukcji i wyposażenia obiektu jądrowego, istotnego z punktu widzenia bezpieczeństwa jądrowego lub ochrony radiologicznej, jak też uruchomienie reaktora po przerwie na załadunek paliwa jądrowego lub na modernizację systemu lub elementu konstrukcji i wyposażenia obiektu jądrowego,

będą stanowiły, rozszerzone wobec przewidzianych w art. 39 ustawy – Prawo atomowe (w dotychczasowym brzmieniu), środki egzekwowania przepisów bezpieczeństwa jądrowego, zgodnie z art. 5 ust. 3 lit. d dyrektywy Rady 2009/71/Euratom i są zgodne z referencyjnymi poziomami bezpieczeństwa oraz z dokumentem „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416” pkt. 3.59, 3.62, 3.74 – 3.78.

Obowiązek uzyskania przez Prezesa PAA pozytywnej opinii Prezesa UDT w zakresie bezpieczeństwa technicznego określonych urządzeń zainstalowanych i eksploatowanych w elektrowni jądrowej przed wydaniem zezwolenia na eksploatację po ponownym włączeniu obiektu jądrowego do eksploatacji (projektowany art. 36c ust. 5 ustawy – Prawo atomowe), jak również obowiązek uzgodnienia z organem właściwej jednostki dozoru technicznego naprawy i modernizacji takich urządzeń zapewnią zwiększenie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w trakcie przeprowadzania tych operacji.

Obowiązek regularnego oceniania i weryfikowania oraz stałego poprawiania bezpieczeństwa jądrowego obiektów nakłada art. 6 ust. 2 i 3 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom. Realizacja tego zadania będzie zapewniona poprzez prowadzenie przez posiadaczy zezwoleń okresowych ocen bezpieczeństwa, wprowadzanych przez projektowany art. 37e ustawy – Prawo atomowe, które będą następnie dokumentowane i przedstawiane Prezesowi PAA w formie raportu. Wprowadzone wymogi odnośnie treści tych ocen i raportów oraz postępowania w tych sprawach są zgodne z wytycznymi MAEA „Periodic Safety Review of Nuclear Power Plants Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS G-2.10” oraz pkt. 3.64 – 3.73 dokumentu „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces

licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416”) oraz z referencyjnymi poziomami bezpieczeństwa WENRA. Określanie przez Prezesa PAA w zezwoleniu na eksploatację częstotliwości przeprowadzania ocen okresowych bezpieczeństwa (projektowany art. 37e ust. 2 ustawy – Prawo atomowe) oraz zatwierdzanie sporządzanego przez kierownika jednostki organizacyjnej eksploatującej obiekt jądrowy szczegółowego planu oceny okresowej bezpieczeństwa (projektowany art. 37e ust. 3 ustawy – Prawo atomowe) pozwoli na zróżnicowanie tych ocen w zależności od konkretnych okoliczności i potrzeb. W przypadku elektrowni jądrowych, dodatkowym sposobem zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego będzie opiniowanie szczegółowego planu oceny okresowej bezpieczeństwa przez Prezesa UDT, którego dotyczy projektowany art. 37e ust. 4 ustawy – Prawo atomowe.

Przewidziany w projektowanym art. 37e ust. 8 ustawy – Prawo atomowe sześciomiesięczny termin na zatwierdzenie przez Prezesa PAA raportu z okresowej oceny bezpieczeństwa pozwoli na dokonanie szczegółowej analizy raportu z oceny okresowej, w tym na wyrażenie przez Radę do Spraw Bezpieczeństwa Jądrowego opinii dotyczącej tego raportu (projektowany art. 37e ust. 6 i 7 ustawy – Prawo atomowe).

Zakaz eksploatacji obiektu jądrowego z powodu decyzji Prezesa PAA o odmowie zatwierdzenia raportu z oceny okresowej (projektowany art. 37e ust. 9 ustawy – Prawo atomowe) ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej. Przewiduje się, że odmowa zatwierdzenia raportu będzie wyrażana w przypadku stwierdzenia takich uchybień w toku procesu okresowej oceny bezpieczeństwa, które nie pozwolą na stwierdzenie, że dalsza eksploatacja obiektu jądrowego będzie bezpieczna. Po stwierdzeniu usunięcia uchybień Prezes PAA będzie mógł zatwierdzić raport z oceny okresowej bezpieczeństwa, co automatycznie spowoduje, że zakaz eksploatacji obiektu jądrowego przestanie obowiązywać (projektowany art. 37e ust. 10 ustawy – Prawo atomowe).

Pozostawienie do uregulowania przez Radę Ministrów, w drodze rozporządzenia, zakresu oceny okresowej bezpieczeństwa oraz zakresu raportu z tej oceny dla różnych rodzajów obiektów jądrowych (projektowany art. 37e ust. 11 ustawy – Prawo atomowe) spowodowane jest technicznym charakterem tych kwestii, pozostającym poza materiałą ustawową.

36. Art. 1 pkt 16 projektu.

W art. 38 ustawy – Prawo atomowe w brzmieniu nadawanym projektem postanowiono przekazać do uregulowania w akcie wykonawczym do ustawy szczegółowe wymagania dotyczące rozruchu i eksploatacji obiektów jądrowych. Są to kwestie o charakterze

technicznym, które powinny zostać opracowane na podstawie zaleceń Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej oraz Stowarzyszenia Zachodnioeuropejskich Organów Nadzoru Instalacji Jądrowych.

37. Art. 1 pkt 17 projektu.

Stworzenie ram prawnych regulujących bezpieczeństwo jądrowe obiektu na etapie likwidacji jest konieczne w związku z art. 3 pkt 4 oraz art. 4 ust. 1 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom. W związku z tym dla etapu likwidacji obiektu jądrowego proponuje się zawrzeć w projektowanym art. 38a ustawy – Prawo atomowe zasadę, zgodnie z którą obiekt likwiduje się w sposób zapewniający bezpieczeństwo jądrowe oraz ochronę radiologiczną pracowników i ludności, zgodnie z wdrożonym w jednostce organizacyjnej zintegrowanym systemem zarządzania. Naczelna zasada mówiąca o prowadzeniu likwidacji obiektu jądrowego, w tym postępowania z odpadami promieniotwórczymi oraz wypalonym paliwem jądrowym, w sposób uwzględniający bezpieczeństwo przyszłych pokoleń jest realizacją art. 1 pkt ii, art. 4 (pkt vi i vii) oraz art. 11 (pkt vi i vii) Wspólnej konwencji bezpieczeństwa w postępowaniu z wypalonym paliwem jądrowym i bezpieczeństwa w postępowaniu z odpadami promieniotwórczymi.

W projektowanym art. 38b ust. 1 ustawy – Prawo atomowe wprowadzono obowiązek opracowywania przez kierownika jednostki organizacyjnej ubiegającej się o wydanie zezwolenia na działalność obejmującą obiekt jądrowy i przedstawiania Prezesowi PAA do zatwierdzenia programu likwidacji obiektu jądrowego już na etapie składania wniosku o wydanie zezwolenia na budowę, rozruch lub eksploatację obiektu jądrowego. Zgodnie z wytycznymi Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej przedstawionymi w dokumencie „Likwidacja elektrowni jądrowych i reaktorów badawczych” – wymogi MAEA WS-G-2.1 plany dotyczące strategii likwidacji obiektu jądrowego powinny być opracowywane już na etapie budowy obiektu, a następnie systematycznie aktualizowane w trakcie eksploatacji obiektu. W projektowanym art. 38b ust. 2 ustawy – Prawo atomowe wprowadzono zatem obowiązek aktualizacji programu likwidacji obiektu jądrowego i przedstawiania go Prezesowi PAA do zatwierdzania nie rzadziej niż raz na pięć lat, a w przypadku nieuwzględnionego w nim zakończenia eksploatacji – niezwłocznie po tym fakcie. Wraz ze zaktualizowanym programem likwidacji Prezes PAA będzie otrzymywał prognozę kosztów likwidacji obiektu jądrowego. Zgodnie z projektowanym art. 38c ustawy – Prawo atomowe po zakończeniu likwidacji obiektu jądrowego kierownik jednostki organizacyjnej posiadający zezwolenie na jego likwidację powinien, w terminie określonym

w zezwoleniu na likwidację obiektu jądrowego, przedstawić Prezesowi PAA do zatwierdzenia raport z likwidacji obiektu jądrowego. Jako formalny termin zlikwidowania obiektu jądrowego proponuje się uznać dzień zatwierdzenia przez Prezesa PAA raportu z likwidacji tego obiektu. Wymagania bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej dla etapu likwidacji różnych rodzajów obiektów jądrowych oraz zawartość raportu z likwidacji obiektu jądrowego postanowiono przekazać do uregulowania w akcie wykonawczym do ustawy ze względu na techniczny charakter tych kwestii.

Zgodnie z art. 6 ust. 5 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom Rzeczpospolita Polska powinna zapewnić, aby istniejące ramy krajowe wymagały od posiadaczy zezwoleń zapewniania i utrzymywania odpowiednich zasobów finansowych w celu wypełniania ich obowiązków związanych z bezpieczeństwem jądrowym obiektu jądrowego. W związku z tym proponuje się wprowadzić w projektowanym art. 38d ustawy – Prawo atomowe system finansowania końcowego postępowania z wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji elektrowni jądrowej.

Na pokrycie kosztów z tym związanych jednostka organizacyjna, która otrzymała zezwolenie na eksploatację elektrowni jądrowej, będzie obowiązana do systematycznego co kwartał dokonywania wpłaty na wyodrębniony rachunek bankowy, zwany „funduszem likwidacyjnym”. Wysokość tej opłaty powinna zostać określona, w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, o którym mowa w projektowanym art. 38d ust. 8 ustawy – Prawo atomowe, jako procent ceny sprzedaży każdej wyprodukowanej w elektrowni jądrowej megawatogodziny energii elektrycznej. Określając wysokość wpłaty na fundusz likwidacyjny Rada Ministrów powinna brać pod uwagę przewidywane: okres eksploatacji elektrowni jądrowej, ilość wyprodukowanych w niej odpadów promieniotwórczych, w tym wypalonego paliwa jądrowego, koszt końcowego postępowania z tymi odpadami, a także koszt likwidacji elektrowni jądrowej. Środki zgromadzone na funduszu likwidacyjnym będą mogły być przeznaczone wyłącznie na pokrycie kosztów końcowego postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym pochodzącymi z elektrowni jądrowej oraz na pokrycie kosztów likwidacji tej elektrowni. Wpłata środków z funduszu likwidacyjnego będzie mogła w związku z tym nastąpić wyłącznie po uzyskaniu pozytywnej opinii Prezesa PAA. W celu umożliwienia sprawowania przez Prezesa PAA nadzoru nad wykonywaniem przez jednostkę organizacyjną eksploatującą lub likwidującą elektrownię jądrową obowiązku dokonywania wpłat na fundusz likwidacyjny, kierownik tej jednostki będzie przedstawiał Prezesowi PAA kwartalne sprawozdania o wysokości należnej opłaty

na fundusz likwidacyjny, sporządzane według wzoru określonego w rozporządzeniu, o którym mowa w projektowanym art. 38d ust. 9 ustawy – Prawo atomowe. W razie stwierdzenia opóźnienia w dokonaniu wpłaty na fundusz likwidacyjny trwającego co najmniej 18 miesięcy Prezes PAA będzie mógł wydać nakaz zawieszenia eksploatacji elektrowni.

Projektowany obowiązek wnoszenia opłaty na fundusz likwidacyjny jest realizacją wynikającą ze Wspólnej konwencji bezpieczeństwa w postępowaniu z odpadami promieniotwórczymi i bezpieczeństwa w postępowaniu z wypalonym paliwem jądrowym zasady „zanieczyszczający płaci”. Jest też zgodny z zaleceniem Komisji Europejskiej z dnia 24 października 2006 r. w sprawie zarządzania zasobami finansowymi przeznaczonymi na likwidację instalacji jądrowych, zużytego paliwa i odpadów radioaktywnych (Dz. Urz. UE L 330 z 18.11.2006, s. 31).

W praktyce obowiązek wnoszenia projektowanej opłaty na fundusz likwidacyjny będzie obciążał elektrownię jądrową dopiero od momentu uruchomienia produkcji i sprzedaży energii elektrycznej wyprodukowanej w tej elektrowni, a więc biorąc pod uwagę przyjęty przez Radę Ministrów harmonogram wdrażania Programu Polskiej Energetyki Jądrowej – najwcześniej od roku 2020. Jednakże już teraz obowiązek dokonywania takich wpłat powinien zostać umieszczony w ustawie – Prawo atomowe, z dwóch powodów:

- 1) żeby inwestor elektrowni jądrowej wiedział o tym obowiązku i uwzględnił go w biznesplanie całego przedsięwzięcia; a także
- 2) żeby wskazać społeczeństwu, że koszty postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym, a także koszty likwidacji elektrowni nie będą obciążały przyszłych pokoleń, a zostaną poniesione przez właściciela elektrowni jądrowej.

Określając wysokość wpłaty na fundusz likwidacyjny Rada Ministrów powinna brać pod uwagę przewidywane: okres eksploatacji obiektu jądrowego, ilość wyprodukowanych przez ten obiekt odpadów promieniotwórczych, w tym wypalonego paliwa jądrowego, koszt końcowego postępowania z tymi odpadami, a także koszt likwidacji obiektu jądrowego.

W projektowanym art. 38e ustawy – Prawo atomowe proponuje się, aby przepisów art. 31 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.) nie stosować do wskazanych w tym przepisie postępowań prowadzonych przed organami dozoru jądrowego, z uwagi na fakt, iż wskazane postępowania dotyczą kwestii ściśle dozorowych związanych z wydawaniem decyzji mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej przy

wydawaniu, których bardzo istotne znaczenie ma czynnik czasu, gdyż wpływa na skuteczność zabezpieczenia społeczeństwa i środowiska przed ewentualnymi nieprawidłowościami w obiektach jądrowych.

W projektowanym art. 38f ustawy – Prawo atomowe proponuje się wyraźnie uregulować, iż do wydawania zezwoleń na wykonywanie działalności polegającej na budowie, rozruchu, eksploatacji oraz likwidacji obiektów jądrowych stosuje się przepisy rozdziału 2 i 4 tej ustawy, z wyjątkiem art. 5 ust. 5a – 5d, określających specyficzne warunki wydania zezwolenia na wykonywanie działalności ze źródłem wysokoaktywnym, nie mające zastosowania do obiektów jądrowych.

Warunki ubiegania się o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności związanej z obiektem jądrowym, takie jak spełnianie przez jednostkę organizacyjną wymagań bezpieczeństwa jądrowego, ochrony radiologicznej, ochrony fizycznej oraz zabezpieczeń materiałów jądrowych, posiadanie niezbędnych środków finansowych na ten cel i na ukończenie budowy obiektu jądrowego, a także zatrudnianie wykwalifikowanych pracowników zostały zamieszczone w projektowanym art. 38g ust. 1 ustawy – Prawo atomowe. Mają one na celu wdrożenie do prawa polskiego przepisów art. 6 ust. 5 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom. Są one zgodne z zaleceniami MAEA wynikającymi z pkt 2.36 dokumentu „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416” stanowiącego, że obowiązkiem wnioskodawcy lub posiadacza zezwolenia powinno być wykazanie się posiadaniem odpowiednich środków finansowych (np. na pokrycie, w zależności od krajowego ustawodawstwa i obowiązujących przepisów: opłat dozorowych, ubezpieczenia od odpowiedzialności za szkody, funduszy na etapy budowy, eksploatacji, konserwacji i likwidacji, zatrudnienie odpowiedniej liczby pracowników oraz kompetencji w zakresie projektowania, budowy, rozruchu, eksploatacji i konserwacji obiektu jądrowego), a także wykazanie się posiadaniem środków na bezpieczną budowę, konserwację, eksploatację i likwidację obiektu jądrowego oraz zapewnienie, że wymogi dozorowe i normy bezpieczeństwa są, i nadal będą przestrzegane. Posiadanie odpowiednich środków powinno zostać udowodnione przez jednostkę organizacyjną składającą wniosek o udzielenie zezwolenia, zatem w projektowanym art. 38h ust. 2 ustawy – Prawo atomowe wprowadzono obowiązek dołączenia do wniosku dokumentów to potwierdzających, którymi mogą być np. wyciąg z rachunku bankowego, na którym zgromadzono te środki, gwarancja bankowa, gwarancja ubezpieczeniowa itp. Wyliczenie zawarte w tym zakresie w projekcie ustawy ma charakter przykładowy. Dodatkowo jednostka

organizacyjna obowiązana będzie do przedstawienia raportu zawierającego symulację niezbędnych potrzeb finansowych.

38. Art. 1 pkt 18 projektu.

W art. 39 ustawy – Prawo atomowe, któremu przedmiotowy projekt ustawy nadaje nowe brzmienie, uzależniono rozpatrzenie przez Prezesa PAA wniosku o wydanie zezwolenia od uiszczenia przez wnioskodawcę odpowiedniej opłaty. Proces rozpatrywania wniosków o wydanie zezwoleń dotyczących aspektów bezpieczeństwa poszczególnych etapów procesu inwestycyjnego i działalności elektrowni jądrowych jest bardzo czasochłonny i kosztowny. W proces ten zaangażowanych będzie przez wiele miesięcy od kilkunastu do kilkudziesięciu inspektorów dozoru jądrowego i innych pracowników PAA. Wyliczając wysokość projektowanej opłaty ograniczono się jedynie do ustalenia kosztów osobowych. Uzasadnione jest, że w tym przypadku wnioskodawca, któremu zależy na uzyskaniu zezwolenia na wykonywanie działalności będzie kompensował budżetowi państwa te wydatki. W pkt 2.18 dokumentu „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416” Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej wyraźnie wskazuje, iż w systemie prawnym dotyczącym licencjonowania elektrowni jądrowych należy wyraźnie określić wydatki związane z procesem licencjonowania oraz kto będzie nimi obciążony. Państwowa Agencja Atomistyki jest jednostką budżetową, więc powyższa opłata powinna stanowić dochód budżetu państwa.

39. Art. 1 pkt 19 projektu.

Do wydawania zezwoleń na budowę, rozruch, eksploatację i likwidację obiektu jądrowego nie mogą mieć zastosowania ogólne terminy załatwiania spraw wynikające z Kodeksu postępowania administracyjnego. Potrzeba ich wydłużenia w projektowanym art. 39a ustawy – Prawo atomowe wynika z konieczności analizy dużej ilości dokumentacji oraz konieczności przeprowadzenia analiz i badań weryfikacyjnych. Określając terminy przyjęto założenie niezwłocznego przystąpienia do znaczącego wzmocnienia kadrowego i kompetencyjnego Państwowej Agencji Atomistyki. Tytułem przykładu należy podać, iż w innych krajach termin wydania zezwolenia na budowę elektrowni jądrowej wynosi najczęściej ok. 2 – 3 lat. Oczywistym wydaje się, iż w przypadku wydawania zezwoleń dotyczących pierwszej elektrowni jądrowej proces ten będzie trwał dłużej niż w odniesieniu do zezwoleń na następne elektrownie jądrowe.

W projektowanym art. 39b ustawy – Prawo atomowe stworzono możliwość zwrócenia się przed wystąpieniem o wydanie zezwolenia do Prezesa PAA o wydanie ogólnej opinii

odnośnie planowanych rozwiązań organizacyjno-technicznych dotyczących przyszłej działalności, w tym o opinię dotyczącą projektów dokumentów, które należy złożyć wraz z wnioskiem o wydanie zezwolenia. Prezes PAA będzie miał na wydanie opinii w takim przypadku 6 miesięcy, a w przypadkach szczególnie skomplikowanych – 9 miesięcy od dnia złożenia wniosku przez podmiot zamierzający ubiegać się o wydanie zezwolenia. Przepis ten wydaje się być istotną pomocą dla inwestora obiektu jądrowego, który jeszcze zanim wystąpi z wnioskiem o wydanie zezwolenia będzie mógł uzyskać opinię dozoru jądrowego odnośnie zgodności określonych rozwiązań z wymaganiami bezpieczeństwa obiektów jądrowych.

W projektowanym art. 39c ustawy – Prawo atomowe wyłączone zostało możliwość stosowania przepisów art. 31 § 4 Kodeksu postępowania administracyjnego, dotyczącego zawiadomienia z urzędu przez organ administracji publicznej organizacji społecznych o postępowaniu wszczętym w sprawie dotyczącej innej osoby, z uwagi na fakt wprowadzenia niniejszą ustawą nowych przepisów dotyczących udziału społeczeństwa w procesie wydawania zezwoleń.

W celu wypełnienia wymagań art. 8 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom dotyczących informowania ludności o sprawach związanych z regulacją bezpieczeństwa jądrowego należy wprowadzić do ustawy – Prawo atomowe odrębny tryb udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności polegającej na budowie obiektu jądrowego. W aktualnym stanie prawnym przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.) zapewniają udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach inwestycji dotyczącej obiektu jądrowego. Wydaje się, iż na podobnych zasadach należy zapewnić dostęp społeczeństwa do udziału w postępowaniu w sprawie zezwolenia w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej na budowę obiektu jądrowego, gdyż to dopiero w tym postępowaniu zostanie przedstawiony konkretny szczegółowy projekt obiektu jądrowego.

Zgodnie z projektowanym art. 39d ust. 1 ustawy – Prawo atomowe w przypadku wpłynięcia wniosku o wydanie zezwolenia na budowę obiektu jądrowego Prezes PAA będzie musiał niezwłocznie ogłosić w Biuletynie Informacji Publicznej na stronach podmiotowych Prezesa Agencji treść wniosku o wydanie zezwolenia wraz ze skróconym raportem bezpieczeństwa oraz informację o:

- 1) wszczęciu postępowania w przedmiocie wydania zezwolenia;
- 2) możliwości składania uwag i wniosków;
- 3) sposobie i miejscu składania uwag i wniosków, wskazując jednocześnie 21-dniowy termin ich składania;
- 4) terminie i miejscu rozprawy administracyjnej otwartej dla społeczeństwa jeżeli ma być ona przeprowadzona.

Informacje, o których mowa w pkt 1- 4, Prezes Agencji będzie musiał ogłosić także w prasie obejmującej swoim zasięgiem gminę w której granicach znajduje się teren objęty wnioskiem o wydanie zezwolenia oraz gminy sąsiednie (projektowany art. 39d ust. 5 ustawy – Prawo atomowe), co powinno pozwolić na zapoznanie się z nimi jak najszerszemu kręgowi osób.

W projektowanym art. 39d ust. 2 ustawy – Prawo atomowe przewiduje się dopuszczenie możliwości wnoszenia uwag i wniosków nie tylko w formie pisemnej, czy też ustnie do protokołu, lecz także za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym, o którym mowa w ustawie z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr 130, poz. 1450, z późn. zm.). Przeznaczony na to termin 21 dni od dnia ogłoszenia o wpłynięciu wniosku wydaje się być wystarczający, aby wszyscy zainteresowani mogli się wypowiedzieć na jego temat.

W projektowanym art. 39d ust. 3 ustawy – Prawo atomowe przesądzono, że ewentualna rozprawa administracyjna w sprawie wydania zezwolenia na budowę obiektu jądrowego musi być otwarta dla społeczeństwa. Oznacza to, że Prezes PAA nie tylko powinien pisemnie wezwać lub zawiadomić o rozprawie strony, świadków, biegłych oraz inne osoby, organy i organizacje na podstawie art. 91 § 2 w związku z art. 90 Kodeksu postępowania administracyjnego, ale także ogłosić o terminie, miejscu i przedmiocie rozprawy w taki sposób, aby każdy mógł wziąć w niej udział.

W uzasadnieniu wydanej decyzji, niezależnie od wymagań wynikających z przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, Prezes PAA będzie musiał podawać informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa w postępowaniu.

W pkt 2.18 dokumentu „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416” Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej wskazuje, iż należy ustanowić wyraźne warunki uczestnictwa społeczeństwa w procesie

licencjonowania obiektów jądrowych. Z kolei w pkt 2.40 wyżej wymienionego dokumentu wskazuje się, iż podczas pewnych etapów procesu licencjonowania obiektu jądrowego należy dać społeczeństwu okazje do przedstawienia swoich poglądów. Przejrzystość wraz z udziałem i zaangażowaniem społeczeństwa w proces dozorowy wzmacnia wiarygodność urzędu dozorowego i zwiększa zaufanie lokalnej ludności do reżimu dozoru jądrowego. Przy zapewnieniu poszanowania wrażliwości zabezpieczeń i poufnych informacji komercyjnych, w całym cyklu życia obiektu jądrowego proces uczestnictwa społecznego, w tym udział zainteresowanych grup lokalnych, krajowych i międzynarodowych, powinien być otwarty, przejrzysty, dobrze opisany i zrównoważony.

Zgodnie z projektowanym art. 39e ust. 1 ustawy – Prawo atomowe w toku oceny wniosku o wydanie zezwolenia Prezes PAA będzie uprawniony do:

- 1) prowadzenia kontroli w miejscu, w którym jest lub ma być wykonywana działalność objęta wnioskiem;
- 2) korzystania z pomocy biegłych, ekspertów i laboratoriów, a w przypadku elektrowni jądrowej – laboratoriów i organizacji eksperckich autoryzowanych przez Prezesa PAA na zasadach określonych w projektowanym art. 66a ustawy – Prawo atomowe;
- 3) żądania wykonania na koszt wnioskodawcy badań lub ekspertyz w celu stwierdzenia spełniania warunków bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej.

Powyższe uprawnienia dozoru jądrowego są niezbędne dla zapewniania możliwości wykonywania jego zadań związanych z oceną bezpieczeństwa obiektu, którego dotyczy wnioski o wydanie zezwolenia.

W projektowanym art. 39e ust. 2 przesądzono, że koszty czynności wykonywanych w toku oceny wniosków o wydanie zezwolenia przez podmioty wspomagające Prezesa PAA oraz badań lub ekspertyz przeprowadzanych na jego żądanie ponosi jednostka organizacyjna występująca z wnioskiem o wydanie zezwolenia. Opłaty za rozpatrzenie wniosku o wydanie zezwolenia zostały skalkulowane bez uwzględnienia tych kosztów, gdyż od konkretnego przypadku będzie uzależniona konieczność ich ponoszenia. Poza tym nie można z góry ustalić jakie to byłyby koszty. Koszty czynności wykonywanych w toku oceny wniosków o wydanie zezwolenia przez biegłych, ekspertów, laboratoria i organizacje eksperckie stanowią koszty postępowania w rozumieniu działu IX Kodeksu postępowania administracyjnego.

Przepisy projektowanego art. 39e ust. 1 i 2 będą stosowane odpowiednio do postępowania w przedmiocie wydania wyprzedzającej opinii odnośnie planowanej lokalizacji obiektu jądrowego, o której mowa w projektowanym art. 36a ustawy – Prawo atomowe oraz do postępowania w przedmiocie ogólnej opinii odnośnie planowanych rozwiązań organizacyjno-technicznych dotyczących przyszłej działalności obejmującej obiekt jądrowy, o której mowa w projektowanym art. 39b ustawy – Prawo atomowe. Przygotowywanie tych opinii może również powodować konieczność skorzystania ze specjalistycznej wiedzy innych podmiotów niż Prezes PAA.

Przewidziana w projektowanym art. 39f ust. 1 i 2 ustawy – Prawo atomowe procedura opiniowania projektu zezwolenia przez Radę do Spraw Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej jest kolejnym środkiem pozwalającym Prezesowi PAA na właściwą ocenę bezpieczeństwa jądrowego związanego z działalnością dotyczącą obiektu jądrowego.

Przewidziany w projektowanym art. 39f ust. 3 ustawy – Prawo atomowe obowiązek przedstawiania wnioskodawcy projektu zezwolenia ma na celu zapewnienie mu możliwości zapoznania się ze stanowiskiem Prezesa PAA i uniknięcia ewentualnego zaskoczenia treścią wydanej decyzji, a także stworzenie warunków do współpracy pomiędzy wnioskodawcą i organem dozoru jądrowego w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego. Uprawnienie wnioskodawcy do zgłoszenia uwag do projektu zezwolenia, przewidziane w projektowanym art. 39f ust. 4 ustawy – Prawo atomowe, umożliwi Prezesowi PAA poznanie stanowiska strony w sprawie tego projektu, co może mieć wpływ na projekt zezwolenia. Nie powinno to jednak stanowić zagrożenia dla bezpieczeństwa jądrowego obiektu jądrowego.

Projektowany art. 39g ustawy – Prawo atomowe stanowi, że w zezwoleniu na prowadzenie działalności polegającej na budowie, rozruchu, eksploatacji oraz likwidacji obiektów jądrowych muszą zostać określone warunki wykonywania działalności. Jest to przepis szczególny w stosunku do art. 5 ust. 7b ustawy – Prawo atomowe, który pozwala na nieokreślanie warunków wykonywania działalności związanej z narażeniem, jeżeli nie jest to niezbędne. Dokument Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416” w pkt 2.18 wskazuje, iż dozór jądrowy powinien włączać do zezwolenia takie warunki, jakie uzna za właściwe. W związku z tym wymienione w tym przepisie warunki nie stanowią zamkniętego katalogu. Inne przepisy projektowanej ustawy wymieniają ponadto wiele innych elementów zezwolenia, takich jak np. określenie częstotliwości przeprowadzania okresowych szkoleń pracowników (projektowany art. 11 ust. 2 ustawy – Prawo atomowe) i ocen

okresowych bezpieczeństwa (projektowany art. 37e ustawy – Prawo atomowe), czy też terminów składania raportu z rozruchu obiektu jądrowego (projektowany art. 37b ust. 2 ustawy – Prawo atomowe) i raportu z likwidacji obiektu jądrowego (projektowany art. 38c ust. 1 ustawy – Prawo atomowe). Zakres warunków wykonywania działalności objętej zezwoleniem uwzględnia najważniejsze z punktu bezpieczeństwa jądrowego przejawy tej działalności.

W proponowanym art. 39h ustawy – Prawo atomowe przyznano Prezesowi PAA uprawnienie do dokonania z urzędu zmiany warunków wykonywania działalności obejmującej obiekt jądrowy określonych w zezwoleniu, w sytuacji stwierdzenia, w szczególności w wyniku oceny raportów z ocen okresowych, iż jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego, ochrony radiologicznej, ochrony fizycznej lub zabezpieczeń materiałów jądrowych. Do postępowania w takiej sprawie przepisy ustawy – Prawo atomowe dotyczące opiniowania projektu zezwolenia przez Radę do Spraw Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej oraz udostępniania tego projektu wnioskodawcy będą stosowane odpowiednio. Wspomniany dokument Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416” w pkt 2.26 stanowi, że system dozoru powinien także umożliwiać urzędowi dozoru podejmowanie decyzji dozorowych i wydawanie, poprawianie, zawieszanie lub cofanie zezwoleń, warunków lub upoważnień.

Projektowany art. 39i ustawy – Prawo atomowe reguluje kwestię umiejscowienia wydawania zezwoleń w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej wśród innych procedur związanych z budową obiektu jądrowego. Uznano, iż wydanie zezwolenia na budowę obiektu jądrowego powinno być poprzedzone uzyskaniem przez wnioskodawcę:

- 1) decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach inwestycji zgodnie z przepisami działu V rozdz. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz
- 2) opinii Komisji Europejskiej wydanej na podstawie art. 43 Traktatu Euratom.

Wprowadzenie obowiązku uprzedniego uzyskania przez wnioskodawcę decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wymaga zmiany art. 72 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, wymieniającego szereg decyzji, których uzyskanie musi być poprzedzone wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Uznano,

że nie jest wystarczające, jeżeli wydanie tej decyzji będzie poprzedzać uzyskanie decyzji o pozwoleniu na budowę (art. 72 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko), gdyż zezwolenie na budowę obiektu jądrowego jest warunkiem uzyskania pozwolenia na budowę (projektowany art. 39k ustawy – Prawo atomowe). Wydaje się, że sekwencja: decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach – zezwolenie na budowę obiektu jądrowego – pozwolenie na budowę jest uzasadniona i pozwoli na w miarę sprawne przeprowadzenie procesu inwestycyjnego.

Zgodnie z art. 80 ust. 1 w związku z art. 59 ust. 1 pkt 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, jeżeli była przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, właściwy organ wydaje decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, biorąc pod uwagę wyniki uzyskanych ustaleń i opinii, ustalenia zawarte w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, wyniki postępowania z udziałem społeczeństwa oraz wyniki postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone. W celu uwzględnienia wymagań bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej przez decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach inwestycji polegającej na budowie obiektu jądrowego, projektowany art. 39i ust. 2 ustawy – Prawo atomowe przewiduje, że organ właściwy do wydania tej decyzji powinien zasięgnąć opinii Prezesa PAA, przesyłając mu projekt decyzji, a także wniosek o wydanie decyzji wraz z wymaganymi dokumentami.

Opinia, o której mowa w art. 43 Traktatu Euratom, dotyczy stanowiska Komisji Europejskiej odnośnie planowanych projektów inwestycyjnych dotyczących nowych instalacji lub wymiany, czy też przebudowy istniejących. Rozporządzenie Rady (Euratom) Nr 2587/1999 z dnia 2 grudnia 1999 r. określające projekty inwestycyjne przekazywane Komisji zgodnie z art. 41 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Dz. Urz. UE L 315 z 09.12.1999, str. 1) wymienia między innymi reaktory jądrowe wszystkich typów i wszystkich zastosowań, jako podlegające procedurze wynikającej z art. 41 – 44 Traktatu Euratom.

Projektowany art. 39j ustawy – Prawo atomowe przewiduje z kolei, że warunkiem wystąpienia z wnioskiem o wydanie zezwolenia na rozruch obiektu jądrowego będzie uzyskanie przez wnioskodawcę opinii Komisji Europejskiej wydanej na podstawie art. 37 Traktatu Euratom. Przepis art. 37 Traktatu Euratom stanowi, iż Komisja Europejska wydaje w

terminie 6 miesięcy opinię odnośnie przedstawionego jej przez państwo członkowskie planu składowania odpadów radioaktywnych w dowolnej formie, tak, aby umożliwić ustalenie, czy realizacja tego planu może spowodować promieniotwórcze skażenie wód, gleby lub powietrza w innym państwie członkowskim UE. Przepis ten dotyczy też planu budowy elektrowni jądrowej, gdyż z jej działalnością wiąże się przechowywanie odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego.

Projektowany art. 39k ustawy – Prawo atomowe przewiduje, że wydane przez Prezesa PAA zezwolenie na budowę albo likwidację obiektu jądrowego będzie z kolei warunkiem uzyskania pozwolenia na odpowiednio: budowę, użytkowanie i rozbiórkę tego obiektu, wydawanego na podstawie przepisów prawa budowlanego. Jest to uzasadnione tym, iż wymienione pozwolenia są podstawowymi decyzjami wydawanymi w procesie budowy czy też rozbiórki obiektu budowlanego i nie powinny być wydawane bez uwzględnienia kwestii bezpieczeństwa jądrowego związanych z budową albo rozbiórką obiektu jądrowego.

40. Art. 1 pkt 20 projektu.

Zgodnie z dodawanym art. 39m każdy inwestor zobowiązany będzie do utworzenia przy obiekcie energetyki jądrowej, będącym jednocześnie obiektem jądrowym, najpóźniej z dniem uzyskania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie budowy obiektu energetyki jądrowej w rozumieniu przepisów ustawy o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie budowy obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących, Lokalnego Centrum Informacyjnego. Lokalne Centrum ma funkcjonować do czasu zakończenia likwidacji obiektu energetyki jądrowej.

Koszty funkcjonowania Lokalnego Centrum obciążać będą inwestora, a następnie jednostkę organizacyjną prowadzącą działalność w zakresie rozruchu, eksploatacji lub likwidacji takiego obiektu jądrowego.

Zgodnie z dodawanym art. 39m ust. 5 dopuszczalne będzie prowadzenie jednego Lokalnego Centrum dla więcej niż jednego obiektu energetyki jądrowej pod warunkiem, że obiekty te będą znajdować się w swoim bezpośrednim sąsiedztwie. Rozwiązanie takie pozwoli na zracjonalizowanie kosztów ponoszonych przez inwestorów oraz jednostki organizacyjne prowadzące działalność związaną z narażeniem jak również zoptymalizowanie dostępu obywateli do informacji dotyczących obiektów energetyki jądrowej działających w jednej lokalizacji.

Do zadań Lokalnego Centrum zdefiniowanych w dodawanym art. 39m ust. 3 będzie należała w szczególności publikacja bieżących informacji na temat pracy OEJ oraz stanu bezpieczeństwa i ochrony radiologicznej wokół OEJ, jak również współpraca z organami administracji, państwowymi osobami prawnymi oraz innymi jednostkami organizacyjnymi, w prowadzeniu działań związanych z informacją społeczną, edukacją, popularyzacją oraz informacją naukowo – techniczną i prawną w zakresie energetyki jądrowej oraz bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektu energetyki jądrowej.

Lokalne Centrum wydawać będzie lokalny biuletyn informacyjny, jak również publikować będzie gromadzone dane i informacje na swojej stronie internetowej.

Proponowane rozwiązania w zakresie Lokalnego Centrum nie uchybiają obowiązkowi wynikającemu z dodawanego art. 35a ustawy. Każda zainteresowana osoba będzie zatem mogła uzyskać informacje o bezpieczeństwie jądrowym obiektu energetyki jądrowej bądź to w drodze zapytania skierowanego do kierownika jednostki prowadzącej działalność związaną z narażeniem w trybie art. 35a, bądź to w Lokalnym Centrum.

W celu zapewnienia właściwego poziomu wiedzy na temat realizacji inwestycji oraz bieżącej eksploatacji obiektu energetyki jądrowej będącego jednocześnie obiektem jądrowym, społeczność lokalna, będzie mogła powołać Lokalny Komitet Informacyjny, którego zakres zadań, uprawnień i skład reguluje dodawany art. 39n.

Zgodnie z dodawanym art. 39l pkt 2 społeczność lokalną stanowić będą mieszkańcy gminy lub gmin, na terenie których zrealizowana została lub realizowana będzie inwestycja w zakresie budowy obiektu energetyki jądrowej, oraz gmin, których granice znajdują się w odległości nie większej niż 15 km od granic nieruchomości na której zrealizowana została lub realizowana będzie ww. inwestycja.

W skład komitetu będą wchodzić:

- 1) przedstawiciele władz samorządowych społeczności lokalnej (po 1 osobie z każdej gminy, na terenie której zlokalizowany jest obiekt energetyki jądrowej lub jego część);
- 2) przedstawiciele społeczności lokalnej (dowolna ilość).

Członkowie Komitetu, będący przedstawicielami władz samorządowych, będą wyznaczeni przez wójtów/burmistrzów/prezydentów miast właściwych miejscowo dla lokalizacji obiektu lub jego części. Każdy z członków społeczności lokalnej będący osobą pełnoletnią i posiadający pełnię praw publicznych może zgłosić swój akces do Komitetu.

Zgłoszenie następuje w siedzibie właściwego urzędu gminy.

W skład Komitetu nie będą zatem wchodzić przedstawiciele władz samorządowych tych gmin, które jedynie sąsiadują z gminami na terenie których zlokalizowany został obiekt energetyki jądrowej.

Do zadań Komitetu będzie należało:

- 1) zapewnienie monitoringu społecznego działalności obiektu energetyki jądrowej;
- 2) informowanie społeczności lokalnej o działalności obiektu energetyki jądrowej;
- 3) reprezentowanie społeczności lokalnej w kontaktach z organami inwestora lub jednostki organizacyjnej prowadzącej działalność związaną z rozruchem, eksploatacją lub likwidacją obiektu energetyki jądrowej.

W celu właściwego realizowania swoich zadań Komitet będzie posiadał następujące kompetencje:

- 1) wyznaczenie ze swego grona osób, każdorazowo w liczbie nie większej niż 5, uprawnionych do wstępu na teren obiektu energetyki jądrowej oraz do jego pomieszczeń w towarzystwie wyznaczonego przez inwestora/operatora pracownika tego obiektu. Uprawnienie to nie obejmuje wstępu do pomieszczeń, do których dostęp osób postronnych jest niemożliwy ze względów bezpieczeństwa;
- 2) prawo do wglądu do dokumentów obiektu energetyki jądrowej, z wyjątkiem dokumentów zawierających tajemnice prawnie chronione oraz informacje wrażliwe, w tym dokumentów dotyczących ochrony fizycznej i zabezpieczeń materiałów jądrowych;
- 3) prawo do powoływania ekspertów zewnętrznych, którzy na zlecenie LKI będą uczestniczyć w pracach Komitetu w charakterze doradców, bez prawa głosu;
- 4) prawo do domagania się od inwestora lub jednostki prowadzącej działalność związaną z narażeniem, wyjaśnień w interesujących Komitet kwestiach.

Obsługę administracyjno-organizacyjną Komitetu oraz finansowanie jego działalności zapewnia gmina właściwa miejscowo dla lokalizacji obiektu energetyki jądrowej. W przypadku, gdy obiekt ten zlokalizowany jest na obszarze więcej niż jednej gminy obsługę administracyjno-organizacyjną oraz finansowanie działalności Komitetu zapewnia gmina, na obszarze której znajduje się największa jego część.

W ust. 9 dodawanego art. 39n zawarto upoważnienie dla ministra właściwego

do spraw gospodarki do wydania rozporządzenia określającego szczegółowe zasady tworzenia i działania Komitetów.

Ponadto zgodnie z dodawanym art. 39o rada gminy, na terenie której planowana będzie budowa, będzie budowany lub będzie funkcjonował obiekt energetyki jądrowej będący równocześnie obiektem jądrowym, będzie miała prawo do utworzenia Gminnego Punktu Informacyjnego w którym będzie realizowała gminną strategię informacyjną, edukacyjną i promocyjną w zakresie energetyki jądrowej.

W ustawie nie przewiduje się bardziej szczegółowej regulacji dotyczącej ww. punktu informacyjnego z uwagi na fakt, że rada gminy tworząc go, zdefiniuje w całości jego zadania, kompetencje oraz określi miejsce w strukturze gminy.

Rozwiązania projektowane w niniejszej zmianie są zgodne z zaleceniami wynikającymi z pkt 2.18 i 2.42 dokumentu „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416”.

41. Art. 1 pkt 21 projektu.

Projektowana zmiana art. 41 ust. 3 ustawy – Prawo atomowe ma na celu zapewnienie spójności uregulowań dotyczących nadzoru nad ochroną fizyczną materiałów jądrowych oraz przewidzianych w projektowanym art. 41m ustawy – Prawo atomowe uregulowań dotyczących nadzoru nad ochroną fizyczną obiektów jądrowych. Jednocześnie projektowane rozwiązanie pozwoli na usunięcie wątpliwości interpretacyjnych istniejących w tym zakresie w dotychczasowym stanie prawnym.

42. Art. 1 pkt 22 projektu.

Projektowany art. 41m ustawy – Prawo atomowe zawiera rozszerzone względem art. 34 ustawy – Prawo atomowe w dotychczasowym brzmieniu postanowienia dotyczące ochrony fizycznej obiektów jądrowych. Przyznanie Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego nadzoru nad ochroną fizyczną obiektów obok Prezesa PAA nastąpiło ze względu na to, że monitorowanie systemu ochrony fizycznej obiektów jądrowych powinno być prowadzone także przez organ właściwy w zakresie przeciwdziałania terroryzmowi oraz zapobiegania proliferacji materiałów jądrowych. W tym zakresie Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego powinna także posiadać uprawnienia do kontroli ochrony fizycznej w obiektach jądrowych. Obowiązek opracowywania i wdrażania systemu ochrony fizycznej w jednostce organizacyjnej prowadzącej działalność polegającą na budowie, rozruchu, eksploatacji lub likwidacji obiektu jądrowego oraz zatwierdzania go przez Prezesa PAA wprowadzono na wzór rozwiązań zastosowanych w art. 41 ust. 2 ustawy – Prawo atomowe. Dodatkowo

przyznano Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego kompetencję do opiniowania tego systemu, również ze względu na zapobieganie terroryzmowi i proliferacji materiałów jądrowych.

43. Art. 1 pkt 23 projektu.

Projektowany art. 42a ust. 1 ustawy – Prawo atomowe odpowiada swoim brzmieniem dotychczasowemu art. 34 ust. 2 ustawy – Prawo atomowe, a przeniesienie tej regulacji do rozdziału 4a ustawy wynika z rozwiązań systematycznych ustawy – Prawo atomowe. W projektowanym art. 42a ust. 2 ustawy – Prawo atomowe proponuje się fakultatywne upoważnienie dla Rady Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia dodatkowych wymagań, jakim powinna odpowiadać ochrona budynków i urządzeń nie wchodzących w skład obiektu jądrowego, których uszkodzenie lub zakłócenie pracy mogłoby spowodować skutki istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej. W przypadku zaistnienia w przyszłości takiej potrzeby Rada Ministrów będzie mogła wprowadzić w zakresie ochrony takich budynków i urządzeń dalej idące wymagania niż wynikające z ustawy o ochronie osób i mienia.

44. Art. 1 pkt 24 projektu.

Z uwagi na specyfikę głębokich składowisk odpadów promieniotwórczych, do budowy i eksploatacji których stosuje się przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.) dotyczące składowania odpadów w górotworze, w projektowanym art. 53 ust. 1a ustawy – Prawo atomowe zamieszczono regulację zawartą obecnie w § 43 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2002 r. w sprawie odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego (Dz. U. Nr 230, poz. 1925), stanowiącą, iż do budowy i eksploatacji składowiska głębokiego odpadów promieniotwórczych stosuje się przepisy prawa geologicznego i górniczego dotyczące składowania odpadów w górotworze doprecyzowując odesłanie w tym zakresie do przepisów dotyczących podziemnych składowisk odpadów niebezpiecznych. W związku z tym przedmiotowy projekt ustawy dokonuje także odpowiednich zmian w ustawie – Prawo geologiczne i górnicze. Propozycje te zapewnią wewnętrzną spójność systemu prawa.

45. Art. 1 pkt 25 projektu.

Zgodnie z projektowanym art. 55a ust. 1 ustawy – Prawo atomowe wybór z punktu widzenia bezpieczeństwa lokalizacji składowiska odpadów promieniotwórczych powinna poprzedzać, dla rozpatrywanych obszarów lokalizacji, ocena spełniania wymagań

lokalizacyjnych określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 55 ustawy – Prawo atomowe, przeprowadzana przez inwestora na podstawie własnych badań i pomiarów terenu przeznaczonego pod lokalizację składowiska odpadów promieniotwórczych. Wyniki oceny terenu przeznaczonego pod lokalizację składowiska odpadów promieniotwórczych inwestor powinien opracowywać w formie raportu lokalizacyjnego. Raport lokalizacyjny będzie podlegał ocenie Prezesa PAA przeprowadzanej w toku postępowania o wydanie zezwolenia na budowę składowiska odpadów promieniotwórczych (projektowany art. 55a ust. 1 ustawy – Prawo atomowe). Podobnie jak w przypadku obiektu jądrowego, inwestor składowiska odpadów promieniotwórczych będzie miał możliwość wystąpienia do Prezesa PAA z wnioskiem o wydanie wyprzedzającej opinii odnośnie planowanej lokalizacji składowiska odpadów promieniotwórczych. Wniosek o wydanie tej opinii powinien zawierać wymienione w projektowanym art. 55a ust. 4 ustawy – Prawo atomowe dane niezbędne do zidentyfikowania inwestora, rodzaju składowiska odpadów promieniotwórczych, którego dotyczy wniosek oraz terenu, na którym ma on być zlokalizowany. Do wniosku o wydanie wyprzedzającej opinii inwestor powinien dołączyć raport lokalizacyjny. Proponuje się, aby Prezes PAA wydawał tę opinię w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku.

Omówione powyżej zmiany ustawy – Prawo atomowe w zakresie składowania odpadów promieniotwórczych nie są bezpośrednio związane z problematyką bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych. Dyrektywa Rady 2009/71/Euratom w punkcie 12 preambuły wyraźnie jednak podkreśla, iż mimo tego, że dyrektywa ta dotyczy przede wszystkim bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych, ważne jest również zapewnienie bezpiecznej gospodarki wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi, w tym w obiektach do ich przechowywania i składowania.

46. Art. 1 pkt 26 projektu.

Obowiązująca ustawa – Prawo atomowe nie formułuje zakazu przywozu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w celu składowania odpadów promieniotwórczych pochodzących z zagranicy. Ustawa ta określa jednak bardzo restrykcyjne przesłanki udzielania przez Prezesa PAA odpowiednio zezwolenia albo zgody na taki przywóz, w praktyce wykluczające w aktualnych realiach możliwość uzyskania takiego zezwolenia albo zgody, z uwagi na brak możliwości technicznych i organizacyjnych składowania w Polsce odpadów promieniotwórczych pochodzących z zagranicy bez uszczerbku dla możliwości składowania odpadów promieniotwórczych powstałych w Polsce (art. 62c ust. 2 pkt 4 ustawy – Prawo

atomowe). Zgodnie z obowiązującą ustawą – Prawo atomowe jedynym podmiotem uprawnionym do prowadzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalności w zakresie składowania odpadów promieniotwórczych jest państwowe przedsiębiorstwo użyteczności publicznej Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych (ZUOP). ZUOP eksploatuje jedyne w Polsce składowisko odpadów promieniotwórczych w Różanie, którego możliwości eksploatacyjne wyczerpują się. W przyszłości konieczne będzie zatem zbudowanie w Polsce nowego składowiska odpadów promieniotwórczych. Po ewentualnym zbudowaniu w Polsce nowego składowiska mogą powstać techniczne i organizacyjne możliwości składowania w nim odpadów promieniotwórczych pochodzących z zagranicy bez uszczerbku dla możliwości składowania odpadów promieniotwórczych powstałych w Polsce, wobec czego mogłaby odpaść jedna z przesłanek odmowy wydania przez Prezesa PAA zezwolenia lub zgody na przywóz do Rzeczypospolitej Polskiej z zagranicy odpadów promieniotwórczych w celu składowania (brak technicznych lub organizacyjnych możliwości składowania).

Dlatego istnieje konieczność wprowadzenia w zmienianym przedmiotowym projektem ustawy art. 62e ust. 2 ustawy – Prawo atomowe ustawowego zakazu sprowadzania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w celu składowania odpadów promieniotwórczych powstałych za granicą. Zakaz taki funkcjonuje w większości państw europejskich, między innymi we Francji, Finlandii, Czechach i ma istotne znaczenie społeczne. Zakaz ten oparty jest na powszechnie przyjętym w świecie założeniu, iż za gospodarkę odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym, w tym za ich składowanie powinno odpowiadać państwo, na terenie którego zostały one wytworzone. Istnieje więc potrzeba ustawowego zagwarantowania, że Rzeczpospolita Polska nie stanie się docelowym miejscem przeznaczenia dla odpadów promieniotwórczych powstałych za granicą.

Wprowadzenie projektowanego zakazu będzie zgodne z przepisami dyrektywy Rady 2006/117/EURATOM z dnia 20 listopada 2006 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad przemieszczaniem odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego. Zgodnie z pkt 7 preambuły do dyrektywy 2006/117/Euratom żaden przepis przedmiotowej dyrektywy nie powinien oznaczać, że państwo członkowskie przeznaczenia ma obowiązek przyjmować przemieszczane odpady promieniotwórcze i wypalone paliwo jądrowe przeznaczone do końcowego przetwarzania lub składowania, z wyjątkiem przemieszczeń zwrotnych. Projektowane rozszerzenie zakazu wynikającego z art. 62e ust. 2 ustawy – Prawo atomowe nie narusza więc postanowień dyrektywy 2006/117/Euratom.

47. Art. 1 pkt 27 projektu.

W art. 62i ustawy – Prawo atomowe rozszerzono katalog organów, które Prezes Państwowej Agencji Atomistyki niezwłocznie informuje o wydaniu zezwolenia albo zgody na transgraniczne przemieszczenie odpadów promieniotwórczych lub wypalonego paliwa jądrowego oraz o podjęciu decyzji o przerwaniu transgranicznego przemieszczenia odpadów promieniotwórczych lub wypalonego paliwa jądrowego w przypadku naruszenia warunków jego przeprowadzenia określonych w przepisach prawa, zezwoleniu lub zgodzie Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Powody tej zmiany są analogiczne jak w przypadku wprowadzenia projektowanego art. 5 pkt 15 ustawy – Prawo atomowe.

48. Art. 1 pkt 28 – 40 (ogólnie).

Zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. c oraz d dyrektywy Rady 2009/71/Euratom krajowe ramy prawne, regulacyjne i organizacyjne bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych mają określać zakres odpowiedzialności za przyjęcie systemu nadzoru nad bezpieczeństwem jądrowym oraz za działania na rzecz egzekwowania przepisów. W Polsce takie przepisy już istnieją – tej tematyki dotyczy rozdział 9 ustawy – Prawo atomowe, zatytułowany: „Nadzór i kontrola w zakresie przestrzegania warunków bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej”. Istnieje jednak potrzeba wprowadzenia zmian tych przepisów, podyktowana zarówno koniecznością przygotowania się do wykonywania zadań wynikających z rozwoju energetyki jądrowej w Polsce, jak i doświadczeniami wyniesionymi z dotychczasowej działalności inspekcyjno-kontrolnej prowadzonej przez dozór jądrowy. Ulepszanie ram krajowych w tym zakresie jest także obowiązkiem państw członkowskich wynikającym z art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom.

49. Art. 1 pkt 28 lit. a projektu.

W zmienianym art. 64 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo atomowe wprowadza się dwustopniowy podział inspektorów dozoru jądrowego według kryterium zakresu ich uprawnień kontrolnych na inspektorów I stopnia i inspektorów II stopnia. Klasyfikacja ta nawiązuje z pewnymi modyfikacjami do obecnie stosowanego w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 sierpnia 2002 r. w sprawie inspektorów dozoru jądrowego (Dz. U. Nr 137, poz. 1154) podziału na:

- inspektorów uprawnionych do sprawowania kontroli w jednostkach wykonujących działalność w obiektach jądrowych, jednostkach organizacyjnych zajmujących się wytwarzaniem i przerobem paliwa jądrowego, przetwarzaniem odpadów promieniotwórczych,

przechowywaniem lub składowaniem odpadów promieniotwórczych lub wypalonego paliwa jądrowego oraz transportem paliwa jądrowego po odbyciu praktyki i zaliczeniu egzaminu kwalifikacyjnego stopnia drugiego; obecnie będą to inspektorzy II stopnia (bez uprawnień do kontroli jednostek zajmujących się transportem paliwa jądrowego), oraz

- inspektorów uprawnionych do sprawowania kontroli w innych jednostkach organizacyjnych wykonujących działalność związaną z narażeniem po odbyciu praktyki i zdaniu egzaminu stopnia pierwszego; obecnie będą to inspektorzy I stopnia (z dodatkowymi uprawnieniami do kontroli jednostek zajmujących się transportem paliwa jądrowego).

Wprowadzenie tego podziału do tekstu ustawy – Prawo atomowe wynika z tego, iż jest to materia, która nie powinna być regulowana w akcie rangi podstawowej. Poza tym wprowadzana zmiana pozwoli na uproszczenie stosowanej terminologii.

50. Art. 1 pkt 28 lit. b projektu.

Uchylenie art. 64 ust. 4 pkt 4 ustawy – Prawo atomowe jest konsekwencją rezygnacji z obowiązku uzyskiwania zatwierdzenia programów szkoleń pracowników. Zmiana pkt 3 wynika ze zmiany brzmienia art. 68 ust. 1 ustawy – Prawo atomowe.

51. Art. 1 pkt 28 lit. c projektu.

Uchylenie art. 64 ust. 5 i 6 ustawy – Prawo atomowe wiąże się z przeniesieniem treści tych przepisów do nowego art. 65a tej ustawy.

52. Art. 1 pkt 29 lit. a tiret pierwsze projektu.

Zmiana art. 65 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo atomowe jest konsekwencją wprowadzenia podziału inspektorów dozoru jądrowego na inspektorów I i II stopnia.

W art. 65 ust. 1 pkt 4 ustawy – Prawo atomowe przesądzo jednoznacznie, iż orzeczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do pracy w warunkach narażenia powinny być wydawane w trybie określonym w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 229 § 8 Kodeksu pracy.

53. Art. 1 pkt 29 lit. a tiret drugie projektu.

W projektowanym art. 65 ust. 1 pkt 5 ustawy – Prawo atomowe wprowadzono wymóg zatrudnienia w PAA, jako niezbędną przesłankę uzyskania uprawnień inspektora ochrony

radiologicznej. PAA jest urzędem obsługującym naczelny organ dozoru jądrowego (Prezesa PAA), w związku z tym uzasadnione jest, aby inspektorzy, jako organy dozoru jądrowego, byli zatrudnieni w tym urzędzie. W obecnej praktyce nie ma zresztą inspektorów dozoru jądrowego niezatrudnionych w PAA.

54. Art. 1 pkt 29 lit. b projektu.

Obecnie przepis art. 65 ust. 2 ustawy – Prawo atomowe dotyczy jedynie części kosztów egzaminu kwalifikacyjnego na stanowisko inspektora dozoru jądrowego – kosztów związanych z pracą komisji przeprowadzającej ten egzamin. W związku z przesądzeniem, że inspektor dozoru jądrowego musi być pracownikiem PAA przepis ten zmieniono poprzez wskazanie, że koszty jego praktyki, egzaminu oraz wymaganych badań lekarskich pokrywane są z budżetu PAA. Pracodawca nie powinien obciążać swojego pracownika kosztami przygotowania do wykonywania zawodu.

55. Art. 1 pkt 29 lit. c projektu.

Istniejące ramy krajowe powinny, zgodnie z art. 7 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom, wymagać od wszystkich stron zapewnienia szkoleń ich personelowi odpowiedzialnemu za kwestie związane z bezpieczeństwem jądrowym obiektów jądrowych. W związku z tym wprowadzono do art. 65 ustawy – Prawo atomowe nowe ust. 3 – 8 dotyczące odbywania praktyki przez kandydatów na inspektorów dozoru jądrowego, powoływania komisji przeprowadzających egzamin kwalifikacyjny, obowiązku ciągłego podnoszenia kwalifikacji przez inspektorów dozoru jądrowego oraz zapewniania szkoleń pracownikom innych niż Prezes PAA organów administracji przeprowadzających kontrole w obiektach jądrowych. Dotyczą one przeważnie kwestii nieuregulowanych rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 sierpnia 2002 r. w sprawie inspektorów dozoru jądrowego, z wyjątkiem projektowanych przepisów art. 65 ust. 5 i 6 ustawy – Prawo atomowe, które odpowiadają odpowiednio przepisom § 8 ust. 1 i 3 rozporządzenia. Przeniesienie ich treści do tekstu ustawy – Prawo atomowe wynika z tego, iż są to przepisy o charakterze podstawowym dla tematyki przeprowadzania egzaminów kwalifikacyjnych. Jednocześnie przepisy te wprowadzają pewne modyfikacje w stosunku do ich poprzedników, związane z wprowadzeniem klasyfikacji inspektorów dozoru jądrowego w art. 64 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo atomowe oraz potrzebą rozszerzenia składu komisji egzaminacyjnych o specjalistów z zakresu postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym, a także z zakresu prawa atomowego. Nowym rozwiązaniem dotyczącym komisji przeprowadzających egzaminy kwalifikacyjne jest z kolei przyznanie za uczestnictwo w ich

pracach wynagrodzenia oraz zwrotu poniesionych kosztów podróży i noclegów. Uznano, że powinno to się odbywać na zasadach dotyczących należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju. Przepis ten jest wzorowany na § 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie stanowisk, zawierającym podobne rozwiązanie w stosunku do członków komisji przeprowadzających egzaminy dla osób, które ubiegają się o uprawnienia umożliwiające zatrudnienie na stanowiskach mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej oraz o uprawnienia inspektora ochrony radiologicznej.

Projektowane przepisy art. 65 ust. 3 i 4 ustawy – Prawo atomowe dotyczą kompetencji Głównego Inspektora Dozoru Jądrowego, który jako organ zgłaszający Prezesowi PAA wnioski o powołanie inspektorów dozoru jądrowego powinien mieć także kompetencję do kierowania pracownikami PAA na praktyki, stwierdzania odbycia tej praktyki, a także zwalniania z obowiązku odbycia praktyki. W tym ostatnim przypadku uznano, iż kandydat na stanowisko inspektora dozoru jądrowego I stopnia, który przez dłuższy czas pełnił funkcję inspektora ochrony radiologicznej lub był zatrudniony w warunkach narażenia na promieniowanie jonizujące w jednostce organizacyjnej wykonującej działalność wymagającą zezwolenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ustawy – Prawo atomowe, powinien z reguły mieć wystarczające doświadczenie, aby przystąpić do egzaminu kwalifikacyjnego bez odbycia praktyki. W każdym takim przypadku ocena tych okoliczności będzie jednak należała do Głównego Inspektora Dozoru Jądrowego.

Projektowane przepisy art. 65 ust. 8 – 11 nakładają na Prezesa PAA oraz na inne organy administracji przeprowadzających kontrole w obiektach jądrowych obowiązek zapewniania (organizowania lub wskazywania), na własny koszt, odpowiednich szkoleń. Szkolenia te powinny mieć na celu zapewnienie inspektorom dozoru jądrowego możliwości spełniania obowiązku stałego podnoszenia swojej wiedzy i kwalifikacji. W przypadku pracowników innych organów przeprowadzających kontrole szkolenia powinny dotyczyć zagadnień bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w zakresie ich właściwości i kompetencji, a ich programy powinny być uzgadniane z Prezesem PAA.

56. Art. 1 pkt 30 projektu.

W związku z potrzebą zapewnienia nadzoru nad przestrzeganiem przepisów i zasad bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w większej ilości obiektów jądrowych niż ma to miejsce obecnie w projektowanym art. 65a ust. 1 ustawy – Prawo atomowe

wprowadza się, zgodnie z wytycznymi MAEA (SAFETY GUIDE No. GS-G-1.3) oraz przy uwzględnieniu doświadczeń i praktyki dozorowej krajów z funkcjonującym programem energetyki jądrowej, trzy podstawowe typy inspekcji dozorowych: kontrole okresowe, kontrole doraźne oraz kontrole ciągłe. Ten ostatni rodzaj kontroli wykonywany będzie jedynie w stosunku do elektrowni jądrowych. Jest to nowe rozwiązanie w warunkach polskich, ale stosuje się je w wielu krajach. Pozwoli ono na bieżącą ocenę stanu bezpieczeństwa jądrowego elektrowni, co może mieć duże znaczenie w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej.

Ze względu na specyfikę dziedziny jaką jest nadzór nad bezpieczeństwem jądrowym i ochroną radiologiczną, skalę potencjalnych zagrożeń do jakich może doprowadzić nieprzestrzeganie wymogów bezpieczeństwa oraz w celu zapewnienia organom dozoru jądrowego uprawnień wymaganych przez art. 5 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom projektowana ustawa wprowadza szereg postanowień dotyczących trybu prowadzenia kontroli. Obecnie inspektor dozoru jądrowego może prowadzić kontrolę na podstawie upoważnienia wydanego przez Prezesa PAA lub Głównego Inspektora Dozoru Jądrowego, a w wyjątkowych sytuacjach (istnienie zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzi albo dla środowiska) na podstawie legitymacji służbowej, ale upoważnienie do przeprowadzenia kontroli należy w takim przypadku doręczyć kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej w terminie 3 dni od rozpoczęcia kontroli (art. 64 ust. 5 i 6 ustawy – Prawo atomowe). W projektowanym art. 65a ust. 2 ustawy – Prawo atomowe utrzymuje się zasadę, iż czynności kontrolne mogą być wykonywane przez inspektora dozoru jądrowego po doręczeniu upoważnienia do przeprowadzenia kontroli oraz dodatkowo wprowadza wymóg okazania kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej albo osobie przez niego upoważnionej legitymacji służbowej. Na podstawie samej legitymacji inspektor dozoru jądrowego będzie mógł prowadzić kontrolę w sytuacji podejrzenia poważnego naruszenia wymagań bezpieczeństwa jądrowego lub ochrony radiologicznej, a upoważnienie do przeprowadzenia kontroli będzie należało doręczyć kierownikowi kontrolowanej jednostki niezwłocznie (projektowany art. 65a ust. 3 ustawy – Prawo atomowe). Omówione uprawnienia są szersze niż dotychczasowe, jednak w większości przypadków naruszenie wymagań bezpieczeństwa jądrowego lub ochrony radiologicznej może powodować skutki, o jakich mowa w dotychczasowym art. 65 ust. 6 ustawy – Prawo atomowe. Kontrole dozorowe, a w szczególności kontrole doraźne, powinny być przeprowadzane w celu uniknięcia wystąpienia zagrożeń dla ludzi i środowiska, a nie tylko w przypadku wystąpienia takich zagrożeń.

W projektowanym art. 65a ust. 4 ustawy – Prawo atomowe ustalono, że upoważnienie do przeprowadzenia kontroli ciągłych w elektrowniach jądrowych, w odróżnieniu od upoważnień do przeprowadzania pozostałych typów inspekcji, będzie mieć charakter stały i powinno być wydawane na okres nie dłuższy niż 2 lata. Takie rozwiązanie jest uzasadnione specyfiką tego rodzaju kontroli.

W projektowanym art. 65a ust. 5 ustawy – Prawo atomowe określono minimalną treść upoważnienia do przeprowadzenia kontroli.

Na wypadek, gdy w kontroli okresowej przewidziany jest udział biegłego lub specjalisty, projektowane przepisy art. 65a ust. 6 i 7 ustawy – Prawo atomowe stanowią, że upoważnienie do przeprowadzenia kontroli powinno także zawierać imię i nazwisko tej osoby, która powinna także uzyskiwać imienne upoważnienie do brania udziału w kontroli, wydane przez inspektora dozoru jądrowego. Pozwoli to na zapobieżenie przypadkom niewpuszczenia tych osób na teren kontrolowanej jednostki organizacyjnej.

W projektowanym art. 65a ust. 8 ustawy – Prawo atomowe zamieszczono upoważnienie dla ministra właściwego do spraw środowiska do określenia wzoru legitymacji służbowej inspektora dozoru jądrowego w drodze rozporządzenia, ze względu na techniczny charakter tej kwestii.

57. Art. 1 pkt 31 projektu.

Zgodnie z art. 5 ust. 3 lit. c i d dyrektywy Rady 2009/71/Euratom Prezes PAA jako właściwy organ regulacyjny powinien posiadać uprawnienia i zasoby umożliwiające zweryfikowanie, poprzez oceny i inspekcje, spełniania przez posiadaczy zezwoleń krajowych wymogów bezpieczeństwa jądrowego określonych w stosownych przepisach oraz warunkach zezwolenia. Prezes PAA musi być również wyposażony w uprawnienia umożliwiające przeprowadzenie działań na rzecz egzekwowania przepisów, w tym zawieszenia eksploatacji obiektu jądrowego. Z tego powodu w przedmiotowym projekcie ustawy rozbudowano katalog uprawnień organów dozoru jądrowego w związku z prowadzoną kontrolą, określony w art. 66 ust. 1 ustawy – Prawo atomowe. Nowymi uprawnieniami przewidzianymi w projekcie są:

- swobodne wnoszenie niezbędnego sprzętu na teren, do obiektów i pomieszczeń kontrolowanej jednostki organizacyjnej, a także należących do niej środków transportu,
- wgląd do ksiąg oraz innych nośników informacji, należących do kontrolowanej jednostki organizacyjnej, dotyczących bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej,

- żądanie sporządzenia oraz wydania kopii dokumentów i nośników informacji należących do kontrolowanej jednostki organizacyjnej, dotyczących bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej,
- wzywianie i przesłuchiwanie kierownika i pracowników kontrolowanej jednostki organizacyjnej, a także pracowników zewnętrznych lub praktykantów,
- pobieranie próbek do badań laboratoryjnych,
- przeprowadzanie oględzin terenu, obiektów, pomieszczeń i urządzeń kontrolowanej jednostki organizacyjnej oraz należących do niej środków transportu,
- utrwalanie przebiegu i wyników oględzin za pomocą aparatury i środków technicznych służących do utrwalania obrazu i dźwięku,
- zabezpieczanie lub żądanie zabezpieczenia dokumentów i innych dowodów,
- w przypadku kontroli elektrowni jądrowej – korzystanie z pomocy autoryzowanych przez Prezesa Agencji laboratoriów i organizacji eksperckich, a w przypadku kontroli innych jednostek organizacyjnych – korzystanie z pomocy biegłych i ekspertów oraz laboratoriów.

Z ustawy – Prawo atomowe usunięto wzmiankę o korzystaniu przez organy dozoru jądrowego w związku z wykonywaniem czynności kontrolnych z ochrony przewidzianej w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) dla funkcjonariuszy publicznych, jako że osoby wykonujące te funkcje są funkcjonariuszami publicznymi w rozumieniu art. 115 § 13 pkt 4 Kodeksu karnego i nie jest potrzebna dodatkowa wzmianka o przysługującej im ochronie. W to miejsce w art. 66 ust. 2 ustawy – Prawo atomowe zamieszczono przeniesiony z uchylanego art. 67 ust. 1 tej ustawy obowiązek kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej umożliwienia organom dozoru jądrowego przeprowadzenie kontroli i zapewnienia odpowiednich warunków do jej przeprowadzenia.

Z przepisu art. 4 ust. 1 dyrektywy 2009/71/Euratom wynika, iż państwa członkowskie UE powinny utrzymywać krajowe ramy prawne, organizacyjne i regulacyjne bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych, które między innymi powinny zapewniać koordynację między właściwymi organami państwa. Obiekty jądrowe podlegają nadzorowi i kontroli w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej sprawowanemu przez organy

dozoru jądrowego. Nie należy jednak zapominać o tym, iż obiekty jądrowe podlegają też kontroli i nadzorowi w zakresie niejądrowych, można rzec „konwencjonalnych” aspektów swojej działalności.

Przy wykonywaniu nadzoru i kontroli w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektów jądrowych organy dozoru jądrowego współdziałają z innymi organami administracji z uwzględnieniem właściwości i kompetencji tych organów, w szczególności z Urzędem Dozoru Technicznego w zakresie bezpieczeństwa technicznego urządzeń technicznych zainstalowanych i funkcjonujących w obiektach jądrowych, Państwową Strażą Pożarną, organami inspekcji ochrony środowiska, organami nadzoru budowlanego, organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz Państwowej Inspekcji Pracy. W związku ze złożonością kontroli zwłaszcza w elektrowniach jądrowych w projektowanych przepisach art. 66 ust. 3 – 7 ustawy – Prawo atomowe zamieszczono postanowienia odnoszące się do określenia zasad koordynacji i współpracy różnych organów administracji w zakresie kontroli działalności związanej z narażeniem na działanie promieniowania jonizującego z uwzględnieniem właściwości i kompetencji tych organów. Przepisy te tworzą system koordynacji kontroli i nadzoru nad obiektami jądrowymi, zwany dalej „systemem koordynacji”. Wymiana informacji pomiędzy organami i służbami zaangażowanymi w kontrolę i nadzór nad działalnością jednostek organizacyjnych prowadzących działalność związaną z budową, rozruchem, eksploatacją oraz likwidacją obiektów jądrowych, organizowanie wspólnych kontroli i szkoleń, współpraca w zakresie tworzenia i opiniowania aktów prawnych oraz zaleceń technicznych i inne działania podejmowane w ramach systemu koordynacji mogą przynosić korzyści nie tylko zaangażowanym organom i służbom na wszystkich poziomach określonych w projektowanym art. 66 ust. 5 ustawy – Prawo atomowe, ale także kontrolowanym jednostkom organizacyjnym, np. poprzez unikanie nakładania się kontroli przeprowadzanych przez różne inspekcje. Istotne jest to, że projektowany system koordynacji w żaden sposób nie uszczupli uprawnień organów objętych koordynacją wynikających z przepisów ustrojowych kształtujących ich sytuację prawną.

Powierzenie kierowania systemem koordynacji Prezesowi PAA wynika z faktu, że jest on centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej. W związku z tym w projektowanym art. 66 ust. 6 ustawy – Prawo atomowe wyposażono go w szereg niezbędnych do kierowania systemem koordynacji uprawnień, wśród których jest m.in. możliwość zwoływania posiedzeń

przedstawicieli organów współdziałających oraz zapraszania na te posiedzenia przedstawicieli innych organów i służb, a także laboratoriów, organizacji eksperckich, biegłych i ekspertów, którzy mogą służyć pomocą i przyczyniać się do zwiększenia efektywności systemu koordynacji. Temu ostatniemu celowi służyć mogą także powoływane zgodnie z projektowanym art. 66 ust. 7 ustawy – Prawo atomowe zespoły do spraw szczegółowych zagadnień związanych z koordynacją kontroli i nadzoru nad działalnością obiektów jądrowych.

58. Art. 1 pkt 32 projektu.

W projektowanym art. 66a ustawy – Prawo atomowe uregulowano procedurę udzielania przez Prezesa PAA autoryzacji laboratoriów i organizacji eksperckich, z których pomocy będą mogły korzystać organy dozoru jądrowego w trakcie przeprowadzania kontroli elektrowni jądrowej. Warunki, które powinny spełniać te laboratoria i organizacje eksperckie zostały określone w taki sposób, aby zapewnić niezależność autoryzowanych jednostek od podmiotów zaangażowanych w projektowanie, budowę lub eksploatację elektrowni jądrowej, a także wysoki poziom wykonywanych w trakcie kontroli czynności. Autoryzacja w określonym zakresie będzie przeprowadzana jedynie na wniosek zainteresowanego laboratorium lub organizacji eksperckiej. Prezes PAA będzie dokonywał autoryzacji oraz zmiany jej zakresu w drodze decyzji administracyjnej, mając możliwość nie tylko oceny wniosku i dokumentów przedłożonych przez wykonawcę, ale także przeprowadzenia kontroli wstępnej u wnioskodawcy w celu weryfikacji spełniania wymaganych warunków. Odmowa autoryzacji w określonym zakresie nie będzie oznaczać, że Prezes PAA nie będzie w ogóle współpracował z danym laboratorium, czy organizacją ekspercką. W projektowanym art. 66a ust. 6 ustawy – Prawo atomowe przewidziano możliwość uzgodnienia z wnioskodawcą innego zakresu autoryzacji niż określony we wniosku i ponownego wszczęcia procedury autoryzacji. Autoryzowane jednostki będą wpisywane do prowadzonego przez Prezesa PAA rejestru, a dane z tego rejestru będą udostępniane za pośrednictwem Biuletynu Informacji Publicznej. Dzięki temu zapewniona będzie jawność i przejrzystość procesu autoryzacji i kontroli. Z art. 5 ust. 2 dyrektywy 2009/71/Euratom wynika, iż właściwy organ regulacyjny w sprawach bezpieczeństwa jądrowego powinien być operacyjnie oddzielony od innych organów lub organizacji zaangażowanych w promowanie lub wykorzystanie energii jądrowej, w tym produkcję energii elektrycznej, w celu zapewnienia jego faktycznej niezależności w regulacyjnym procesie decyzyjnym. Wobec powyższego istotne jest, żeby laboratoria i organizacje eksperckie wspierające organ regulacyjny (w Polsce – Prezesa PAA)

w wykonywaniu nadzoru i kontroli nad elektrowniami jądrowymi były niezależne od podmiotów zaangażowanych w projektowanie, budowę lub eksploatację elektrowni jądrowej. Stąd projektowane rozwiązania.

59. Art. 1 pkt 33 projektu.

Przepisy nawiązujące do zakresu uchylanego art. 67 ust. 1, 3 i 4 ustawy – Prawo atomowe zostały zamieszczone w projektowanych przepisach, odpowiednio: art. 66 ust. 2, 67e ust. 2 i 68b ust. 1 tej ustawy. Nie zdecydowano się utrzymać przepisu art. 67 ust. 2 ustawy – Prawo atomowe, zobowiązującego pracowników kontrolowanej jednostki organizacyjnej do udzielania pisemnych lub ustnych wyjaśnień w sprawach dotyczących przedmiotu kontroli. Uznano, że wystarczające będzie przyznanie organom dozoru jądrowego uprawnienia do żądania takich wyjaśnień, wynikającego z projektowanego art. 66 ust. 1 pkt 6 ustawy – Prawo atomowe.

60. Art. 1 pkt 34 projektu.

W projektowanym art. 67a ustawy – Prawo atomowe wprowadzono zasadę dokonywania czynności kontrolnych w obecności kierownika jednostki organizacyjnej lub osoby przez niego upoważnionej oraz wyjątki od niej. Rozwiązania te przyjęto na wzór art. 80 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, z modyfikacjami wynikającymi ze specyfiki dozoru jądrowego. Modyfikacje te dotyczą głównie przypadków, w których czynności kontrolne można wykonywać bez żadnej asysty. W przypadku, gdy inspektor dozoru jądrowego przeprowadzający kontrolę zadecyduje o przesłuchaniu pracownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej bez udziału innych osób, wprowadzenie wyjątku od tej zasady jest oczywiste. Wystąpienie podejrzenia poważnego naruszenia wymagań bezpieczeństwa jądrowego lub ochrony radiologicznej wymaga szybkiej weryfikacji ze względu na związane z tym niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub środowiska i nie zawsze jest możliwe znalezienie osoby mogącej pełnić rolę świadka czynności kontrolnych. Zgoda kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej na wykonywanie czynności kontrolnych podczas nieobecności jego lub osoby przez niego upoważnionej stanowi ułatwienie nie tylko dla organu dozoru jądrowego, ale także dla pracowników kontrolowanej jednostki, którzy nie będą w ten sposób odrywani od wykonywania swoich obowiązków. Prowadzenie kontroli ciągłej w elektrowni jądrowej w obecności kierownika jednostki eksploatującej lub osoby przez niego wyznaczonej byłoby bardzo uciążliwe dla tej jednostki i w praktyce mogłoby wymagać zatrudnienia osoby, której głównym zadaniem byłoby asystowanie inspektorowi dozoru jądrowego przy wykonywaniu czynności

kontrolnych.

Projektowany art. 67b ustawy Prawo atomowe wprowadzono w celu zapewnienia możliwości zachowania w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości pracownika w przypadku, gdy zachodzi uzasadniona obawa, że udzielenie organom dozoru jądrowego informacji w sprawach objętych kontrolą przez tę osobę mogłoby ją narazić na jakikolwiek uszczerbek lub zarzut z powodu udzielenia tej informacji. W takich przypadkach inspektor dozoru jądrowego powinien mieć możliwość wydania postanowienia o zachowaniu w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości tego pracownika. Okoliczności te powinny pozostać wyłącznie do wiadomości organów dozoru jądrowego. Protokół przesłuchania pracownika, którego ma dotyczyć to postanowienie będzie mógł być udostępniany kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej tylko w sposób uniemożliwiający ujawnienie okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości tego pracownika. Kierownikowi kontrolowanej jednostki przyznano prawo do wniesienia zażalenia do Głównego Inspektora Dozoru Jądrowego na postanowienie w sprawie zachowania w tajemnicy okoliczności pozwalających na ujawnienie tożsamości pracownika udzielającego informacji. Trzydniowy termin na złożenie tego zażalenia pozwoli na szybkie rozstrzygnięcie sprawy. Postępowanie dotyczące zażalenia, ze względu na charakter sprawy, powinno się toczyć bez udziału kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej oraz być objęte tajemnicą służbową. W razie uwzględnienia zażalenia protokół przesłuchania pracownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej powinien podlegać zniszczeniu.

Wytyczne Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej dotyczące prowadzenia kontroli dozorowych w obiektach jądrowych zawarte w dokumencie. „Regulatory Inspection of Nuclear Facilities and Enforcement by the Regulatory Body, SAFETY GUIDE No. GS-G-1.3” jako jedną z istotnych technik prowadzenia kontroli podają prowadzenie niezależnych pomiarów i testów. Projektowany art. 67c ustawy – Prawo atomowe zawiera kompletny mechanizm umożliwiający pobieranie próbek w celu prowadzenia pomiarów. Przewidywane jest wykorzystywanie zewnętrznych ekspertów i laboratoriów pomiarowych w celu rozszerzenia możliwości technicznych dozoru jądrowego. Przyjęto zasadę, iż próbki do badań powinny się pobierać w ilości niezbędnej do przeprowadzenia właściwego badania laboratoryjnego, bez wskazywania konkretnych liczb, bowiem zależy to od konkretnego przypadku. Proponuje się, aby udokumentowanie tej czynności następowało w protokole pobrania próbek sporządzanym przez inspektora dozoru jądrowego. Protokół powinien

być sporządzany w trzech egzemplarzach, z których jeden będzie pozostawiany kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej, drugi będzie dołączany do próbki kierowanej do badań, natomiast trzeci będzie pozostawiany w dokumentacji inspektora dozoru jądrowego. Zapakowanie próbek w sposób zapobiegający zmianom wpływającym na ich jakość będzie należało do obowiązków kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej ze względu na to, że jednostki wykonujące działalność związaną z narażeniem na promieniowanie jonizujące posiadają odpowiedni sprzęt i przeszkolonych pracowników. Ze względu na konieczność zapobiegania niedozwolonej manipulacji przy próbkach projektowane przepisy przewidują, że czynność pakowania próbek powinna odbywać się pod nadzorem inspektora dozoru jądrowego, który powinien dokonać zaplombowania tych próbek. Przesłanie próbek wraz z protokołem ich pobrania oraz sporządzonym przez inspektora dozoru jądrowego wnioskiem o przeprowadzenie badań do wskazanego przez inspektora dozoru jądrowego laboratorium powinno należeć do obowiązków jednostki organizacyjnej, w której te próbki zostały pobrane. Równocześnie z pobraniem próbki do badań trzeba będzie zapakować i opieczetować oraz pozostawić na przechowanie w kontrolowanej jednostce organizacyjnej w warunkach uniemożliwiających zmianę jakości, próbkę kontrolną – w ilości odpowiadającej ilości próbki pobranej do badań. Próbką kontrolną powinna być przechowywana w kontrolowanej jednostce organizacyjnej do dnia otrzymania orzeczenia o wyniku badań. Po przeprowadzeniu badań laboratorium przeprowadzające badania laboratoryjne powinno sporządzać orzeczenie o wyniku badań próbek pobranych podczas kontroli przez inspektora dozoru jądrowego i przekazywać to orzeczenie inspektorowi dozoru jądrowego, który wystąpił z wnioskiem oraz kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej.

Projektowany art. 67 d ustawy – Prawo atomowe przewiduje, że koszty badań laboratoryjnych oraz innych czynności wskazanych przez organy dozoru jądrowego, a także opinii wydanych przez autoryzowane przez Prezesa PAA laboratoria i organizacje eksperckie (w przypadku kontroli elektrowni jądrowych) oraz biegłych, ekspertów lub laboratoria (w przypadku kontroli innych jednostek organizacyjnych) powinna ponosić kontrolowana jednostka organizacyjna.

Projektowany art. 67e ustawy – Prawo atomowe zawiera zmodyfikowane i rozbudowane przepisy dotyczące protokolowania czynności kontrolnych, które w obecnym stanie prawnym ograniczone są do wskazania osób sporządzających i podpisujących protokołów z kontroli (art. 67 ust. 3 ustawy – Prawo atomowe). Jako osobę obowiązującą do sporządzenia

protokołu kontroli z dokonanych czynności wskazuje się inspektora dozoru jądrowego, co jest określeniem bardziej precyzyjnym od obecnie stosowanego („osoba przeprowadzająca kontrolę”). Wprowadzono także otwartą listę zawartości protokołu oraz określono załączniki do protokołu, co ma na celu zapobieganie dowolności treści zamieszczanych w tych dokumentach i pozwoli na dokonanie właściwej oceny wyników kontroli.

Oprócz inspektora dozoru jądrowego przeprowadzającego kontrolę oraz kierownika kontrolowanej jednostki, jak to jest przewidziane w dotychczas obowiązującym art. 67 ust. 3 ustawy – Prawo atomowe, protokół kontroli będzie podpisywać osoba upoważniona przez kierownika kontrolowanej jednostki do reprezentowania go przy dokonywaniu czynności kontrolnych, jeżeli faktycznie była obecna przy dokonywaniu tych czynności. Wynika to z faktu wykonywania przez tę osobę w postępowaniu kontrolnym funkcji pełnomocnika kierownika jednostki.

Zgodnie z projektowanymi przepisami protokół z kontroli będzie sporządzany w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden będzie przekazywany kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej.

Projektowana ustawa wprowadza do ustawy – Prawo atomowe przepisy zapewniające możliwość kwestionowania przez kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej ustaleń zawartych w protokole kontroli w postaci:

- odmowy podpisania protokołu – jednakże w takim wypadku będzie on musiał złożyć pisemne wyjaśnienie co do przyczyn odmowy; inspektor dozoru jądrowego będzie musiał dokonać o tym wzmianki w protokole kontroli,
- złożenia, w terminie 7 dni od dnia doręczenia mu protokołu, pisemnych zastrzeżeń lub wyjaśnień wraz ze stosownymi wnioskami dowodowymi.

Wprowadzono także procedurę rozpatrywania zgłoszonych zastrzeżeń przez inspektora dozoru jądrowego, która w przypadku uwzględnienia zastrzeżeń może doprowadzić do uzupełnienia protokołu z kontroli i przedstawienia go ponownie do podpisu.

W projektowanym art. 67e ust. 9 ustawy – Prawo atomowe określono także zasady prostowania przez inspektora dozoru jądrowego oczywistych pomyłek pisarskich lub rachunkowych, co w obecnym stanie prawnym nie jest uregulowane.

W związku z wprowadzeniem trzech typów inspekcji dozorowych w projektowanym art. 67e ust. 10 zróżnicowano terminy sporządzania protokołów kontroli. Protokołu kontroli ciągłej nie można sporządzać po zakończeniu kontroli, co wynika z istoty tego rodzaju kontroli. Z tego powodu uznano, że w przypadku takiej kontroli protokół powinien być sporządzany co do zasady nie rzadziej niż raz na miesiąc, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości – niezwłocznie po tym stwierdzeniu.

61. Art. 1 pkt 35 projektu.

W obecnym stanie prawnym, zgodnie z art. 68 ustawy – Prawo atomowe w razie stwierdzenia w czasie kontroli jakiegokolwiek zagrożenia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, organy dozoru jądrowego wydają polecenia doraźne zawierające nakazy lub zakazy określonych działań. Ustawa nie określa, jaką treść mogą mieć te polecenia. Projektowana ustawa zmienia brzmienie art. 68 ustawy – Prawo atomowe w celu doprecyzowania zawartych w nim postanowień. Zrezygnowano z posługiwania się pojęciem „polecenia doraźne” oraz przesądzono, że określone nakazy lub zakazy mogą być wydane tylko w razie stwierdzenia w czasie kontroli bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej i tylko w celu usunięcia takiego zagrożenia. Lista takich nakazów i zakazów obejmuje:

- 1) nakaz zmniejszenia mocy reaktora;
- 2) nakaz zawieszenia eksploatacji określonego obiektu jądrowego (taki środek nadzorczy jest wymieniony w art. 5 ust. 3 d dyrektywy Rady 2009/71/Euratom);
- 3) nakaz wstrzymania instalowania określonych urządzeń;
- 4) nakaz wstrzymania pracy z określonym źródłem promieniowania jonizującego;
- 5) zakaz wykonywania określonych prac lub czynności.

Wyliczenie to nie wyczerpuje jednak wszystkich możliwych nakazów i zakazów, stanowi jedynie wskazówkę dla organów dozoru jądrowego, które mogą wydać inne polecenia, w zależności od sytuacji.

62. Art. 1 pkt 36 projektu.

W projektowanym art. 68a ustawy – Prawo atomowe wprowadzono możliwość zareagowania na stwierdzone w czasie kontroli okoliczności, które nie stanowią naruszenia wymagań bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej określonych w przepisach prawa czy w zezwoleniu, ale mają negatywny wpływ na bezpieczeństwo jądrowe lub ochronę radiologiczną. W takim wypadku inspektor dozoru jądrowego będzie mógł wydać zalecenie

mające na celu poprawę stanu bezpieczeństwa jądrowego lub ochrony radiologicznej w kontrolowanej jednostce organizacyjnej. Będzie to instrument o charakterze niewiążącym, zatem niewykonanie zaleceń przez kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej nie będzie pociągać za sobą żadnych sankcji.

W projektowanym art. 68b ust. 1 ustawy – Prawo atomowe uregulowano wydawanie przez Głównego Inspektora Dozoru Jądrowego decyzji nakazującej usunięcie w określonym terminie nieprawidłowości stwierdzonych w protokole z przeprowadzonej kontroli (dotychczasowy art. 67 ust. 4 ustawy – Prawo atomowe). Przesłanką wydania tej decyzji będzie stwierdzenie stanu faktycznego lub prawnego niezgodnego z warunkami określonymi w zezwoleniu lub przepisami regulującymi działalność objętą zezwoleniem. Obecnie taką przesłanką jest stwierdzenie naruszenia przepisów o bezpieczeństwie jądrowym i ochronie radiologicznej, w szczególności brak zezwolenia lub odstępstwo od określonych w nim wymagań i warunków. Nowe określenie podstawy wydawania decyzji jest bardziej precyzyjne. W przepisie tym określono również przykładowe nakazy, jakie taka decyzja może zawierać, takie jak:

- 1) nakaz przeprowadzenia przeglądu technicznego lub testów obiektu jądrowego lub jego części w przypadku konieczności sprawdzenia spełniania przez nie warunków bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej;
- 2) nakaz wprowadzenia działań zapobiegawczych mających na celu redukcję narażenia oraz prowadzenia ich monitoringu;
- 3) nakaz wstrzymania prowadzenia działalności z określonymi materiałami jądrowymi, źródłami promieniowania jonizującego, odpadami promieniotwórczymi lub wypalonym paliwem jądrowym.

Projektowany przepis pozwoli na implementowanie przepisu art. 5 ust. 3 lit. d dyrektywy 2009/71/Euratom.

Projektowany art. 68b ust. 2 ustawy – Prawo atomowe nakłada na kierownika jednostki, do której skierowano decyzję, obowiązek zawiadomienia, w wyznaczonym terminie, Prezesa PAA o sposobie usunięcia nieprawidłowości. Jest to środek dyscyplinujący, jak również podstawa do podjęcia ewentualnych dalszych kroków przez organy dozoru jądrowego.

Zgodnie z projektowanym art. 68c ustawy – Prawo atomowe treść decyzji nadzorczych organów dozoru jądrowego, o których mowa w art. 68 i 68b tej ustawy, Prezes PAA będzie niezwłocznie umieszczał w Biuletynie Informacji Publicznej na stronach

podmiotowych Prezesa Agencji. Ogłoszeniu nie będą podlegać informacje dotyczące ochrony fizycznej, zabezpieczeń materiałów jądrowych, a także informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Przepis ten implementuje art. 8 Dyrektywy 2009/71/Euratom.

63. Art. 1 pkt 37 projektu.

Nowe brzmienie zostało nadane art. 69 ustawy – Prawo atomowe w celu odmiennego niż w aktualnym stanie prawnym uregulowania kwestii wystąpienia pokontrolnego. Obecnie wystąpienie pokontrolne może być skierowane do kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub kierownika jednostki nadrzędnej tylko przez Prezesa PAA, w razie stwierdzenia w czasie kontroli nieprawidłowości mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo jądrowe i ochronę radiologiczną. Kierownik jednostki organizacyjnej, do którego zostało skierowane wystąpienie pokontrolne, jest obowiązany zawiadomić Prezesa PAA, w terminie 30 dni od dnia otrzymania tego wystąpienia, o terminie i sposobie usunięcia nieprawidłowości. Sformułowanie to nie jest wystarczająco precyzyjne. Powstają wątpliwości, czy uchybienia powinny być usunięte w tym trzydziestodniowym terminie, czy też wystarczy, że w tym terminie zostanie wybrana koncepcja usunięcia nieprawidłowości, która może być zrealizowana już po jego upływie. Po wejściu w życie projektowanej ustawy uprawnienie do kierowania wystąpień pokontrolnych będzie przysługiwało także Głównemu Inspektorowi Dozoru Jądrowego jako organu naczelnego dozoru jądrowego. Podstawą do podjęcia tego kroku powinny być ustalenia protokołu kontroli stwierdzającego wystąpienie uchybień innych niż uzasadniające wydanie decyzji nakazującej usunięcie nieprawidłowości. Określanie w wystąpieniu pokontrolnym terminu do usunięcia uchybień zostało przewidziane w celu nadania wystąpieniu pokontrolnemu bardziej dyscyplinującego charakteru. Kierownik kontrolowanej jednostki organizacyjnej będzie miał obowiązek usunięcia uchybień we wskazanym terminie. Termin ten może być różny w zależności od okoliczności, zatem zrezygnowano z określenia jego długości w ustawie, pozostawiając to do uznania właściwego organu dozoru jądrowego. Kierownik kontrolowanej jednostki organizacyjnej będzie musiał poinformować o usunięciu uchybień Prezesa PAA lub Głównego Inspektora Dozoru Jądrowego niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia ich usunięcia.

64. Art. 1 pkt 38 projektu.

W projektowanych art. 69a i 69b ustawy – Prawo atomowe wprowadzono obowiązek prowadzenia i przechowywania przez kontrolowaną jednostkę organizacyjną w swojej siedzibie książki kontroli, jak również upoważnień i protokołów kontroli. Rozwiązanie

to zostało oparte na analogicznych postanowieniach ustawy o swobodzie działalności gospodarczej dotyczących kontroli przedsiębiorcy. Odrębne uregulowanie tej kwestii w ustawie – Prawo atomowe jest potrzebne ze względu na projektowane uniezależnienie kontroli i nadzoru prowadzonych na podstawie tej ustawy od przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

65. Art. 1 pkt 39 projektu.

Projektowane uchylenie art. 70 ust. 2 ustawy – Prawo atomowe jest spowodowane potrzebą zapewnienia prowadzenia ściślejszej i bardziej efektywnej kontroli działalności związanej z narażeniem na promieniowanie jonizujące. Ograniczenia działalności kontrolnej organów dozoru jądrowego wynikające z przepisów rozdziału 5 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, w szczególności obowiązek uprzedniego zawiadomienia o zamiarze przeprowadzenia kontroli, zasada ograniczenia ilości równoczesnych kontroli, czy też ograniczenie czasu trwania wszystkich kontroli w ciągu roku u jednego przedsiębiorcy, mogą powodować pogorszenie stanu bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, co jest niedopuszczalne w świetle art. 1 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom.

Już w 2009 r., pierwszym roku obowiązywania art. 70 ust. 2 ustawy – Prawo atomowe, zaobserwowano wzrost o $\frac{1}{4}$ liczby przekroczeń dawek granicznych promieniowania jonizującego otrzymanych przez pracowników pracujących w warunkach narażenia, co może być związane z zaniedbywaniem obowiązków w zakresie ochrony radiologicznej w jednostkach organizacyjnych, spowodowane tym, że kierownicy tych jednostek nie muszą się obawiać niezapowiedzianych kontroli, a także ukrywaniem uchybień przed zapowiedzianą kontrolą prowadzoną przez organy dozoru jądrowego. Jednocześnie w związku z koniecznością każdorazowego informowania o zamiarze przeprowadzenia kontroli z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym spadła liczba kontroli.

Zamiast stosowania do kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorcy zasady pierwszeństwa przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej projektowana ustawa przewiduje powrót do stanu poprzedniego, czyli stosowania w postępowaniu w sprawach nadzoru i kontroli w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej przede wszystkim przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego i ustawy – Prawo atomowe. Tym niemniej, proponowane zmiany przepisów rozdziału 9 ustawy – Prawo atomowe regulują wiele spraw na wzór przepisów rozdziału 5 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Z tym będzie się też wiązała konieczność nowelizacji ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Utrzymanie dotychczasowego stanu prawnego przewidującego w zakresie kontroli przedsiębiorcy prymat przepisów o swobodzie działalności gospodarczej nad przepisami ustawy – Prawo atomowe uniemożliwi nadzór ze strony organów dozoru jądrowego nad budową i eksploatacją elektrowni jądrowej. Przepisy dyrektywy Rady 2009/71/Euratom w art. 5 ust. 3 jednoznacznie zobowiązują państwa członkowskie Unii Europejskiej do zapewnienia organowi dozoru jądrowego uprawnień oraz zasobów ludzkich i finansowych niezbędnych do wypełniania jego obowiązków związanych z ramami krajowymi opisanymi w art. 4 ust. 1, z należyтым uwzględnieniem priorytetowego znaczenia bezpieczeństwa. Te uprawnienia i zasoby powinny umożliwiać:

- 1) wymaganie od posiadacza zezwolenia zgodności z krajowymi wymogami bezpieczeństwa jądrowego i warunkami stosownego zezwolenia;
- 2) wymaganie wykazania tej zgodności, w tym z wymogami określonymi w art. 6 ust. 2–5;
- 3) zweryfikowanie tej zgodności przez oceny i inspekcje regulacyjne; oraz
- 4) przeprowadzanie działań na rzecz egzekwowania przepisów, w tym zawieszenia eksploatacji obiektu jądrowego zgodnie z warunkami określonymi w ramach krajowych.

Powyższe wymagania wynikają też z Konwencji bezpieczeństwa jądrowego oraz Wspólnej konwencji bezpieczeństwa w postępowaniu z wypalonym paliwem jądrowym oraz odpadami promieniotwórczymi oraz z zaleceń Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej. W pkt 2.19 dokumentu „Normy Bezpieczeństwa MAEA – Proces licencjonowania obiektów jądrowych – projekt DS – 416” Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej wyraźnie wskazuje, iż system ustawodawczy i dozorowy ma zapewnić prawo niezakłóconego dostępu pracowników dozoru do dowolnego obiektu, dowolnej działalności i dokumentów związanych z bezpieczeństwem lub koniecznych do wydania zezwolenia lub upoważnienia.

66. Art. 1 pkt 40 projektu.

Ustawa – Prawo atomowe nie określa obecnie szczegółowych zadań i trybu wykonywania zadań z zakresu nadzoru i kontroli, pozostawiając uregulowanie tych kwestii do uznania Rady Ministrów, która może wydać odpowiednie rozporządzenie (art. 71 pkt 1 ustawy – Prawo atomowe). Taki akt prawny nie został dotychczas wydany. Przedmiotowy projekt ustawy wprowadza do ustawy – Prawo atomowe odpowiednie przepisy regulujące te zagadnienia. W związku z tym należy usunąć z ustawy – Prawo atomowe przewidziane

w jej art. 71 pkt 1 upoważnienie do wydania ww. rozporządzenia.

W art. 71 ustawy – Prawo atomowe rozbudowano upoważnienie dla Rady Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowych kwestii związanych z uzyskiwaniem uprawnień inspektora dozoru jądrowego, jako mających charakter techniczny. Większość z tych kwestii jest już uregulowanych w obecnie obowiązującym rozporządzeniu w sprawie inspektorów dozoru jądrowego, jednak dotychczasowe upoważnienie zawarte w art. 71 pkt 2 ustawy – Prawo atomowe nie zostało sformułowane dość precyzyjnie. Dodano również wytyczne, które powinny zostać wzięte pod uwagę przy wydawaniu rozporządzenia.

67. Art. 1 pkt 41 projektu.

W art. 100 pkt 10 usunięto odwołanie do nieobowiązującej ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. – Prawo dewizowe (zmiana w art. 100 pkt 10), wprowadzając właściwą definicję pojęcia SDR jako jednostki rozliczeniowej Międzynarodowego Funduszu Walutowego.

68. Art. 1 pkt 42 projektu.

Na mocy Protokołu zmieniającego Konwencję Wiedeńską o odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową, sporządzonego w Wiedniu 12 września 1997 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 4, poz. 9) podwyższeniu uległ limit odpowiedzialności osoby eksploatującej urządzenie jądrowe za szkodę jądrową – dotychczasowy limit 150 mln SDR zwiększony został do kwoty 300 mln SDR. W celu dostosowania ustawy do wymogów zmienionej w ten sposób Konwencji konieczne jest więc zwiększenie przewidzianego w art. 102 ust. 1 Prawa atomowego limitu odpowiedzialności osoby eksploatującej za szkodę jądrową do kwoty 300 mln SDR.

69. Art. 1 pkt 43 projektu.

W projektowanych przepisach proponuje się także, aby regulacje dotyczące określenia zakresu obowiązkowego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej oraz momentu powstania obowiązku ubezpieczenia osoby eksploatującej urządzenie jądrowe zamieszczone były w ustawie, a nie tak jak obecnie, w przepisach wydanych na podstawie art. 103 ust. 4 ustawy (rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej osoby eksploatującej urządzenie jądrowe – Dz.U. Nr 94, poz. 909). W projektowanych przepisach, podobnie jak w obowiązującym rozporządzeniu wskazano, iż obowiązek ubezpieczenia powstaje nie później niż na dzień przed rozpoczęciem eksploatacji urządzenia jądrowego, oraz uzupełniono dotychczasowe regulacje o wskazanie momentu powstania tego obowiązku

w przypadku urządzeń wymagających rozruchu oraz w odniesieniu do transportu materiału jądrowego (stosownie do art. 103 ust. 3 i 4 ustawy ma być to odpowiednio: dzień poprzedzający dzień rozruchu takiego urządzenia oraz dzień poprzedzający rozpoczęcie takiego transportu).

Szczegółowy zakres obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej osoby eksploatującej urządzenia jądrowe, regulowany obecnie w/w rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 23 kwietnia 2004 r., ulegnie w projektowanych przepisach modyfikacjom. Obecne regulacje z tego zakresu są bowiem częściowo niezgodne z postanowieniami ustawy – Prawo atomowe i Konwencji wiedeńskiej, a częściowo powtarzają przepisy ustawowe (przykładowo w § 2 ust. 2 w/w rozporządzenia wyłącza się odpowiedzialność ubezpieczyciela w przypadku szkód powstałych w wyniku aktu terroru – czego nie przewiduje Konwencja Wiedeńska). Regulacje zawarte w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 23 kwietnia 2004 r. zostaną więc zastąpione przez przepis ustawowy, który wskazywał będzie, iż ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej osoby eksploatującej jest objęta jej odpowiedzialność cywilna za szkody jądrowe wyrządzone w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej, bez możliwości umownego ograniczenia przez zakład ubezpieczeń wypłaty odszkodowań (nowe brzmienie art. 103 ust. 5 ustawy).

Wysokość minimalnej sumy gwarancyjnej ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej osoby eksploatującej urządzenia jądrowe jest w obecnym stanie prawnym w całości regulowana w akcie wykonawczym (w w/w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 23 kwietnia 2004 r.). W projektowanych przepisach proponuje się odejście od tej zasady. W celu zapewnienia osobom eksploatującym urządzenia jądrowe wykorzystywane dla celów energetyki jądrowej odpowiedniego poziomu pewności prawnej co do wysokości wymaganych od nich sum gwarancyjnych ubezpieczenia (których wysokość wpływa na koszt ubezpieczenia i tym samym również na koszt prowadzonej przez nie działalności gospodarczej) zasadne jest bowiem, aby wysokość ta wynikała wprost z przepisów ustawy. W tym celu w projektowanym art. 103 ust. 6 ustawy określono dla takich podmiotów wysokość minimalnej sumy gwarancyjnej ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową – na kwotę równą 300 mln SDR, a zatem na kwotę, która równa będzie limitowi odpowiedzialności osoby eksploatującej za szkodę jądrową, określone w art. 102 ust. 1 ustawy. Natomiast w odniesieniu do urządzeń jądrowych służących jedynie do działalności badawczej (reaktor badawczy, urządzenie, w którym przechowywany jest materiał jądrowy pochodzący z reaktora badawczego) oraz w odniesieniu do transportu

materiałów jądrowych wykorzystywanych wyłącznie dla celów badawczych, zaproponowano, aby wysokość minimalnej sumy gwarancyjnej ubezpieczenia regulowana była w przepisach wykonawczych do ustawy, a ustawa określała jedynie jej minimalną i maksymalną wysokość – w przedziale od 400 tys. do 5 mln SDR (art. 103 ust. 7 – 10).

70. Art. 1 pkt 44 projektu.

W związku z przeniesieniem do ustawy regulacji dotyczących szczegółowego zakresu obowiązkowego ubezpieczenia, określenia momentu powstania obowiązku ubezpieczenia oraz wysokości sum gwarancyjnych, w ustawie dokonano także stosownych zmian legislacyjnych. Z dotychczasowego przepisu art. 103 wydzielono do odrębnych artykułów regulacje związane z kontrolą spełnienia obowiązku ubezpieczenia i opłatami nakładanymi za jego niespełnienie (nowy art. 103b) oraz z zasadami odpowiedzialności gwarancyjnej Skarbu Państwa i podziału sumy gwarancyjnej ubezpieczenia (nowy art. 103c.). Przyjęto przy tym, iż wykonywana przez organy dozoru jądrowego kontrola obejmowała będzie także spełnienie obowiązku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkodę w transporcie materiałów jądrowych, oraz iż niespełnienie także i tego obowiązku wiązać się będzie z koniecznością wniesienia opłat na rzecz budżetu państwa. Jednocześnie zaproponowano modyfikację reguł gwarancyjnej odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę jądrową – tak, aby reguły te ograniczały taką odpowiedzialność jedynie do zakresu wymaganego przez art. VII Konwencji Wiedeńskiej w brzmieniu nadanym przez Protokół zmieniający z dnia 12 września 1997 r. Skarb Państwa ponosił więc będzie odpowiedzialność gwarancyjną jedynie w przypadku, gdy szkoda jądrowa nie będzie mogła zostać zaspokojona przez zakład ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia, oraz w przypadku gdy na skutek niewypłacalności zakładu ubezpieczeń szkoda nie zostanie zaspokojona przez zakład ubezpieczeń i Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny. W żadnym jednak razie odpowiedzialność gwarancyjna Skarbu Państwa za szkodę jądrową nie będzie przewyższać określonej w art. 102 ust. 1 Prawa atomowego granicznej kwoty odpowiedzialności osoby eksploatującej, tj. kwoty 300 mln SDR (nowy art. 103c ust. 3).

71. Art. 1 pkt 45 projektu.

W dodawanym rozdziale 12a, w art. 108a-108e, proponuje się określenie zadań Ministra Gospodarki związanych z rozwojem energetyki jądrowej w Polsce, w tym określenie zasad opracowywania, przyjmowania oraz realizacji Programu polskiej energetyki jądrowej.

Do zadań tych należeć będzie w szczególności:

- 1) opracowywanie projektów planów i strategii w zakresie rozwoju i funkcjonowania energetyki jądrowej w Rzeczypospolitej Polskiej, w tym projekt Programu polskiej energetyki jądrowej;
- 2) koordynacja realizacji planów i strategii państwa w zakresie rozwoju energetyki jądrowej i przygotowywanie założeń ich zmian;
- 3) prowadzenie działań związanych z informacją społeczną, edukacją i popularyzacją oraz informacją naukowo-techniczną i prawną w zakresie energetyki jądrowej, z zastrzeżeniem art. 110 pkt 6;
- 4) podejmowanie działań na rzecz:
 - a) zapewnienia kompetentnych kadr dla energetyki jądrowej,
 - b) rozwoju technologii jądrowych,
 - c) udziału polskiego przemysłu w realizacji zadań w zakresie energetyki jądrowej;
- 5) monitorowanie rynku uranu oraz rynku usług jądrowego cyklu paliwowego.

Program polskiej energetyki jądrowej (dalej: Program PEJ) będzie opracowywany, a następnie cyklicznie aktualizowany przez ministra właściwego do spraw gospodarki. W zakresie planu współpracy w sprawach badań naukowych minister właściwy do spraw gospodarki będzie opracowywał projekt Programu PEJ we współpracy z ministrem właściwym do spraw nauki. Program PEJ w szczególności będzie określać:

- 1) cele w zakresie rozwoju energetyki jądrowej w Polsce;
- 2) zadania w zakresie rozwoju energetyki jądrowej w Polsce;
- 3) plan prowadzenia działań związanych z informacją społeczną, edukacją i popularyzacją oraz informacją naukową, techniczną i prawną w zakresie energetyki jądrowej;
- 4) plan współpracy w sprawach badań naukowych w dziedzinie energetyki jądrowej.

Ponadto program PEJ będzie zawierać:

- 1) ocenę realizacji Programu PEJ za poprzedni okres;
- 2) część prognostyczną obejmującą okres nie krótszy niż 20 lat;
- 3) program działań wykonawczych na okres 12 lat zawierający instrumenty jego realizacji.

Program będzie opracowywany co 4 lata, równocześnie z opracowywaniem nowej polityki energetycznej państwa, z uwagi na fakt, że oba te dokumenty muszą być ze sobą

spójne, zapewniając tym samym właściwe realizowanie polityki państwa w obszarze energetyki.

Program PEJ będzie programem wieloletnim w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, co zapewni finansowanie przedsięwzięć i zadań państwa w nim określonych. Rada Ministrów, działając na wniosek ministra właściwego ds. gospodarki, będzie przyjmować Program PEJ w drodze uchwały. Uchwała Rady Ministrów o przyjęciu Programu PEJ wraz z programem będzie ogłaszana w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Organem odpowiedzialnym za koordynację realizacji Programu PEJ będzie minister właściwy do spraw gospodarki.

Minister właściwy do spraw gospodarki będzie opracowywał co dwa lata, w terminie do dnia 30 czerwca danego roku, sprawozdanie z realizacji Programu PEJ, ogłaszane następnie w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

72. Art. 1 pkt 46 lit. a projektu.

Projektowana zmiana brzmienia art. 110 pkt 6 ustawy – Prawo atomowe polega na wskazaniu, że działania Prezesa PAA wymienione w tym przepisie nie mogą być podejmowane w celu promocji wykorzystania promieniowania jonizującego, a w szczególności promocji energetyki jądrowej. Te sprawy należą, zgodnie z art. 9 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, do ministra właściwego do spraw gospodarki.

Przepisy art. 5 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom podkreślają zasadę niezależności właściwego organu regulacyjnego w zakresie bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych. Powinien on być w szczególności operacyjnie oddzielony od innych organów lub organizacji zaangażowanych w promowanie lub wykorzystywanie energii jądrowej w celu zapewnienia jego faktycznej niezależności w regulacyjnym procesie decyzyjnym. Prezes PAA, będący takim organem w Polsce, powinien być więc zwolniony z odpowiedzialności za działania niezwiązane z regulacją działalności polegającej na pokojowym wykorzystywaniu energii jądrowej.

73. Art. 1 pkt 46 lit. b projektu.

W art. 110 pkt 7 ustawy – Prawo atomowe w brzmieniu nadawanym przedmiotowym projektem ustawy zaznaczono, że współpraca Prezesa PAA z organami administracji

rządowej i samorządowej w sprawach badań naukowych powinna dotyczyć jedynie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, nie zaś atomistyki, która obejmuje swoim zakresem szereg zagadnień związanych także z promowaniem lub wykorzystywaniem energii jądrowej.

74. Art. 1 pkt 46 lit. c projektu.

W art. 110 pkt 9 ustawy – Prawo atomowe w brzmieniu nadawanym przedmiotowym projektem ustawy zaznaczono, że opinie do projektów działań technicznych związanych z pokojowym wykorzystywaniem energii atomowej mogą być przygotowywane przez Prezesa PAA jedynie w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, co pozwoli na unikanie poruszania przez Prezesa PAA kwestii związanych z promowaniem lub wykorzystywaniem energii jądrowej.

Z art. 110 pkt 10 ustawy – Prawo atomowe w brzmieniu nadawanym przedmiotowym projektem ustawy usunięto wzmiankę dotyczącą wspomagania kontaktów polskich jednostek naukowych i przemysłowych z organizacjami międzynarodowymi. Nie jest to zadanie związane bezpośrednio z bezpieczeństwem jądrowym, czy też z ochroną radiologiczną.

75. Art. 1 pkt 47 projektu.

W celu wykonywania swoich zadań Prezes PAA powinien mieć zapewnione wsparcie eksperckie. Obecnie taką funkcję pełni Rada do Spraw Atomistyki. W związku z polskim programem energetyki jądrowej i wynikającą z tego faktu zmianą priorytetów działalności Prezesa PAA należy także zmienić profil jego organu opiniodawczo-doradczego. Przepisy art. 112 ust. 2 – 11 ustawy – Prawo atomowe w brzmieniu nadawanym przedmiotowym projektem ustawy regulują sprawy związane z tworzeniem i funkcjonowaniem Rady do Spraw Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej (zwanej dalej: „Radą”), będącej działającym przy Prezesie PAA organem doradczym i opiniodawczym, w miejsce dotychczasowej Rady do Spraw Atomistyki.

W skład Rady Prezes PAA będzie powoływał przewodniczącego, zastępcę przewodniczącego, sekretarza oraz nie więcej niż 7 członków. Kadencja Rady będzie trwać cztery lata. W skład Rady będą powoływani wybitni uczeni i praktycy z zakresu bezpieczeństwa jądrowego, ochrony radiologicznej, ochrony fizycznej oraz zabezpieczeń materiałów jądrowych. Z uwagi na charakter spraw, którymi będzie się zajmować Rada, jej członkiem może być wyłącznie osoba, która posiada poświadczenie bezpieczeństwa upoważniające do dostępu do informacji niejawnych oznaczonych klauzulą „tajne”, określone w przepisach o ochronie informacji niejawnych.

Członkom Rady będzie przysługiwało wynagrodzenie miesięczne za udział w pracach Rady, płatne z dołu w wysokości określonej w rozporządzeniu wydanym przez ministra właściwego do spraw środowiska. Rada składać się będzie z wybitnych specjalistów w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej. Nie jest wykluczone, że w jej skład wejdą także eksperci zagraniczni posiadający doświadczenie w procesie wydawania decyzji dozorowych dotyczących elektrowni jądrowych. Proponowany sposób skorzystania z opinii wybitnych fachowców jest rozwiązaniem tańszym niż ich zatrudnienie w strukturach urzędu administracji, tym bardziej, że zatrudnienie takie byłoby najczęściej niemożliwe ze względu na fakt zaangażowania tych ekspertów w wiele innych projektów i ich brak zgody na związanie się umową o pracę (nawet w części etatu z PAA).

Za nieobecność na posiedzeniach członkom Rady wynagrodzenie miesięczne będzie zmniejszane, proporcjonalnie do liczby odbytych posiedzeń Rady w danym miesiącu. Wydatki na diety oraz zwrot kosztów podróży i zakwaterowania członków Rady będą pokrywane na zasadach określonych w przepisach dotyczących wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w rządowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej, wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy.

Do zadań Rady będzie należeć w szczególności:

- 1) opiniowanie, na wniosek Prezesa PAA, projektów zezwoleń na wykonywanie działalności, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo atomowe, projektów aktów prawnych przygotowywanych przez Prezesa PAA, projektów zaleceń organizacyjno-technicznych wydawanych przez Prezesa PAA;
- 2) występowanie z inicjatywami dotyczącymi usprawnienia nadzoru nad wykonywaniem działalności związanej z narażeniem na promieniowanie jonizujące.

Przewodniczący Rady będzie miał obowiązek przekazywania Prezesowi PAA, w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku, sprawozdania z działalności Rady za rok poprzedni. Sprawozdanie to będzie zamieszczane w Biuletynie Informacji Publicznej na stronach podmiotowych Prezesa PAA. Będzie to urzeczywistnienie zasady informowania ludności w zakresie kompetencji właściwego organu regulacyjnego, wynikającej z art. 8 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom.

Organizacja i tryb pracy Rady oraz wysokość wynagrodzenia przysługującego członkom Rady zostaną określone w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw

środowiska, o którym mowa w projektowanym art. 112 ust. 12 ustawy – Prawa atomowego. Jednocześnie proponuje się w wytycznych do wydania ww. rozporządzenia określić górną granicę wynagrodzenia przysługującego członkom Rady.

76. Art. 1 pkt 48 projektu.

Zgodnie z projektowanym art. 113a ust. 1 ustawy – Prawo atomowe Prezes Agencji będzie przeprowadzał co najmniej raz na 3 lata ocenę funkcjonowania dozoru jądrowego oraz analizę obowiązującego stanu prawnego pod kątem jego adekwatności do potrzeb zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej.

Pozwoli to na przygotowywanie sprawozdań dla Komisji Europejskiej z wdrażania dyrektywy Rady 2009/71/Euratom na podstawie art. 9 ust. 1 tej dyrektywy, a także umożliwi wdrożenie art. 4 ust. 2 dyrektywy.

Aby wykonać obowiązki nałożone na Rzeczpospolitą Polską w art. 9 ust. 3 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom, w projektowanym art. 113a ust. 2 ustawy – Prawo atomowe nakłada się na Prezesa PAA obowiązek poddawania, nie rzadziej niż raz na 10 lat, funkcjonowania krajowego systemu bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, w tym funkcjonowania dozoru jądrowego, międzynarodowym przeglądom zewnętrznym. Wyniki tych przeglądów Prezes PAA będzie niezwłocznie przekazywał ministrowi właściwemu do spraw środowiska, Prezesowi Rady Ministrów, Komisji Europejskiej oraz właściwym organom państw członkowskich Unii Europejskiej.

77. Art. 1 pkt 49 projektu.

Projektowana ustawa zmienia art. 116 ustawy – Prawo atomowe w ten sposób, że nadzór oraz funkcję organu założycielskiego w stosunku do państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych (ZUOP) przejmie minister właściwy do spraw gospodarki.

Stosownie do art. 116 ust. 1 ustawy – Prawo atomowe w obecnie obowiązującym brzmieniu nadzór nad ZUOP oraz funkcję jego organu założycielskiego sprawuje minister właściwy do spraw Skarbu Państwa. Wskazane rozwiązanie jest przejawem niekonsekwencji ustawodawcy, gdyż zgodnie z art. 9 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej do ministra właściwego do spraw gospodarki należą sprawy działalności związanej z wykorzystaniem energii atomowej na potrzeby społeczno-gospodarcze kraju. Nieodłącznym elementem tej działalności są kwestie prowadzenia gospodarki odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym. Zresztą minister właściwy do spraw gospodarki prowadzi prace związane z opracowaniem koncepcji

gospodarowania w Polsce odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym, czego wyrazem jest zarządzenie nr 24 Ministra Gospodarki z dnia 27 sierpnia 2009 r. w sprawie utworzenia Zespołu do opracowania projektu Krajowego planu postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym.

78. Art. 1 pkt 50 lit. a projektu.

Zmiana art. 117 ust. 2 ustawy – Prawo atomowe jest konsekwencją przekazania ministrowi właściwemu do spraw gospodarki nadzoru nad ZUOP oraz funkcji organu założycielskiego tego przedsiębiorstwa.

79. Art. 1 pkt 50 lit. b projektu.

Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 981, z późn. zm.), przedsiębiorstwo państwowe podlega obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego. Dane dotyczące pełnomocników przedsiębiorstw państwowych są zamieszczane w dziale 2 rejestru przedsiębiorców, co wynika z art. 39 pkt 3a ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186, z późn. zm.). Art. 117 ust. 5 ustawy – Prawo atomowe odnosi się zatem do dawnego stanu prawnego. Z tego powodu projektowana ustawa przewiduje usunięcie tego przepisu.

80. Art. 1 pkt 51 lit. a projektu.

W art. 119 ust. 1 ustawy – Prawo atomowe rozszerzono zakres zadań, na które ZUOP otrzymuje dofinansowanie z dotacji podmiotowej, o eksploatację przechowalników wypalonego paliwa jądrowego pochodzącego z badawczych reaktorów jądrowych oraz działalność w zakresie ochrony radiologicznej i ochrony Krajowego Składowiska Odpadów Promieniotwórczych. Jest to związane z planowanym zaprzestaniem finansowania działalności ZUOP środkami z dotacji celowej, o której mowa w art. 33 ustawy – Prawo atomowe.

Przejęcie przez ministra właściwego do spraw gospodarki nadzoru oraz funkcji organu założycielskiego w stosunku do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych nie spowoduje dodatkowych kosztów dla budżetu państwa. Od 2012 r. środki na dotację podmiotową dla ZUOP powinny być zapewnione w budżecie państwa w części 20 – Gospodarka, a nie jak dotąd w części, której dysponentem jest Minister Skarbu Państwa.

81. Art. 1 pkt 51 lit. b projektu.

Uchylenie ust. 2 w dotychczasowym art. 119 ustawy – Prawo atomowe jest związane z koniecznością dostosowania brzmienia tej ustawy do postanowień obowiązującej od 1 stycznia 2010 r. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

82. Art. 1 pkt 51 lit. c projektu.

Zmiana art. 119 ust. 2 i 3 ustawy – Prawo atomowe jest konsekwencją przekazania ministrowi właściwemu do spraw gospodarki nadzoru nad ZUOP oraz funkcji organu założycielskiego tego przedsiębiorstwa.

83. Art. 1 pkt 52 projektu.

Zmiana art. 121 ust. 3 ustawy – Prawo atomowe jest konsekwencją przekazania ministrowi właściwemu do spraw gospodarki nadzoru nad ZUOP oraz funkcji organu założycielskiego tego przedsiębiorstwa.

84. Art. 1 pkt 53 projektu.

Działalność związana z wytwarzaniem energii elektrycznej w elektrowni jądrowej wiąże się z występowaniem poważnych zagrożeń dla życia i zdrowia ludzkiego, jak również dla środowiska. W związku z tym odpowiedzialność obciążająca kierownika jednostki organizacyjnej wykonującej taką działalność powinna znaleźć odzwierciedlenie w wysokości kar pieniężnych wymierzanych za naruszanie przepisów i zasad bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej. Proponuje się zatem, aby wysokość kar pieniężnych wymierzanych na podstawie art. 123 ustawy – Prawo atomowe kierownikowi jednostki organizacyjnej wykonującej działalność polegającą na budowie, rozruchu, eksploatacji lub likwidacji elektrowni jądrowej wynosiła maksymalnie dwustukrotność kwoty przeciętnego wynagrodzenia, o której mowa w art. 123 ust. 1 ustawy – Prawo atomowe.

Proponuje się też, żeby w razie określonych naruszeń przepisów przez jednostkę organizacyjną wykonującą działalność polegającą na budowie, rozruchu, eksploatacji lub likwidacji obiektu jądrowego administracyjna kara pieniężna mogła być nakładana nie na kierownika jednostki a na sama jednostkę organizacyjną.

Naruszeniami tymi byłyby:

- 1) wykonywanie działalności określonej w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo atomowe, bez wymaganego zezwolenia lub wbrew jego warunkom;
- 2) wprowadzanie bez pisemnej zgody Prezesa Agencji albo wbrew jej warunkom modernizacji systemu lub elementu konstrukcji i wyposażenia obiektu jądrowego

istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej;

- 3) uruchomienie bez pisemnej zgody Prezesa Agencji reaktora po przerwie na załadunek paliwa jądrowego lub na modernizację systemu lub elementu konstrukcji i wyposażenia obiektu jądrowego;
- 4) prowadzenie eksploatacji obiektu jądrowego pomimo wydania przez Prezesa Agencji decyzji o niezatwierdzeniu raportu z oceny okresowej bezpieczeństwa.

Wymierzana kara pieniężna nie powinna przekraczać pięćsetkrotności kwoty przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku kalendarzowym poprzedzającym popełnienie czynu, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 1 lit. a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Projektowany przepis wdraża do prawa polskiego postanowienia art. 4 ust. 1 lit. d oraz art. 5 ust. 3 lit. d dyrektywy 2009/71/Euratom.

85. Art. 2 projektu.

W ustawie Prawo geologiczne i górnicze proponuje się wprowadzić do – określonego w art. 82b ust. 1 – katalogu typów podziemnych składowisk odpadów odrębnego typu podziemnego składowiska odpadów – składowiska podziemnego odpadów promieniotwórczych. W konsekwencji powyższej zmiany konieczne będzie określenie w rozporządzeniu szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać taki typ składowisk podziemnych (art. 82b ust. 2 ustawy Prawo geologiczne i górnicze). Propozycje te zapewnią wewnętrzną spójność systemu prawa.

86. Art. 3 projektu.

Proponowane zmiany ustawy o dozorcze technicznym są niezbędne dla pełnego wdrożenia do prawa polskiego postanowień art. 4 ust. 1 lit. a dyrektywy 2009/71/Euratom w zakresie dotyczącym wymagań, jakie powinny spełniać urządzenia techniczne i inne urządzenia podlegające dozorowi technicznemu w elektrowniach jądrowych.

87. Art. 4 projektu.

Proponuje się poprzez dodanie ust. 1a do art. 77 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wyłączyć stosowanie tej ustawy do kontroli przedsiębiorcy w zakresie przestrzegania warunków bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej.

Uzasadnieniem tej zmiany jest konieczność zapewnienia jak najwyższego poziomu bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej poprzez zapewnienie skutecznego

nadzoru nad działalnością związaną z narażeniem na promieniowanie jonizujące wymagającą zezwolenia albo zgłoszenia. Należyte uwzględnienie znaczenia bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych ma pierwszeństwo przed wszelkimi innymi aspektami takiej działalności i organy dozoru powinny mieć zapewnione uprawnienia niezbędne do wypełniania obowiązków związanych z działalnością kontrolną, co wynika z art. 5 ust. 3 lit. c dyrektywy Rady 2009/71/Euratom. Przepisy rozdziału 9 w brzmieniu nadanym przez projektowaną ustawę powinny wystarczyć do przeprowadzania kontroli przez organy dozoru jądrowego z uwzględnieniem wszelkich praw kontrolowanych jednostek organizacyjnych. Dodatkowe uzasadnienie proponowanej zmiany zostało zawarte w pkt 64 niniejszego uzasadnienia.

88. Art. 5 projektu.

Projektowane zmiany ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko przedstawione w art. 3 w pkt 1 i 2 projektu ustawy mają na celu zapewnienie transparentności procesu reglamentacji działalności związanej z obiektami jądrowymi oraz transparentności regulacji bezpieczeństwa jądrowego takich obiektów, czego wymaga art. 8 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom. Projektowana zmiana ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko przedstawiona w art. 3 pkt 3, 4 i 6 projektu ustawy jest konsekwencją sformułowanej propozycji uregulowania w rozdziale 4 ustawy – Prawo atomowe, że jednym z warunków wydania zezwolenia na budowę obiektu jądrowego jest wcześniejsze uzyskanie przez wnioskodawcę decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach inwestycji zgodnie z przepisami o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zmiana proponowana w art. 3 pkt 5 projektu ustawy będzie skutkować przeniesieniem kompetencji do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach inwestycji polegającej na budowie obiektów jądrowych oraz składowisk odpadów promieniotwórczych na regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

W dotychczasowym stanie prawnym wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest organem właściwym do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w odniesieniu m.in. do obiektów jądrowych.

89. Art. 6 – 7 projektu ustawy.

Przedmiotowe przepisy wprowadzają regulacje dotyczące rozliczania dotacji celowej

i podmiotowej. Zgodnie z art. 10 ust. 1 dyrektywy Rady 2009/71/Euratom projektowana ustawa powinna wejść w życie nie później niż w dniu 22 lipca 2011 r. Dla projektowanej ustawy proponuje się jako termin jej wejścia w życie dzień 1 lipca 2011 r. Wyjątkiem powinny być przepisy wprowadzające zmianę art. 33 ustawy Prawo atomowe (dotacja celowa) oraz przepisy wprowadzające zmianę art. 116 – 117, 119 i 121 ustawy – Prawo atomowe (nadzór nad Zakładem Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych oraz dotacja podmiotowa dla tego zakładu), które powinny wejść w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. z powodu rocznego cyklu przyznawania i rozliczania dotacji i związanej z tym konieczności odpowiedniego ujęcia wydatków na ten cel w ustawie budżetowej. Także od 1 stycznia 2012 r. powinny wejść w życie zmiany dotyczące inspektorów dozoru jądrowego.

90. Art. 8 projektu ustawy.

Projektowane przepisy przejściowe mają na celu uregulowanie sposobu zakończenia będących w toku postępowań wszczętych na podstawie ustawy – Prawo atomowe w brzmieniu aktualnie obowiązującym.

91. Art. 9 projektu ustawy.

Projektowany przepis reguluje sytuację prawną inspektorów dozoru jądrowego powołanych do pełnienia tej funkcji przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy. Konieczność zamieszczenia w ustawie przedmiotowego przepisu wynika z tego, iż przedmiotowy projekt ustawy wprowadza po raz pierwszy w przepisie rangi ustawowej podział inspektorów dozoru jądrowego na kategorie I oraz II. Podział taki do tej pory wynikał jedynie z przepisu rangi podustawowej.

92. Art. 10 ust. 1 i 2 projektu ustawy.

Proponuje się utrzymanie mocy obowiązującej przepisów wykonawczych wydanych na podstawie:

- 1) art. 12 ust. 2 i 3, art. 33 ust. 21 oraz art. 71 pkt 2 ustawy – Prawo atomowe do czasu wydania nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 12 b ust. 1 i 2, art. 33 ust. 21 i art. 71 ustawy – Prawo atomowe w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą nie dłużej jednak niż przez okres 18 miesięcy od dnia wejścia w życie nowelizacji;
- 2) art. 5 ust. 2 i 3 ustawy o dozorcze technicznym do czasu wydania nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 5 ust. 2 i 3 ustawy

o dozorcze technicznym w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą nie dłużej jednak niż przez okres 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Zapobiegnie to, w przypadku opóźnienia w wydaniu nowych przepisów wykonawczych powstaniu luki prawnej w powyższym zakresie.

93. Art. 10 ust. 3 i 4 projektu ustawy.

W przepisach przejściowych z zakresu odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową przyjęto zasadę, iż w przypadku szkód jądrowych powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy do określenia granicy odpowiedzialności osoby eksploatującej za szkodę stosowane będą przepisy dotychczasowe. Umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za wyrządzoną szkodę jądrową zawarte zgodnie z dotychczasowymi przepisami, pomimo iż postanowienia w nich zawarte nie będą odpowiadać przepisom nowym, pozostaną zaś dla stron wiążące do czasu ich wygaśnięcia, jednak nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

94. Art. 11 projektu ustawy.

Projektowany przepis dostosowujący reguluje kwestię zakończenia działalności przez likwidowaną niniejszą ustawą Radę do Spraw Atomistyki oraz rozpoczęcia działalności przez powoływaną niniejszą ustawą Radę do Spraw Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej.

95. Art. 12 i 13 projektu ustawy.

Projektowane przepisy wprowadzają obowiązek dostosowania się jednostek organizacyjnych eksploatujących w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy obiekty jądrowe do wskazanych w tych przepisach wymagań wprowadzanych tą ustawą zasadniczo w terminie do dnia 31 marca 2015 r. Okres prawie 4 lat od wejścia w życie projektowanej ustawy nowelizacyjnej powinien być wystarczający na dostosowanie dotychczas eksploatowanych obiektów jądrowych do powyższych wymagań.

96. Art. 14 – 16 projektu ustawy.

Przepisy art. 16 – 18 określają reguły wydatkowe, o których mowa w art. 50 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz.1240, z późn. zm.)

97. Art. 17 projektu ustawy.

Przepis ten wskazuje termin wejścia w życie przepisów projektowanej ustawy.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałują projektowane regulacje.

a) W zakresie wdrożenia dyrektywy Rady 2009/71/Euratom z dnia 25 czerwca 2009 r. ustanawiającej wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych (Dz. Urz. L 172 z 02.07.2009, str. 18 i n. oraz Dz. Urz. L 260 z 03.10.2009 str. 40)

Ustawa będzie oddziaływać przede wszystkim na podmioty zamierzające budować i eksploatować obiekty jądrowe, w tym w szczególności na podmioty zamierzające wybudować i eksploatować elektrownię jądrową (w tym między innymi na Polską Grupę Energetyczną wskazaną w uchwale Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2009 roku jako podmiot odpowiedzialny za budowę pierwszej polskiej elektrowni jądrowej), a także na podmioty projektujące obiekty jądrowe i elementy ich wyposażenia oraz uczestniczące w budowie i likwidacji takich obiektów.

W ograniczonym zakresie ustawa wpłynie na podmioty dotychczas eksploatujące oraz likwidujące obiekty jądrowe na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, gdyż projekt przewiduje wyłączenie w stosunku do nich części wymagań, jakie będą musiały spełnić nowo budowane i eksploatowane obiekty jądrowe, a na dostosowanie się do innych wyznacza stosunkowo długi, bo prawie czteroletni okres przejściowy, co jest zgodne z zasadą stopniowanego podejścia sformułowaną przez Międzynarodową Agencję Energii Atomowej. Zgodnie z czwartą zasadą „Podstawowych Zasad Bezpieczeństwa” sformułowanych przez Międzynarodową Agencję Energii Atomowej środki przeznaczone na bezpieczeństwo muszą być współmierne do wielkości zagrożeń radiacyjnych i niezbędnego zakresu ich kontroli. Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej wskazuje, iż w celu stosowania tej zasady należy uwzględnić podejście stopniowane przy dokonywaniu ocen bezpieczeństwa i wydawaniu odpowiednich przepisów prawnych dla szerokiego zakresu typów obiektów jądrowych oraz stwarzanych przez nie różnych poziomów potencjalnych zagrożeń i ryzyka.

Projektowana ustawa będzie w istotny sposób oddziaływać na Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki (Prezes PAA), będącego centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, oraz na pozostałe organy dozoru jądrowego (tj. Głównego Inspektora Dozoru Jądrowego i inspektorów dozoru jądrowego) wprowadzając szereg nowych obowiązków

dla tych organów, a także w istotny sposób zmieniając katalog środków prawnych, którymi mogą się posługiwać w ramach nadzoru nad działalnością związaną z narażeniem na promieniowanie jonizujące i w ramach kontroli tej działalności, zwłaszcza kontroli obiektów jądrowych.

Ustawa będzie również oddziaływać na ministra właściwego do spraw gospodarki, gdyż do jego kompetencji należy prowadzenie działalności związanej z wykorzystaniem energii atomowej na potrzeby społeczno – gospodarcze kraju, a projektowane przepisy ustanawiają krajowe ramy prawne w zakresie bezpieczeństwa wykorzystania tej energii. Dodatkowo należy wskazać, iż projektowana regulacja ma bezpośredni wpływ na jednostki organizacyjne podległe lub nadzorowane przez Ministra Gospodarki takie jak Urząd Dozoru Technicznego, Instytut Energii Atomowej „Polatom”. Istotnym elementem w jakim projektowana regulacja wpływa na ministra właściwego do spraw gospodarki jest przekazanie mu zadania udzielania dotacji celowej przeznaczonej na zapewnienie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej przy stosowaniu promieniowania jonizującego, a także powierzenie mu zadania sprawowania nadzoru i funkcji organu założycielskiego w stosunku do państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej – Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych. W związku z przekazaniem ww. zadań ustawa będzie też oddziaływać w stosunku do ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa, który przestanie sprawować nadzór i funkcję organu założycielskiego w stosunku do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych.

Pośrednio ustawa będzie oddziaływać na całe społeczeństwo, poprzez zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, poprzez wprowadzenie do prawa polskiego szczegółowych wymagań bezpieczeństwa dla obiektów jądrowych, w szczególności dla elektrowni jądrowych, a także ustanowienie silnego, niezależnego w swych decyzjach nadzoru nad bezpieczeństwem tych obiektów sprawowanego przez Prezesa PAA i inne organy dozoru jądrowego.

Tworząc niezbędną infrastrukturę prawną i organizacyjną w zakresie bezpieczeństwa budowy, eksploatacji i likwidacji obiektów jądrowych, w tym elektrowni jądrowych ustawa będzie pośrednio oddziaływać także na Pełnomocnika Rządu do Spraw Polskiej Energetyki Jądrowej, powołanego rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 maja 2009 roku (Dz. U. Nr 72, poz. 622).

W zakresie odnoszącym się do wymagań, jakie należy spełnić, żeby uzyskać uprawnienia inspektora ochrony radiologicznej oraz wymagań, jakie należy spełnić, żeby

uzyskać uprawnienia do pracy na stanowisku mającym istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej niniejszy projekt ustawy oddziałuje na kandydatów zamierzających ubiegać się o uzyskanie takich uprawnień, a także na jednostki prowadzące szkolenia takich kandydatów

- b) W zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową, Programu polskiej energetyki jądrowej oraz informacji społecznej w zakresie obiektów energetyki jądrowej

Proponowane przepisy będą również oddziaływać na:

- 1) przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie budowy, a następnie rozruchu, eksploatacji lub likwidacji obiektu energetyki jądrowej;
- 2) jednostki samorządu terytorialnego, na terenie których zlokalizowany zostanie obiekt energetyki jądrowej oraz mieszkańców gmin stanowiących społeczność lokalną w rozumieniu projektowanej ustawy;
- 3) osoby eksploatujące urządzenia jądrowe;
- 4) zakłady ubezpieczeń udzielające osobom eksploatującym urządzenia jądrowe ochrony ubezpieczeniowej w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji.

- a) W zakresie wdrożenia dyrektywy Rady 2009/71/Euratom z dnia 25 czerwca 2009 r. ustanawiającej wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych (Dz. Urz. L 172 z 02.07.2009, str. 18 i n. oraz Dz. Urz. L 260 z 03.10.2009 str. 40)

W ramach uzgodnień społecznych projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo atomowe został skierowany do konsultacji do następujących podmiotów:

- 1) Rada do Spraw Atomistyki, ul. Radzikowskiego 152, 30-342 Kraków,
- 2) Polskie Towarzystwo Nukleoniczne, ul. Dorodna 16, 03-195 Warszawa,
- 3) Stowarzyszenie Inspektorów Ochrony Radiologicznej, ul. Garbary 15, Poznań,
- 4) Stowarzyszenie Elektryków Polskich – Komitet Energetyki Jądrowej SEP, ul. Świętokrzyska 14, 00 – 050 Warszawa,
- 5) Centralne Laboratorium Ochrony Radiologicznej, ul Konwaliowa 7, 01-194 Warszawa,
- 6) Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych, 05-400 Otwock-Świerk,

- 7) Instytut Problemów Jądrowych, 05-400 Otwock-Świerk,
- 8) Instytut Fizyki Jądrowej – PAN, ul. Radzikowskiego 152, 31-342 Kraków,
- 9) Instytut Energii Atomowej POLATOM, 05-400 Otwock-Świerk,
- 10) Polska Grupa Energetyczna PGE, ul. Mysia 2, 00-496 Warszawa,
- 11) Stowarzyszenie Ekologów na Rzecz Energii Nuklearnej – SEREN Polska ul. Świętokrzyska 14, 00 – 050 Warszawa,
- 12) Instytut Na Rzecz Ekorozwoju, ul. Nabelaka 15 lok. 1, 00 – 743 Warszawa,
- 13) Polski Klub Ekologiczny, ul. Sławkowska 26A, 31 – 014 Kraków,
- 14) Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych, ul. Klonowa 6, 00-591 Warszawa,
- 15) Konfederacja Pracodawców Polskich, ul. Brukselska 7, 03-973 Warszawa,
- 16) Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”, ul. Wały Piastowskie 24, 80-855 Gdańsk,
- 17) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa,
- 18) Business Center Club, ul. Plac Żelaznej Bramy 10, 00-136 Warszawa,
- 19) Związek Rzemiosła Polskiego, skr. poczt. 54, 00-952 Warszawa
- 20) Forum Związków Zawodowych, Plac Teatralny 4, 85-069 Bydgoszcz,
- 21) Rada Krajowa Federacji Konsumentów, Al. Stanów Zjednoczonych 53, 04-028 Warszawa,
- 22) Forum Odbiorców Energii Elektrycznej i Gazu. ul. Poleczki 21, 02-822 Warszawa.

Projekt założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo atomowe oraz o zmianie niektórych innych ustaw został także umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Środowiska, Biuletynie Informacji Publicznej Państwowej Agencji Atomistyki oraz na stronie internetowej Państwowej Agencji Atomistyki. W toku uzgodnień społecznych projektu założeń uwagi do projektu zgłosiły jedynie: Komisja Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej Rady do Spraw Atomistyki, Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych, Stowarzyszenie Ekologów na Rzecz Energii Nuklearnej – SEREN Polska.

Uwzględniono większość uwag zgłoszonych przez Stowarzyszenie Ekologów na

Rzecz Energii Nuklearnej – SEREN Polska, a także część uwag zgłoszonych przez Komisję Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej Rady do Spraw Atomistyki oraz Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych. Nie uwzględniono uwag zgłoszonych przez Komisję Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej Rady do Spraw Atomistyki kwestionujących projekt wprowadzenia obowiązku konsultowania przez Prezesa PAA z Radą Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej projektów zezwoleń dotyczących obiektów jądrowych oraz niektórych innych decyzji dozorowych. Projektowany model funkcjonowania dozoru jądrowego zakłada istnienie ciała opiniodawczo – doradczego doradzającego Prezesowi PAA we wszystkich kwestiach, z którymi Prezes PAA zwróci się do tego ciała, ale określone najważniejsze decyzje powinien obowiązkowo poddać zaopiniowaniu przez rzeczoną Radę. Uwzględniono propozycję zgłoszoną przez Komisję Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej Rady do Spraw Atomistyki wprowadzenia całkowitego zakazu przywozu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w celu składowania odpadów promieniotwórczych pochodzących z zagranicy. Nie uwzględniono uwagi proponującej, żeby wysokość opłaty za rozpatrzenie wniosku w sprawie wydania zezwolenia dotyczącego elektrowni jądrowej była określona w przepisach rangi podustawowej. Zdaniem projektodawców byłoby to niezgodne z art. 217 Konstytucji RP. Uwzględniono uwagę kwestionującą zbyt daleko idące ograniczenia wykorzystania obszaru ograniczonego użytkowania wokół obiektu jądrowego. Uwzględniono uwagę Komisji i ZUOP dotyczącą trybu pobierania próbek do badań w toku kontroli realizowanej przez organy dozoru jądrowego w jednostkach wykonujących działalność związaną z narażeniem.

W toku konferencji uzgodnieniowej projektu założeń partnerzy społeczni uczestniczący w tej konferencji uznali projekt założeń za uzgodniony.

W dniu 28 kwietnia 2010 roku projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo atomowe oraz o zmianie niektórych innych ustaw został uzgodniony z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

- b) W zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową, Programu polskiej energetyki jądrowej oraz informacji społecznej w zakresie obiektów energetyki jądrowej

Postanowienia z zakresu cywilnej odpowiedzialności za szkodę jądrową zostały poddane konsultacjom w ramach konsultacji społecznych projektu założeń projektu ustawy o odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową; projekt założeń skierowano do następujących podmiotów:

- 1) Biuro Wspierania Lobbyingu Ekologicznego, ul. Raszyńska 32/44, IX klatka 00-277 Warszawa,
- 2) Business Center Club, ul. Plac Żelaznej Bramy 10, 00-136 Warszawa,
- 3) Centralne Laboratorium Ochrony Radiologicznej, ul. Konwaliowa 7, 01-194 Warszawa,
- 4) Centrum Europejskie Zrównoważonego Rozwoju, ul. Kołłątaja 21, 50-006 Wrocław,
- 5) Centrum Prawa Ekologicznego, ul. Uniwersytecka 1, 50-951 Wrocław,
- 6) Fundacja Greenpeace Polska, ul. Lirowa 13, 02-387 Warszawa,
- 7) Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych, ul. Czysta 17/4, 31-121 Kraków,
- 8) Instytut Chemii i Techniki Jądrowej, ul. Dorodna 16, 03-195 Warszawa,
- 9) Instytut Energii Atomowej POLATOM, 05-400 Otwock-Świerk,
- 10) Instytut Fizyki Jądrowej – PAN, ul. Radzikowskiego 152, 31-342 Kraków,
- 11) Instytut Fizyki Plazmy i Laserowej Mikrosyntezy, ul. Hery 23, 01-497 Warszawa,
- 12) Instytut Na Rzecz Ekorozwoju, ul. Nabelaka 15 lok. 1, 00 – 743 Warszawa,
- 13) Instytut Ochrony Środowiska, ul. Krucza 5/11d, 00-548 Warszawa,
- 14) Instytut Problemów Jądrowych, 05-400 Otwock-Świerk,
- 15) Instytut Sobieskiego, ul. Nowy Świat 27, 00-029 Warszawa,
- 16) Instytut Studiów Energetycznych, ul. Śniadeckich 17, 00-654 Warszawa,
- 17) Komisja BJIOR Rady ds. Atomistyki, ul. Radzikowskiego 152, 30-342 Kraków,
- 18) Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A., ul. Mokotowska 35, 00-560 Warszawa,
- 19) Liga Ochrony Przyrody, ul. Tamka 37/2, 00 – 355 Warszawa,
- 20) Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła”, 1. Zielona 27, 90 – 001 Łódź,

- 21) Polska Grupa Energetyczna PGE, ul. Mysia 2, 00-496 Warszawa,
- 22) Polskie Towarzystwo Badań Radiacyjnych, ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa,
- 23) Polskie Towarzystwo Nukleoniczne, ul. Dorodna 16, 03-195 Warszawa,
- 24) Polski Klub Ekologiczny, ul. Sławkowska 26A, 31 – 014 Kraków,
- 25) Rada do spraw Atomistyki, ul. Dorodna 16, 03-195 Warszawa,
- 26) Społeczny Instytut Ekologiczny, ul. Raszyńska 32/44, 02-026 Warszawa,
- 27) Stowarzyszenie Ekologiczne Ekounia, ul. Białoskórnicza 26, 50-134 Wrocław,
- 28) Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne Klub Gaja, ul. Parkowa 10, 43-365 Wilkowice,
- 29) Stowarzyszenie Ekologów na Rzecz Energii Nuklearnej – SEREN Polska ul. Świętokrzyska 14, 00 – 050 Warszawa,
- 30) Stowarzyszenie Elektryków Polskich – Komitet Energetyki Jądrowej SEP, ul. Świętokrzyska 14, 00 – 050 Warszawa,
- 31) Stowarzyszenie Inspektorów Ochrony Radiologicznej, ul. Garbary 15, Poznań,
- 32) Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, ul. Jasna 17, 43-360 Bystra,
- 33) Stowarzyszenie Wiejskie Zielona Przestrzeń, Grabowo 55, 78-425 Biały Bór,
- 34) Towarzystwo na rzecz Ziemi, ul. Leszczyńskiej 7, 32-600 Oświęcim,
- 35) Towarzystwo Przyrodnicze "Bocian", ul. W. Jagiełły 10/308, 08 – 110 Siedlce,
- 36) WWF Polska, ul. Wiśniowa 38, 02-520 Warszawa,
- 37) Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych, 05-400 Otwock-Świerk,
- 38) Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć, ul. Sławkowska 26A, 31 – 014 Kraków.

Żaden z ww. podmiotów nie zgłosił uwag do projektu założeń.

Projektowane przepisy z zakresu kwestii związanych z informacją społeczną zostały poddane konsultacjom w ramach konsultacji społecznych projektu założeń projektu ustawy o energetyce jądrowej. Projekt założeń skierowano do niżej wymienionych podmiotów. Uwagi przez nie zgłoszone umieszczone zostały w Biuletynie Informacji

Publicznej Ministerstwa Gospodarki.

- 1) Agencja Rozwoju Przemysłu S.A., ul. Wołoska 7, 02-675 Warszawa,
- 2) Agencja Rynku Energii S.A., 00-950 Warszawa 1, skr. poczt. 143,
- 3) Biuro Wspierania Lobbyingu Ekologicznego, ul. Raszyńska 32/44, IX klatka 00-277 Warszawa,
- 4) Business Center Club, ul. Plac Żelaznej Bramy 10, 00-136 Warszawa,
- 5) Centralne Laboratorium Ochrony Radiologicznej, ul. Konwaliowa 7, 01-194 Warszawa,
- 6) Centrum Europejskie Zrównoważonego Rozwoju, ul. Kołłątaja 21, 50-006 Wrocław,
- 7) Centrum Prawa Ekologicznego, ul. Uniwersytecka 1, 50-951 Wrocław,
- 8) Federacja Pracodawców i Przedsiębiorców Przemysłu Budowlanego RP, ul. Franciszkańska 4a lok. 46 00-214 Warszawa,
- 9) Federacja Regionalnych Związków Gmin i Powiatów RP, ul. Mikołajska 4, 31-027 Kraków,
- 10) Federacja Związków Pracodawców Energetyki Polskiej, ul. Wadowicka 14, 30-415 Kraków,
- 11) Forum Odbiorców Energii Elektrycznej i Gazu, ul. Poleczki 21, 02-822 Warszawa,
- 12) Forum Związków Zawodowych, Plac Teatralny 4, 85-069 Bydgoszcz,
- 13) Fundacja Greenpeace Polska, ul. Lirowa 13, 02-387 Warszawa,
- 14) Fundacja Instytut Globalizacji, ul. Opawska 1/4, 44-100 Gliwice,
- 15) Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii, ul. Wierzbowa 11, 40-169 Katowice,
- 16) Fundacja Poszanowania Energii, ul. Filtrowa 1, 00-611 Warszawa,
- 17) Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych, ul. Czysta 17/4, 31-121 Kraków,
- 18) Fundacja Wszechnicy Budowlanej, ul. Mokotowska 4/6, 00-641 Warszawa,
- 19) Geodezyjna Izba Gospodarcza, ul. Czackiego 3/5, 00-043 Warszawa,
- 20) Instytut Chemii i Techniki Jądrowej, Dorodna 16, 03-195 Warszawa,
- 21) Instytut Energetyki, ul. Mory 8, 01-330 Warszawa,

- 22) Instytut Energii Atomowej POLATOM, 05-400 Otwock-Świerk,
- 23) Instytut Fizyki Jądrowej – PAN, ul. Radzikowskiego 152, 31-342 Kraków,
- 24) Instytut Fizyki Plazmy i Laserowej Mikrosyntezy, ul. Hery 23, 01-497 Warszawa,
- 25) Instytut Na Rzecz Ekorozwoju, ul. Nabelaka 15 lok. 1, 00 – 743 Warszawa,
- 26) Instytut Ochrony Środowiska, ul. Krucza 5/11d, 00-548 Warszawa,
- 27) Instytut Problemów Jądrowych, 05-400 Otwock-Świerk,
- 28) Instytut Sobieskiego, ul. Nowy Świat 27, 00-029 Warszawa,
- 29) Instytut Studiów Energetycznych, ul. Śniadeckich 17, 00-654 Warszawa,
- 30) Instytut Techniki Budowlanej, ul. Filtrowa 1, 00-611 Warszawa,
- 31) Izba Architektów Rzeczypospolitej Polskiej, ul. Foksal 2, 00-360 Warszawa,
- 32) Izba Energetyki Przemysłowej i Odbiorców Energii, ul. Poleczki 21, 02-822 Warszawa,
- 33) Izba Gospodarcza Ciepłownictwo Polskie, ul. Migdałowa 4, lok. 22, 02-796 Warszawa,
- 34) Izba Gospodarcza Energetyki i Ochrony Środowiska, ul. Krucza 6/14, 00-950 Warszawa,
- 35) Izba Projektowania Budowlanego, ul. Śliska 52, 00-826 Warszawa,
- 36) Komisja BJIOR Rady ds. Atomistyki, ul. Radzikowskiego 152, 30-342 Kraków,
- 37) Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”, ul. Wały Piastowskie 24, 80-855 Gdańsk,
- 38) Komitet Problemów Energetyki PAN, ul. Jaśkowa Dolina 31, 80-286 Gdańsk,
- 39) Konfederacja Budownictwa i Nieruchomości, Al. Jerozolimskie 29 lok. 3, 00-508 Warszawa,
- 40) Konferencja Inwestorów, Pl. Inwalidów 10, 01-552 Warszawa,
- 41) Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A., ul. Mokotowska 35, 00-560 Warszawa,
- 42) Krajowa Izba Architektów, ul. Foksal 2, 00-360 Warszawa,
- 43) Krajowa Izba Gospodarcza, ul. Trębacka 4, 00-074 Warszawa,

- 44) Krajowa Izba Inżynierów Budownictwa, ul. Świętokrzyska 14A, 00-050 Warszawa,
- 45) Krajowa Izba Urbanistów, Pl. Defilad 1, skr.pocz.44, 00-901 Warszawa,
- 46) Krajowy Związek Sołtysów, ul. Kopernika 36/40 pok. 417, 00-924 Warszawa,
- 47) Korporacja Przedsiębiorców Budowlanych "Uni-Bud", Al. Jana Pawła II 70, lok. 100, 00-175 Warszawa,
- 48) Liga Ochrony Przyrody, ul. Tamka 37/2, 00 – 355 Warszawa,
- 49) Marszałek Województwa Dolnośląskiego, Wybrzeże J. Słowackiego 12-14, 50-411 Wrocław,
- 50) Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Plac Teatralny 2, 87-100 Toruń,
- 51) Marszałek Województwa Lubelskiego, ul. Spokojna 4, 20-914 Lublin,
- 52) Marszałek Województwa Lubuskiego, ul. Podgórna 7, 65 – 057 Zielona Góra,
- 53) Marszałek Województwa Łódzkiego, al. Piłsudskiego 8, 90-051 Łódź,
- 54) Marszałek Województwa Małopolskiego, ul. Raławicka 56, 30-017 Kraków,
- 55) Marszałek Województwa Mazowieckiego, ul. Jagiellońska 26, 03-719 Warszawa,
- 56) Marszałek Województwa Opolskiego, ul. Piastowska 14, 45-082 Opole,
- 57) Marszałek Województwa Podkarpackiego, ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów,
- 58) Marszałek Województwa Podlaskiego, ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 1, 15-888 Białystok,
- 59) Marszałek Województwa Pomorskiego, ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk,
- 60) Marszałek Województwa Śląskiego, ul. Ligonía 46, 40-037 Katowice,
- 61) Marszałek Województwa Świętokrzyskiego, al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce,
- 62) Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego, ul. Emilii Plater 1, 10 – 562 Olsztyn,
- 63) Marszałek Województwa Wielkopolskiego, al. Niepodległości 18, 61-713 Poznań,
- 64) Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego, ul. Korsarzy 34,

- 70-540 Szczecin,
- 65) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa,
 - 66) Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła”, ul. Zielona 27, 90 – 001 Łódź,
 - 67) Polska Grupa Energetyczna PGE, ul. Mysia 2, 00-496 Warszawa,
 - 68) Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych, ul. Klonowa 6, 00-591 Warszawa,
 - 69) Polskie Towarzystwo Badań Radiacyjnych, ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa,
 - 70) Polskie Towarzystwo Elektrociepłowni Zawodowych, ul. Krucza 6/14, 00-950 Warszawa,
 - 71) Polskie Towarzystwo Nukleoniczne, ul. Dorodna 16, 03-195 Warszawa,
 - 72) Polskie Towarzystwo Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej, ul. Wołyńska 22, 60 – 637 Poznań,
 - 73) Polski Klub Ekologiczny, ul. Sławkowska 26A, 31 – 014 Kraków,
 - 74) Polski Komitet Energii Elektrycznej, Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa,
 - 75) Polski Związek Działkowców, ul. Towarowa 7a, 00- 839 Warszawa,
 - 76) Polski Związek Firm Deweloperskich, ul. Kielecka 44, 02-530 Warszawa,
 - 77) Polski Związek Inżynierów i Techników Budowlanych, ul. Świętokrzyska 14, 00-050 Warszawa,
 - 78) Polski Związek Pracodawców Budownictwa, ul. Marszałkowska 82, 00-517 Warszawa,
 - 79) Pracodawcy RP, ul. Brukselska 7, 03-973 Warszawa,
 - 80) Rada do spraw Atomistyki, ul. Dorodna 16 , 03-195 Warszawa,
 - 81) Rada Krajowa Federacji Konsumentów, Al. Stanów Zjednoczonych 53, 04-028 Warszawa,
 - 82) Społeczna Rada Narodowego Programu Redukcji Emisji, ul. Znanieckiego 2/44, 03-980 Warszawa,
 - 83) Społeczny Instytut Ekologiczny, ul. Raszyńska 32/44, 02-026 Warszawa,
 - 84) Stowarzyszenie Architektów Polskich, ul. Foksal 2, 00-360 Warszawa,
 - 85) Stowarzyszenie Ekologiczne Ekounia, ul. Białoskórnicza 26, 50-134 Wrocław,

- 86) Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne Klub Gaja, ul. Parkowa 10, 43-365 Wilkowice,
- 87) Stowarzyszenie Ekologów na Rzecz Energii Nuklearnej – SEREN Polska, ul. Świętokrzyska 14, 00 – 050 Warszawa,
- 88) Stowarzyszenie Elektryków Polskich – Komitet Energetyki Jądrowej SEP, ul. Świętokrzyska 14, 00 – 050 Warszawa,
- 89) Stowarzyszenie Inspektorów Ochrony Radiologicznej, ul. Garbary 15, Poznań,
- 90) Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, ul. Jasna 17, 43-360 Bystra,
- 91) Stowarzyszenie Wiejskie Zielona Przestrzeń, Grabowo 55, 78-425 Biały Bór,
- 92) Towarzystwo Gospodarcze Polskie Elektrownie, ul. Krucza 6/14, skr. poczt. 184, 00-950 Warszawa,
- 93) Towarzystwo na rzecz Ziemi, ul. Leszczyńskiej 7, 32-600 Oświęcim,
- 94) Towarzystwo Obrotu Energią, ul. Czackiego 7/9/11, 00-043 Warszawa,
- 95) Towarzystwo Przyrodnicze "Bocian", ul. W. Jagiełły 10/308, 08 – 110 Siedlce,
- 96) Towarzystwo Urbanistów Polskich, Plac Zamkowy 10, 00-277 Warszawa,
- 97) Wojewoda Dolnośląski, pl. Powstańców Warszawy 1, 50-951 Wrocław,
- 98) Wojewoda Kujawsko-Pomorski, ul. Jagiellońska 3, 85-950 Bydgoszcz,
- 99) Wojewoda Lubelski, ul. Spokojna 4, 20-914 Lublin,
- 100) Wojewoda Lubuski, ul. Jagiellończyka 8, 66-400 Gorzów Wielkopolski,
- 101) Wojewoda Łódzki, ul. Piotrkowska 104, 90-926 Łódź,
- 102) Wojewoda Małopolski, ul. Basztowa 22, 31-156 Kraków,
- 103) Wojewoda Mazowiecki, Pl. Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa,
- 104) Wojewoda Opolski, ul. Piastowska 14, 45-082 Opole,
- 105) Wojewoda Podkarpacki, ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów,
- 106) Wojewoda Podlaski, ul. Mickiewicza 3, 15-213 Białystok,
- 107) Wojewoda Pomorski, ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk,
- 108) Wojewoda Śląski, ul. Jagiellońska 25, 40-032 Katowice,
- 109) Wojewoda Świętokrzyski, al. IX wieków Kielc, 25-526 Kielce,
- 110) Wojewoda Warmińsko-Mazurski, al. Piłsudskiego 7/9, 10-575 Olsztyn,

- 111) Wojewoda Wielkopolski, al. Niepodległości 16/18, 61-713 Poznań,
- 112) Wojewoda Zachodniopomorski, Wały Chrobrego 4, 70-502 Szczecin,
- 113) WWF Polska, ul. Wiśniowa 38, 02-520 Warszawa,
- 114) Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych, 05-400 Otwock-Świerk,
- 115) Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, ul. Kantaka 4, 61-812 Poznań,
- 116) Związek Miast Polskich, ul. Robocza 46 A, 61-517 Poznań,
- 117) Związek Powiatów Polskich, Plac Defilad 1, 00-901 Warszawa,
- 118) Związek Rzemiosła Polskiego, skr. poczt. 54, 00-952 Warszawa,
- 119) Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć, ul. Sławkowska 26A, 31 – 014 Kraków,
- 120) Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej, ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa,
- 121) Związek Zawodowy Budowlani, ul. Mokotowska 4/6, 00-641 Warszawa.

Projekty założeń zostały także umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Gospodarki. Uwagi zostały zgłoszone jedynie przez Instytut Fizyki Jądrowej oraz Izbę Projektowania Budowlanego i dotyczyły wątpliwości obu podmiotów odnośnie do funkcji i pozycji Lokalnych Komitetów Informacyjnych (LKI) oraz Gminnych Punktów Informacyjnych (GPI). Uwagi uwzględniono poprzez doprecyzowanie zapisów dotyczących Lokalnych Komitetów Informacyjnych oraz Gminnych Punktów Informacyjnych.

Ponadto na etapie prac nad projektami założeń zainteresowanie pracami nad nimi w trybie art. 7 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) zgłosiła Electricite de France S.A. 22-30 Avenue de Wagram, Paryż, Francja (EDF S.A.) . Uwagi zgłoszone przez EDF S.A. zostały częściowo uwzględnione w niniejszym projekcie ustawy.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.
 - a) W zakresie wdrożenia dyrektywy Rady 2009/71/Euratom z dnia 25 czerwca 2009 r. ustanawiającej wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych (Dz. Urz. L 172 z 02.07.2009, str. 18 i n. oraz Dz. Urz. L 260 z 03.10.2009 str. 40)

Uchwalenie ustawy spowoduje:

1. Dodatkowe wydatki budżetu państwa, na które złożą się:

- 1) Konieczność zwiększenia liczby etatów w Państwowej Agencji Atomistyki o 39, w tym 17 inspektorów dozoru jądrowego, 13 pracowników dokonujących analiz dokumentacji bezpieczeństwa oraz 9 prawników lub specjalistów w zakresie prawa administracyjnego.

Liczba 39 nowych etatów nie jest przypadkowa, ale wynika z przeprowadzonych przez Państwową Agencję Atomistyki analiz pracochłonności procesu licencjonowania obiektów jądrowych oraz porównań stanu kadr (liczebności) podobnych urzędów działających w innych krajach z liczebnością personelu w Państwowej Agencji Atomistyki. Należy także zwrócić uwagę na fakt, że największe koszty ponosi się przy budowie pierwszej elektrowni jądrowej. Koszty te wynikają z konieczności dysponowania specjalistami w wielu dziedzinach, konieczności szkoleń pierwotnych i powtarzalnych. Ponadto liczebność pracowników urzędu dozоровego nie rośnie proporcjonalnie do zainstalowanej mocy energii elektrycznej wytwarzanej w elektrowniach jądrowych.

Przykłady z innych państw europejskich:

- a) Republika Francuska: niezależny od rządu organ dozoru jądrowego *Authorité de Sûreté Nucléaire (ASN)* odpowiedzialny tylko przed Parlamentem. ASN ma 11 placówek regionalnych w postaci wydziałów bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w regionalnych zarządach ds. zagrożeń przemysłowych i ochrony środowiska. W końcu 2006 roku ASN zatrudniał ponad 400 osób i nadal zwiększa stan zatrudnienia w tempie około 20 nowych etatów rocznie.
- b) Republika Czeska: Utworzony w 1995 roku Państwowy Urząd Bezpieczeństwa Jądrowego (*SUJB*) jest centralnym organem administracji państwowej nie podlegającym żadnemu z ministerstw. *SUJB* za swoją działalność odpowiada bezpośrednio przed Radą Ministrów. Swoje zadania dozоровe *SUJB* wykonuje przy pomocy około 200

osobowego zespołu pracowników, z których około 2/3 jest inspektorami dozoru bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej. Roczny budżet SUJB wynosi ok. 12,5 mln euro (wg danych z 2005 roku).

- c) Republika Finlandii: Urząd Bezpieczeństwa Jądrowego (STUK) w końcu 2004 roku zatrudniał 315 pracowników; spośród nich znakomita większość (ponad 250) wykonywała zadania merytoryczne w tym – ponad 100 osób – zadania polegające na analizach i ocenie bezpieczeństwa związanych z licencjonowaniem obiektów i działalności oraz inspekcjach.

Wymienione urzędy dozоровe różnią się między sobą zakresem zadań, liczbą organizacji wsparcia technicznego i zakresem usług świadczonych na rzecz urzędów przez te organizacje, niemniej z powyższego wynika, że w warunkach polskich urząd dozоровy liczący ok. 120 osób to bardzo oszczędne rozwiązanie.

Konieczne jest przyjęcie już w 2011 roku do pracy w Państwowej Agencji Atomistyki 23 osób – osoby te należy poddać długotrwałemu, intensywnemu i specjalistycznemu szkoleniu. Dopiero po 3 – 5 latach osoby te będą mogły wykonywać zadania inspektorów dozoru jądrowego albo uczestniczyć jako samodzielni specjaliści w pracach analitycznych. Jeśli wymienione nabory a następnie szkolenia nie rozpoczną się w 2011 roku to dozór jądrowy nie będzie miał odpowiednich kadr do wywiązania się z zadań związanych z licencjonowaniem elektrowni jądrowej, a zatem nierealne będzie rozpoczęcie eksploatacji elektrowni jądrowej w 2020 roku (choć cel taki został sformułowany w przyjętej przez rząd „Polityce energetycznej Polski do roku 2030”).

Skrótowy zakres prac urzędu dozоровego związany jedynie z wykonywaniem tzw. przeglądu i oceny dokumentacji bezpieczeństwa elektrowni jądrowej (bez działalności inspekcyjnej na etapie lokalizacji, budowy, rozruchu i eksploatacji elektrowni jądrowej) według Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej obejmuje następujące zadania:

- I. Przed wydaniem zezwolenia na budowę elektrowni jądrowej, urząd dozorowy dokonuje przeglądu i oceny:
 - 1) kompetencji i zdolności wnioskodawcy lub posiadacza zezwolenia do spełnienia warunków wydania pozwolenia lub zezwolenia;
 - 2) charakterystyk lokalizacji, dla potwierdzenia akceptowalności lokalizacji stowarzyszonych danych wykorzystanych w projekcie proponowanego obiektu;
 - 3) podstawowego projektu proponowanego obiektu dla potwierdzenia, że może on spełnić wymogi bezpieczeństwa;
 - 4) organizacji zapewnienia jakości i programów wnioskodawcy/posiadacza zezwolenia oraz dostawców;
 - 5) istotnych dla bezpieczeństwa cech projektowych związanych z ochroną fizyczną;
 - 6) planów lub programów badawczych i rozwojowych, związanych z wykazaniem cech projektu oraz
 - 7) rozwiązań dotyczących likwidacji oraz postępowania z odpadami promieniotwórczymi.
- II. Podczas budowy elektrowni jądrowej urząd dozorowy dokonuje przeglądu i oceny:
 - 1) w trybie systematycznym – rozwoju projektu obiektu przedstawionego w dokumentacji bezpieczeństwa przedłożonej przez wnioskodawcę lub posiadacza zezwolenia zgodnie z uzgodnionym programem oraz
 - 2) postępu programów badawczych i rozwojowych związanych z wykazywaniem cech projektu.
- III. Przed rozpoczęciem rozruchu elektrowni jądrowej urząd dozorowy dokonuje przeglądu i oceny programu rozruchu oraz – w razie potrzeby – ustala punkty zatrzymania dla dokonania przeglądu i oceny.
- IV. Przed zgodą na załadunek paliwa lub osiągnięciem pierwszej

krytyczności, urząd dozorowy przeprowadza przegląd i ocenę:

- 1) projektu obiektu w stanie „jak zbudowany”;
- 2) wyników niejądrowych testów rozruchu;
- 3) ograniczeń i warunków eksploatacyjnych podczas rozruchu;
- 4) przygotowania ochrony radiologicznej;
- 5) adekwatności instrukcji i procedur operacyjnych, zwłaszcza głównych procedur administracyjnych, ogólnych procedur operacyjnych i awaryjnych procedur operacyjnych;
- 6) systemów dokumentowania i raportowania;
- 7) rozwiązań zapewniających szkolenie i kwalifikacje personelu obiektu, włącznie z poziomem obsady stanowisk i przydatnością do wykonywania obowiązków;
- 8) organizacji i programu zapewnienia jakości dla eksploatacji;
- 9) przygotowania awaryjnego na terenie obiektu i poza terenem obiektu;
- 10) rozwiązań dotyczących rachunkowości materiałów jądrowych i promieniotwórczych;
- 11) adekwatności ważnych dla bezpieczeństwa rozwiązań ochrony fizycznej;
- 12) rozwiązań dotyczących okresowych badań, konserwacji, inspekcji, kontroli modyfikacji oraz nadzoru.

V. Przed wydaniem zezwolenia na rutynową eksploatację przy pełnym poziomie mocy urząd dozorowy przeprowadza przegląd i ocenę:

- 1) wyników testów rozruchowych;
- 2) ograniczeń i warunków dla eksploatacji.

VI. Podczas eksploatacji obiektu, z uwagi na informacje zwrotne z eksploatacji, postęp w technologii reaktorowej lub modyfikacje

proponowane przez użytkownika lub nowe wymogi dozоровe, może zająć konieczność wprowadzenia zmian w ograniczeniach i warunkach eksploatacyjnych, lub dokonania znaczących zmian istotnych dla bezpieczeństwa. Przed zatwierdzeniem takich proponowanych zmian lub modyfikacji, urząd dozоровy dokonuje ich przeglądu i oceny.

- VII. Podczas eksploatacji elektrowni jądrowej urząd dozоровy może żądać przeprowadzenia okresowego przeglądu bezpieczeństwa. W takich przypadkach urząd dozоровy najpierw dokonuje przeglądu i oceny strategii użytkowników oraz czynników bezpieczeństwa, jakie należy poddać ocenie. Następnie urząd dozоровy dokonuje przeglądu i oceny ukończonego okresowego przeglądu bezpieczeństwa.
- VIII. Przed wydaniem zezwolenia na likwidację elektrowni jądrowej urząd dozоровy dokonuje przeglądu i oceny procedur proponowanych dla wykazania bezpieczeństwa jądrowego i radiacyjnego, a także bezpiecznego postępowania z odpadami promieniotwórczymi.

Przedstawiony zakres nowych zadań Państwowej Agencji Atomistyki w pełni uzasadnia więc postulat zapewnienia środków za zatrudnienie 39 nowych pracowników.

Dotychczas Państwowa Agencja Atomistyki zatrudnia 5 osób z wykształceniem prawniczym (4,5 etatu), które zapewniają pełną obsługę prawną Państwowej Agencji Atomistyki (łącznie z wdrażaniem prawa UE, opracowywaniem projektów nowych regulacji prawnych, a także częściowym prowadzeniem postępowań o udzielenie zamówień publicznych). Są to wyłącznie pracownicy Departamentu Prawnego Państwowej Agencji Atomistyki. Dla prawidłowego funkcjonowania urzędu, zwłaszcza w kontekście nowych zadań związanych z nadzorem nad energetyką jądrową niezbędne jest zatrudnienie prawników także w departamentach merytorycznych, zwłaszcza tych, które prowadzą lub będą prowadzić postępowania administracyjne. Konieczne jest także wzmocnienie kadrowe Departamentu Prawnego.

Szacowane wydatki związane z ww. pracownikami wyniosą (w cenach roku 2010):

- na wynagrodzenia wraz z pochodnymi 6 200 zł miesięcznie na osobę;
- na zorganizowanie i utrzymanie miejsca pracy 2 000 zł miesięcznie na stanowisko (bez uwzględnienia zwiększonych opłat czynszowych).

Przy założeniu, że konieczna do prowadzenia działalności dozorowej dodatkowa – w stosunku do obecnej będącej w dyspozycji Państwowej Agencji Atomistyki – powierzchnia biurowa będzie dostępna od początku roku 2011 niezbędne w kolejnych latach środki będą kształtować się następująco:

Rok budżetowy	Liczba nowych pracowników	Koszty osobowe	Koszty utworzenia i utrzymania nowych miejsc pracy	Wydatki jednorazowe	Ogółem
1	2	3	4	5	6
2011	23	1 711 200	552 000	288 000	2 551 200
2012	8	595 200	192 000		787 200
2013	6	446 400	144 000		590 400
2014	2	148 800	48 000		196 800
Razem	39	2 901 600	936 000	288 000	4 125 600

W następnych latach koszty wynikające ze zwiększonej liczby etatów będą kształtować się na poziomie roku 2014.

Niski (poniżej średniej) miesięczny koszt brutto wynajmu powierzchni biurowej w Warszawie wynosi 15 euro (1 euro = 4 zł) – 60 zł/ m²

Koszty eksploatacyjne -15 zł/ m²

Koszty roczne wynoszą – 270 000 zł (większość ofert przewiduje jeszcze wzrost tych kosztów o ok. 5 % ze względu na używalność powierzchni wspólnej; plus miejsca parkingowe) – razem przyjęto 288 000 zł.

- 2) koszty funkcjonowania nowotworzonej Rady do Spraw Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej:

Rada Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej rozpocznie swoją działalność 1 stycznia 2012 roku a jej liczebność i związane z działalnością koszty będą kształtować się następująco (przyjęto obowiązującą w 2010 roku wysokość kwoty bazowej):

L.p.	Rok	Liczba członków Rady	Koszty
1	2012	Przewodniczący – 1 Zastępca przewodniczącego – 1 Członkowie – 3	180 178,92 zł
2	2013	Przewodniczący – 1 Zastępca przewodniczącego – 1 Członkowie – 5	222 573,96 zł
3	2014 i następne	Przewodniczący – 1 Zastępca przewodniczącego – 1 Członkowie – 8	286 166,42 zł

- 3) koszty utworzenia w Ministerstwie Gospodarki jednego stanowiska pracy zajmującego się prowadzeniem postępowań w sprawie udzielania dotacji celowej, o której mowa w art. 33 ustawy – Prawo atomowe – 90 000 zł rocznie począwszy od 2012 roku.

2. Dodatkowe wpływy do budżetu państwa w zł z tytułu:

- 1) wydawania przez Prezesa PAA wyprzedzającej opinii lokalizacyjnej dotyczącej lokalizacji elektrowni jądrowej – 198 000 zł za jedną wydaną opinię lokalizacyjną;
- 2) rozpoznawania przez Prezesa PAA wniosków o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności polegającej na:
 - a) budowie elektrowni jądrowej – w wysokości 5 000 000 zł za jeden wniosek,
 - b) rozruchu elektrowni jądrowej – w wysokości 1 900 000 zł za jeden wniosek,
 - c) eksploatacji elektrowni jądrowej – w wysokości 1 900 000 zł za jeden wniosek,
 - d) likwidacji elektrowni jądrowej – w wysokości 2 000 000 zł za jeden wniosek;
- 3) ewentualnych administracyjnych kar pieniężnych nakładanych w nowych wysokościach za naruszenia związane z działalnością obiektu jądrowego.

W części dotyczącej zmiany organu właściwego w sprawach udzielania dotacji na wykonywanie działalności mającej istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej – odnośnie wysokości wydatków budżetowych projektowane zmiany nie będą miały wpływu na sektor finansów publicznych. Zmianie

ulegnie alokacja środków w częściach budżetowych, których dysponentami są Prezes PAA i minister właściwy do spraw gospodarki. Do części budżetowej, której dysponentem jest minister właściwy do spraw gospodarki w roku budżetowym 2013 zostaną przekazane środki finansowe z części 68 – Państwowa Agencja Atomistyki w wysokości udzielonych przez Prezesa PAA w roku 2012 dotacji dla działalności przewidzianych w projekcie ustawy do dofinansowywania w drodze dotacji celowej przez ministra właściwego do spraw gospodarki.

- b) W zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową, Programu polskiej energetyki jądrowej oraz informacji społecznej w zakresie obiektów energetyki jądrowej.

Utworzenie Lokalnego Komitetu Informacyjnego oraz Gminnego Centrum Informacyjnego wywoływać będzie skutki finansowe dla jednostek samorządu terytorialnego.

Zgodnie z szacunkami Ministerstwa Gospodarki, projektowana ustawa spowoduje konieczność poniesienia przez sektor finansów publicznych do roku 2021 wydatków w wysokości ok. 35,4 mln zł. Wydatki te będą przeznaczone na wzmocnienie kadrowe i kompetencyjne Departamentu Energii Jądrowej w Ministerstwie Gospodarki (DEJ MG) z uwagi na konieczność zatrudnienia docelowo 25 nowych osób.

Biorąc pod uwagę obecne uwarunkowania budżetowe, proponuje się, aby wzmocnienie kadrowe DEJ MG rozpocząć z początkiem 2012 r.

W art. 16 projektu ustawy zawarte zostały rozwiązania dotyczące tzw. reguły wydatkowej o której mowa w art. 50 ust. 1a i 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, zawierające mechanizm ograniczający wydatki z budżetu państwa przeznaczone na wykonywanie zadań publicznych przez Ministra Gospodarki, do wielkości wynikających z tego przepisu.

Przewidywane koszty zwiększenia obsady kadrowej w Departamencie Energii Jądrowej

(punkt startowy zatrudnienie w DEJ 11 osób)

	Etap I	Koszty (tys.)
1.	<p>Zatrudnienie w DEJ 20 osób – 2012 rok (wzrost o 9 osób) <u>koszty osob.:</u> 9 osób x 7,0 tys. zł. x 12 mies. = 756 <u>koszty wyposażenia</u> 9 osób x 10 tys. zł. =90, <u>Utrzymanie miejsca pracy</u> 9 osób x 2,0 tys. zł. x 12 mies. = 216, <u>Inne koszty :</u> 500</p>	1.562
2.	<p>Zatrudnienie w DEJ 25 osób – 2013 rok (wzrost o 5 osób) <u>koszty osob.:</u> 14 osób x 7,2 tys. zł. x 12 mies. = 1.210 <u>koszty wyposażenia</u> 5 osób x 10,4 tys. zł. =52 <u>Utrzymanie miejsca pracy</u> 14 osób x 2,1 tys. zł. x 12 mies. = 353 <u>Inne koszty :</u> 518</p>	2.133
3.	<p>Zatrudnienie w DEJ 30 osób – 2014 rok (wzrost o 5 osób) <u>koszty osob.:</u> 19 osób x 7,5 tys. zł. x 12 mies. = 1.710 <u>koszty wyposażenia</u> 5 osób x 10,8 tys. zł. =54 <u>Utrzymanie miejsca pracy</u> 19osób x 2,2 tys. zł. x 12 mies. = 502 <u>Inne koszty :</u> 536</p>	2.802
4.	<p>Zatrudnienie w DEJ 36 osób – 2015 rok <u>koszty osob.:</u> 25 osób x 7,7 tys. zł. x 12 mies. = 2.310 <u>koszty wyposażenia</u> 6 osób x 11,2 tys. zł. =67 <u>Utrzymanie miejsca pracy</u> 25osób x 2,3 tys. zł. x 12 mies. = 690 <u>Inne koszty :</u> 555</p>	3.622
5.	<p>Funkcjonowanie DEJ 36 osób – 2016 <u>koszty osob.:</u> 25 osób x 8,0 tys. zł. x 12 mies. = 2.400 <u>Utrzymanie miejsca pracy</u> 25 osób x 2,4 tys. zł. x 12 mies. = 720, <u>Inne koszty :</u> 714</p>	3.889
6.	<p>Funkcjonowanie DEJ 36 osób – 2017 <u>koszty osob.:</u> 25 osób x 8,3 tys. zł. x 12 mies. = 2.490 <u>Utrzymanie miejsca pracy</u> 25 osób x 2,5</p>	3.979

7.	tys. zł. x 12 mies. = 750, <u>Inne koszty :739</u> Funkcjonowanie DEJ 36 osób – 2018 <u>koszty osob.:</u> 25 osób x 8,6 tys. zł. x 12 mies. = 2.580 <u>Utrzymanie miejsca pracy</u> 25 osób x 2,6 tys. zł. x 12 mies. = 776 <u>Inne koszty :764</u>	4.120
8.	Funkcjonowanie DEJ 36 osób – 2019 <u>koszty osob.:</u> 25 osób x 8,9 tys. zł. x 12 mies. = 2.670 <u>Utrzymanie miejsca pracy</u> 25 osób x 2,7 tys. zł. x 12 mies. = 802 <u>Inne koszty :790</u>	4.262
9.	Funkcjonowanie DEJ 36 osób – 2020 <u>koszty osob.:</u> 25 osób x 9,2 tys. zł. x 12 mies. = 2.760 <u>Utrzymanie miejsca pracy</u> 25 osób x 2,8 tys. zł. x 12 mies. = 840 <u>Inne koszty :829</u>	4.429
10.	Funkcjonowanie DEJ 36 osób – 2021	4.566
		Razem do końca 2021 r. tys. zł
	Funkcjonowanie Departamentu Energii Jądrowej Docelowe zatrudnienie do maks. 36 osób (wzrost zatrudnienia o 25 osób)	35.364 (całość z budżetu państwa)

Wprowadzenie proponowanych zmian w zakresie reguł odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową nie wywoła bezpośrednich skutków finansowych w postaci zwiększenia wydatków bądź zmniejszenia dochodów budżetu państwa i jednostek sektora finansów publicznych. Skutki takie mogą powstać dopiero w przypadku wystąpienia, w wyniku wypadku jądrowego, szkody jądrowej w rozmiarze, który nie będzie mógł zostać pokryty przez zakład ubezpieczeń oraz Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny.

Po stronie budżetów jednostek samorządu terytorialnego powstaną koszty z tytułu funkcjonowania Lokalnych Komitetów Informacyjnych i Gminnych Punktów Informacyjnych. Koszty te oszacowano na kwotę ok. 100 tys. zł w pierwszym roku obowiązywania ustawy i skorygowano w pozostałych dziewięciu latach o wskaźniki makroekonomiczne zawarte w wytycznych Ministra Finansów wydanych na podstawie art. 50a ustawy o finansach publicznych.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy.

- a) W zakresie wdrożenia dyrektywy Rady 2009/71/Euratom z dnia 25 czerwca 2009 r. ustanawiającej wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych (Dz. Urz. L 172 z 02.07.2009, str. 18 i n. oraz Dz. Urz. L 260 z 03.10.2009 str. 40)

Uchwalenie ustawy nie będzie miało bezpośredniego wpływu na rynek pracy. Natomiast wprowadzane projektowaną ustawą ramy prawne bezpieczeństwa budowy i eksploatacji obiektów jądrowych, w szczególności elektrowni jądrowych pozwolą inwestorom na budowę takich obiektów, co w efekcie przełoży się na stworzenie nowych miejsc pracy.

- b) W zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową, Programu polskiej energetyki jądrowej oraz informacji społecznej w zakresie obiektów energetyki jądrowej.

W wyniku uchwalenia ustawy, w związku z wymogiem utworzenia Lokalnych Centrów Informacyjnych zajdzie konieczność zatrudnienia odpowiedniego personelu. Ponadto w związku ze wzmocnieniem kadrowym DEJ MG do roku 2015 zostanie utworzone 25 nowych miejsc pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorców, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

- a) W zakresie wdrożenia dyrektywy Rady 2009/71/Euratom z dnia 25 czerwca 2009 r. ustanawiającej wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych (Dz. Urz. L 172 z 02.07.2009, str. 18 i n. oraz Dz. Urz. L 260 z 03.10.2009 str. 40)

Uchwalenie ustawy będzie miało wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość. Dostosowanie wymagań polskiego prawa atomowego w zakresie bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych, w tym elektrowni jądrowych, do najwyższego poziomu zalecanego przez Międzynarodową Agencję Energii Atomowej i obowiązującego w państwach, w których od lat funkcjonuje sektor energetyki jądrowej zwiększy konkurencyjność polskiej gospodarki i umożliwi rozwój przedsiębiorczości. Projektowane rozwiązania gwarantują stabilność rozwiązań prawnych w tym zakresie, co będzie miało istotne znaczenie z punktu widzenia pewności inwestowania. Wzmocnienie uprawnień nadzorczych Prezesa PAA i innych organów dozoru jądrowego będzie miało pozytywny wpływ na sytuację przedsiębiorców wykonujących działalność związaną z narażeniem. Kontrole dozоровe ograniczają się jedynie do specyficznych aspektów działalności kontrolowanych przedsiębiorców – bezpieczeństwa jądrowego

i ochrony radiologicznej, są krótkotrwałe (jedynie w elektrowniach jądrowych projektowane są kontrole ciągłe), nie angażują co do zasady innych niż inspektor ochrony radiologicznej pracowników kontrolowanego przedsiębiorcy. Natomiast pomagają przedsiębiorcy utrzymać odpowiedni poziom bezpieczeństwa pracowników i osób postronnych, co chroni go przed ewentualną odpowiedzialnością z tytułu wypadków związanych ze stosowaniem promieniowania jonizującego.

Projektowane regulacje będą miały wpływ finansowy na funkcjonowanie jednostek organizacyjnych dotychczas eksploatujących obiekty jądrowe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, to jest na Instytut Energii Atomowej „Polatom” oraz na Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych. Dodatkowe wydatki wymienionych jednostek organizacyjnych będą związane z projektowanymi wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, takimi jak zapewnienie przejrzystości dla społeczeństwa kwestii związanych z bezpieczeństwem obiektów jądrowych, posiadanie udokumentowanego i wdrożonego zintegrowanego systemu zarządzania, przeprowadzanie okresowych ocen bezpieczeństwa. Koszty te zostaną pokryte ze środków własnych ww. jednostek organizacyjnych. Projektowany długi okres przejściowy wprowadzenia tych wymagań (4 lata) pozwoli tym jednostkom na przygotowanie się organizacyjne i finansowe do ich wprowadzenia.

b) W zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową, Programu polskiej energetyki jądrowej oraz informacji społecznej w zakresie obiektów energetyki jądrowej.

Projektowana ustawa będzie miała pośredni wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.

Po pierwsze jako element systemu ochrony przed negatywnymi skutkami działalności w zakresie energetyki jądrowej może przyczynić się do wzrostu społecznej akceptacji przemysłu jądrowego. To może przełożyć się w przyszłości na wzrost poziomu społecznej aprobaty dla rozwoju tej gałęzi gospodarki.

Po drugie, konieczność zapewnienia przez eksploatującego obiekt jądrowy zabezpieczenia finansowego w postaci ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej o wyższym niż dotychczasowy limicie może skutkować pozytywnymi zmianami na rynku usług finansowych, a pośrednio także na całym rynku kapitałowym.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

- a) W zakresie wdrożenia dyrektywy Rady 2009/71/Euratom z dnia 25 czerwca 2009 r. ustanawiającej wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądowego obiektów jądowych (Dz. Urz. L 172 z 02.07.2009, str. 18 i n. oraz Dz. Urz. L 260 z 03.10.2009 str. 40)

Uchwalenie ustawy nie będzie miało bezpośredniego wpływu na sytuację i rozwój regionalny. Natomiast wprowadzane projektowaną ustawą ramy prawne bezpieczeństwa budowy i eksploatacji obiektów jądowych w szczególności elektrowni jądowych, oraz wzmocniony nadzór nad bezpieczeństwem takich obiektów wykonywany przez Prezesa PAA i inne organy dozoru jądowego – pozwolą inwestorom na budowę takich obiektów, co w efekcie przełoży się na rozwój regionów, w których takie obiekty powstaną. Z drugiej strony projektowane ramy bezpieczeństwa obiektów jądowych zagwarantują, że obiekt nie będzie w negatywny sposób oddziaływał na ludzi i na środowisko naturalne. Temu samemu celowi służy także projektowane utworzenie funduszu likwidacyjnego na pokrycie kosztów postępowania z odpadami promieniotwórczymi, w tym z wypalonym paliwem jądowym z elektrowni jądowych, a tworzonym z wpłat pobieranych od wyprodukowanej w elektrowni jądowej energii elektrycznej (zgodnie z zasadą – zanieczyszczający płaci).

- b) W zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądową, Programu polskiej energetyki jądowej oraz informacji społecznej w zakresie obiektów energetyki jądowej.

Nie przewiduje się bezpośredniego wpływu nowej ustawy na sytuację regionów i rozwój regionalny.

7. Wskazanie źródeł finansowania

W zakresie wdrożenia dyrektywy Rady 2009/71/Euratom z dnia 25 czerwca 2009 r. ustanawiającej wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądowego obiektów jądowych (Dz. Urz. L 172 z 02.07.2009, str. 18 i n. oraz Dz. Urz. L 260 z 03.10.2009 str. 40)

1. Projektowana ustawa będzie wywoływać skutki finansowe przede wszystkim dla jednostek organizacyjnych, które postanowią wybudować, eksploatować a w końcu poddać procesowi likwidacji obiekt jądowy, zwłaszcza elektrownię jądową. Skutki te będą związane z koniecznością spełnienia wymagań bezpieczeństwa jądowego, ochrony radiologicznej, ochrony fizycznej i zabezpieczeń materiałów jądowych. Ich wysokość jest trudna do oszacowania, gdyż zależy od typu obiektu jądowego, z którym dana jednostka organizacyjna będzie chciała wykonywać

działalność oraz od warunków specyficznych dla wybranej lokalizacji.

Dodatkowe koszty będą dotyczyły jednostki zamierzającej wykonywać działalność z obiektem jądrowym będącym elektrownią jądrową i będą to koszty:

- 1) opłaty za rozpatrzenie przez Prezesa PAA wniosków o wydawanie wskazanych w ustawie – Prawo atomowe zezwoleń i opinii;
- 2) opłat wnoszonych na fundusz likwidacyjny obiektu jądrowego, przeznaczonych na sfinansowanie kosztów postępowania z odpadami promieniotwórczymi, w tym z wypalonym paliwem jądrowym, powstałymi w elektrowni jądrowej, a także na pokrycie kosztów likwidacji elektrowni jądrowej po zakończeniu przez nią działalności.

Wszystkie wymienione koszty będzie musiała ponieść jednostka organizacyjna chcąca wykonywać, czy też wykonująca działalność związaną z obiektem jądrowym i będzie musiała znaleźć źródła ich sfinansowania. Kosztów tych nie da się jednak uniknąć, gdyż zgodnie z przepisami dyrektywy Rady 2009/71/Euratom, przepisami Konwencji bezpieczeństwa jądrowego, jak i zaleceniami Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej, w szczególności „Podstawowymi Zasadami Bezpieczeństwa” priorytetem w działalności obiektu jądrowego musi być bezpieczeństwo jego eksploatacji, a odpowiedzialnym za bezpieczeństwo jest kierownik obiektu jądrowego. Koszty zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego, ochrony radiologicznej, ochrony fizycznej i zabezpieczeń materiałów jądrowych muszą być niezbędnym elementem biznes planu elektrowni jądrowej. Należy wskazać, że eksploatacja elektrowni jądrowej jest działalnością bardzo dochodową. Koszt wybudowania elektrowni jądrowej obejmuje również koszt spełnienia wymagań bezpieczeństwa. Według ocen Agencji Rynku Energii koszty kapitałowe elektrowni uwzględniające koszt samej elektrowni oraz wykup ziemi, budynki administracyjne/pomocnicze, prace terenowe, zarządzanie projektem, uzyskiwanie niezbędnych zezwoleń itd., ale bez uwzględnienia kwestii związanych z inflacją, wahaniami cen materiałów/siły roboczej itp. wahają się pomiędzy 2500 euro, a 4000 euro na kilowat mocy elektrowni.

Projektowany obowiązek wnoszenia opłaty za rozpatrzenie wniosku o wydanie zezwolenia na budowę, rozruch, eksploatację lub likwidację elektrowni jądrowej podyktowany jest ogromnymi kosztami, jakie wiążą się z rozpatrzeniem takiego wniosku przez Prezesa PAA.

W proces ten zaangażowanych będzie przez wiele miesięcy od kilkunastu do kilkudziesięciu inspektorów dozoru jądrowego i innych pracowników Państwowej Agencji Atomistyki. Państwowa Agencja Atomistyki jest jednostką budżetową, więc powyższa opłata powinna stanowić dochód budżetu państwa. Wyliczając wysokość projektowanej opłaty ograniczono się jedynie do ustalenia kosztów osobowych. Powyższe uzasadnienie ma też zastosowanie do projektowanej opłaty za wydanie przez Prezesa PAA wyprzedzającej opinii odnośnie lokalizacji elektrowni jądrowej.

Projektowany obowiązek wnoszenia przez jednostkę organizacyjną eksploatującą elektrownię jądrową opłaty na fundusz likwidacyjny przeznaczonej na pokrycie kosztów postępowania z odpadami promieniotwórczymi, w tym wypalonym paliwem jądrowym oraz na pokrycie kosztów likwidacji elektrowni jądrowej jest realizacją wynikającej ze Wspólnej konwencji bezpieczeństwa w postępowaniu z odpadami promieniotwórczymi i bezpieczeństwa w postępowaniu z wypalonym paliwem jądrowym zasady „zanieczyszczający płaci”. Jest też zgodny z zaleceniem Komisji z dnia 24 października 2006 roku w sprawie zarządzania zasobami finansowymi przeznaczonymi na likwidację instalacji jądrowych, zużytego paliwa i odpadów radioaktywnych (Dz. Urz. UE L 330 z 18.11.2006, s. 31). Według danych podawanych przez Agencję Energii Nuklearnej NEA/OECD („Nuclear Energy Outlook 2008”, NEA No. 6348) roczna eksploatacja lekkowodnego reaktora jądrowego daje w rezultacie wypalone paliwo o zawartości 30 do 50 tHM na 1 GWe (gigawat elektryczny) mocy bloku. Ta sama publikacja powołując się na badania Komisji Europejskiej przeprowadzone w 2006 roku koszt składowania 1 tHM szacuje na 300 000 do 600 000 euro. Rozwiązania techniczne (np. wyższy dozwolony poziom wypalenia paliwa) stosowane w reaktorach generacji III/III+, których budowa jest planowana w Polsce, powodują, że roczna praca reaktora o mocy 1 GWe skutkuje wygenerowaniem około 20-30 tHM odpadów.

Koszty likwidacji elektrowni jądrowych w dużym stopniu zależą od przyjętych w danym kraju rozwiązań prawnych, strategii odnośnie likwidacji obiektów jądrowych i gospodarki odpadami promieniotwórczymi, a także posiadanej infrastruktury technologicznej w tej dziedzinie. Jednak badania przeprowadzone przez NEA w 2003 roku pokazały, że średni koszt likwidacji reaktora chłodzonego wodą mieści się w granicach od 300 do 450 mln USD / 1 GWe (wg wartości z 2001 roku). W przedziale tym mieszczą się koszty likwidacji reaktorów ciśnieniowych (PWR, WWER),

wrzących (BWR) oraz chłodzonych ciężką wodą (PHWR).

Środki na powyższe cele muszą zostać zgromadzone na funduszu likwidacyjnym elektrowni jądrowej.

2. Projektowana ustawa spowoduje też skutki finansowe dla budżetu państwa związane z koniecznością sfinansowania pełnego dostosowania Państwowej Agencji Atomistyki do pełnienia funkcji dozoru jądrowego nad energetyką jądrową oraz związane z koniecznością finansowania poszerzonych zadań Państwowej Agencji Atomistyki, a także koszty związane z funkcjonowaniem nowo tworzonej Rady do Spraw Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej.

Na ten cel muszą zostać zaplanowane dodatkowe środki w budżecie państwa w części 68 – Państwowa Agencja Atomistyki.

Z drugiej strony wprowadzenie opłat za rozpatrzenie wniosku o wydanie zezwolenia oraz opłaty za wydanie wyprzedzającej opinii lokalizacyjnej spowoduje dodatkowe wpływy do budżetu państwa.

Skutki finansowe dla budżetu państwa zostaną także spowodowane utworzeniem Rady do Spraw Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej, będącej organem opiniodawczym i doradczym Prezesa PAA w sprawach bezpieczeństwa obiektów jądrowych. Zadania nakładane na przedmiotową Radę projektowaną ustawą, w tym opiniowanie projektów zezwoleń dotyczących obiektów jądrowych, a także opiniowanie projektów decyzji nadzorczych Prezesa PAA, uzasadniają przyznanie członkom Rady wynagrodzenia miesięcznego. Na ten cel muszą zostać zaplanowane dodatkowe środki w budżecie państwa w części 68 – Państwowa Agencja Atomistyki.

Powierzenie ministrowi właściwemu do spraw gospodarki zadań związanych z udzieleniem dotacji na zapewnienie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej przy stosowaniu promieniowania jonizującego, o której mowa w art. 33 ustawy – Prawo atomowe spowoduje dodatkowe koszty dla budżetu państwa w wysokości 90 000 złotych rocznie, począwszy od 2012 roku. Koszty te wynikną z konieczności zatrudnienia w Ministerstwie Gospodarki 1 pracownika, który zajmie się prowadzeniem postępowań dotyczących udzielania tej dotacji. O wskazaną kwotę będą musiały ulec zwiększeniu od 2012 roku wydatki budżetu państwa w części 20 – Gospodarka. Wydatki te nie mogą zostać przeniesione z części 68 – Państwowa Agencja Atomistyki, gdyż, nie wszystkie zadania dotowane dotąd na podstawie art. 33 ustawy – Prawo atomowe zostaną przekazane ministrowi właściwemu do spraw

gospodarki. Część zadań objętych w aktualnie obowiązującym stanie prawnym tą dotacją będzie w przyszłości finansowana z budżetu Państwowej Agencji Atomistyki w trybie usług zamawianych, niezbędnych do wykonywania zadań dozoru jądrowego. Ponadto pracownicy zajmujący się w Państwowej Agencji Atomistyki kwestiami udzielania dotacji celowej, o której mowa w art. 33 ustawy – Prawo atomowe wykonują też szereg innych zadań, wobec czego nie jest możliwa w tym przypadku likwidacja stanowisk pracy i przeniesienie środków do części 20 budżetu państwa – Gospodarka.

Powierzenie ministrowi właściwemu do spraw gospodarki nadzoru oraz funkcji organu założycielskiego w stosunku do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych nie spowoduje dodatkowych kosztów dla budżetu państwa. Natomiast od 2012 roku środki na dotację podmiotową dla Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych powinny być zapewnione w budżecie państwa w części 20 – Gospodarka, a nie jak dotąd w części, której dysponentem jest Minister Skarbu Państwa.

8. Korzyści społeczne.

Projektowana ustawa wraz z projektowanymi aktami wykonawczymi do ustawy – Prawo atomowe określi szczegółowe wymagania dotyczące bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych, w tym elektrowni jądrowych w zakresie ich lokalizacji, projektowania, budowy, rozruchu, eksploatacji i likwidacji. Ustawa wprowadza też rozwiązania pozwalające na sprawowanie nowoczesnego i skutecznego nadzoru ze strony organów państwa (organów dozoru jądrowego) nad obiektami jądrowymi. W efekcie wpłynie pozytywnie na poziom bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, a tym samym na bezpieczeństwo społeczeństwa i środowiska.